

T.C.

HARRAN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

GALATA MEVLEVİHANESİ 161 NUMARALI ŞİİR MECMUASI

(İNCELEME - METİN)

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Halit NASIROĞLU

Danışman:

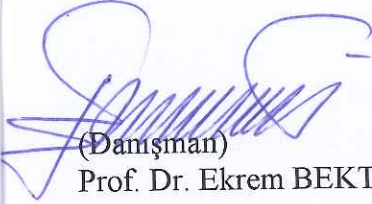
Prof. Dr. Ekrem BEKTAŞ

ŞANLIURFA - 2017

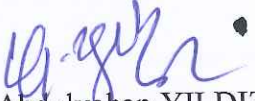
T. C.
HARRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Enstitünüz Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı 135210005 numaralı Halit NASIROĞLU'nun hazırladığı "Galata Mevlevihanesi 161 Numaralı Şiir Mecdû'ası (İnceleme-Metin)" konulu yüksek lisans tezi ile ilgili tez savunması, 10/02/2017 tarihinde, saat 10:00'da yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin KABUL (başarılı) olduğuna oybirliği/oy çokluğu ile karar verilmiştir.

10/02/ 2017

(Danışman)
Prof. Dr. Ekrem BEKTAŞ

Üye
Prof. Dr. İbrahim Halil TUĞLUK

Üye
Doç. Dr. Abdulvahap YILDIZ

Bu tezin Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında Yapıldığını ve Enstitümüz Kurallarına Göre Düzenlendiğini Onaylarım.

225
...../...../2017
Prof. Dr. Recep ÇİĞDEM
Müdür

Not: a) Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan alıntıların, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

b) Tez, HÜBAK'tan Bilimsel Araştırma Projesi mali destek Almıştır Almamıştır.

ÖNSÖZ

Edebiyat tarihimizde edebî bilgilerimize ışık tutacak ve ona yeni bilgiler katacak önemli kaynaklardan birisinin de şiir mecmuaları olduğunu görürüz. Bu mecmualar antolojik mahiyette olan eserlerdir. Bu eserler devrinin rağbette olan şiir anlayışını, beğenilen şairlerini ve bu şairlerin eserlerini ortaya koyar. Bazı kaynaklarda hakkında bilgi sahibi olunmayan şairlere ve bunların şiirlerine bu kaynaklardan ulaşabiliriz.

Bu kapsamda derlenen ve önemli gördüğümüz şiir mecmualardan biri de Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi Galata Mevlevihanesi Koleksiyonu 161 numarada kayıtlı bulunan mecmuadır. Tamamı 32 varaktan oluşan bu mecmuada, genellikle XVI. ve XVII. asırda yaşamış bazı şairlerin(az da olsa XV, XVIII ve XIX. yüzyıl şairlerin gazel örnekleri vardır.) Türkçe şiirlerine yer verilmiştir. Biz, 32 varaklık bu mecmuadaki şiirlerin çevirisini yaparak, bu şiirler üzerinde bir inceleme yaptık.

Çalışmamız devam ederken, Doç.Dr. Semra TUNÇ tarafından 30.05.2016 tarihinde, tezimizin konusu olan Galata Mevlevihanesi Koleksiyonu 161 numarada kayıtlı mecmua üzerine bir makale yayımlamış¹ ve söz konusu mecmua üzerine bazı değerlendirmelerde bulunmuştur. Yüksek lisans tez konumun belirlendikten sonra yayımlanan bu makale, tarafımca okunmuş ve tez konumun tamamlanmasında faydalı olmuştur.

Çalışmamız genel açıdan klasik Türk edebiyatında mecmuanın tanımı, sınıflandırması ve yerine dair kısa bir giriş bölümü ile birlikte inceleme ve metin başlıklarını taşıyan üç bölümden oluşmaktadır.

Çalışmanın birinci bölümünde, Türk edebiyatında mecmua başlığı altında kelime ve kavram olarak mecmua, Türk edebiyatında mecmua ve mecmua çeşitleri üzerinde durulmuştur.

¹ Semra Tunç, “Süleymaniye Kütüphanesi Galata Mevlevihanesi Bölümü 161 Numaralı Şiir Mecmuası (MESTAP)”, Konya, *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi (SEFAD)*, 2016.

İkinci bölümde ise tamamı 32 varaktan oluşan mecmuanın incelemesi yapılmıştır. Mecmuada yer alan şairler, bu şairlerin şiirlerinin hangi varakta yer aldığı ve şiirlerin nazım şekilleri tablo halinde verilmiştir. Daha sonra mecmuada adı geçen şairler hakkında kısa bilgi verilmiştir. Ayrıca şairlerin aynı vezin ve redifi kullanarak birbirlerine yazmış oldukları nazire şiirler üzerinde durulmuştur.

Üçüncü ve son bölümde mecmuanın transkripsiyonlu metni verilmiş ve bu çalışmada elde edilen bulgular sonuç başlığı altında ele alınmıştır.

Tez yazım sürecinde içinden çıkması güç pek çok sorunu çözen ve hatalarımı düzeltmede yardımcı olan değerli hocam **Prof. Dr. Ekrem BEKTAŞ**'a teşekkür ederim. Ayrıca yardımlarını eksik etmeyen değerli dostlarıma da minnet ve şükranlarımı sunarım.

Halit NASIROĞLU

Şanlıurfa / 2017

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	II
İÇİNDEKİLER	IV
KISALTMALAR LİSTESİ.....	VII
TABLO LİSTESİ	IX
ÖZET.....	X
ABSTRACT	XI
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM TÜRK EDEBİYATINDA MECMUA	1
1.1. Kelime ve Kavram Olarak Mecmua	1
1.2. Mecmuaların Sınıflandırılması.....	2
1.2.1. Nazire Mecmuaları	3
1.2.2. Antoloji Niteliğindeki Seçme Şiir Mecmuaları.....	4
1.2.3. Çeşitli Konulardaki Risalelerin Bir Araya Getirilmesi İle Oluşan Mecmualar	4
1.2.4. Aynı Konudaki Eserlerden Oluşan Mecmualar.....	4
1.2.5. Tanınmış Kişiler Tarafından Hazırlanan Mecmualar	5
1.3. Klasik Türk Edebiyatında Mecmuaların Yeri ve Önemi.....	5
2. BÖLÜM MECMUANIN GENEL ÖZELLİKLERİ	5
2.1. Mecmuanın Şekil Bakımından İncelenmesi	6
2.2. Mecmuanın Muhteva Bakımından İncelenmesi	8
2.3. Mecmuada Yer Alan Nazireler.....	9
2.5. Mecmuadaki Şairlerin Dizini.....	37
2.6. Mecmuada Bulunan Şairlerin Biyografileri.....	39
Abdülahad Nurî (ö. 1651).....	39
Ahmed (ö. ?).....	40

Azbî (ö. 1736/1747 ?).....	40
Âşık Ömer (ö. 1707).....	40
Bâkî (ö. 1600).....	41
Cem Sultan (ö. 1495).....	41
Cevrî (ö. 1654)	41
Cesârî (ö. 1829)	42
Fevrî (Ahmed) (ö. 1571)	42
Fuzûlî (ö. 1556)	43
Hâletî (ö. 1631).....	43
Hâşim (ö. ?)	44
Hayâlî Bey (ö. 1556)	44
Hayretî (ö. 1534)	44
Lezîzî (ö. ?).....	44
Mengli Girây (ö. 1514-15)	45
Mezâkî (ö. 1676)	45
Nâbî (ö. 1712).....	45
Nâzım (ö. 1704/05 ?).....	46
Nazmî (ö. 1585/86 ?).....	46
Necâtî Bey (ö. 914/1509)	46
Nef'î (ö. 1635).....	47
Nesimî (Seyyid) (ö. 1417).....	47
Nev'î (ö. 1599)	48
Nizâmî (ö. 1473?).....	48
Nücûmî (ö. ?).....	48
Revânî (ö. 1523 ?)	48
Rüşdî (ö. ?)	49
Rûhî-i Bağdâdî (ö. 1605).....	49
Sâbit(Bosnalı) (ö. 1712)	49
Sâfî (ö. ?)	50
Sâmî (Arpaemini-zâde) (ö. 1733).....	50
Sezayî (ö. 1701).....	50
Şeyh Muhammed (ö. ?)	51
Tıybî (ö. ?).....	51

Ulvî (ö. 1585)	51
Usûlî (ö. 1538).....	51
Va'dî (ö. 1649)	51
Yahyâ Bey (Taşlıcalı) (ö. 1582)	52
Zârî (ö. ?).....	52
Zarîfî (ö. ?)	52
Zâtî (ö. 1547).....	53
Zihnî (?).....	53
3. BÖLÜM METİN	54
3.1. METİN KURMADA DİKKAT EDİLEN HUSUSLAR	54
METİN.....	57
3.2. ÇEVİRİYAZI.....	58
SONUÇ.....	196
KAYNAKÇA	198
EKLER.....	201

KISALTMALAR LİSTESİ

a.	Beytin ilk mısralarını gösterir
a.g.e.	Adı geçen eser
a.g.m.	Adı geçen makale
AKM	Atatürk Kültür Merkezi
b.	Beytin ikinci mısralarını gösterir
Bsk.	Baskı
Bkz.	Bakınız
C	Cilt
Çev.	Çeviren
D.	Divân
DİA	Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
G.	Gazel
Haz.	Haz.
Hz.	Hazreti
K.	Kaside
KTB	Kültür ve Turizm Bakanlığı E-Kitap
M.	Mecûma
ö.	Ölümü
s.	Sayfa
S	Sayı
Tb	Terkib-i bend
TDK	Türk Dili Kurumu
Trc	Tercüme
vb.	Ve benzeri

Yay.	Yayınları
yy.	Yüzyıl

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Manzumelerin “Huruf-ı Hecâ”ye Göre Dağılımı.....	7
Tablo 2. Mecmuadaki Şair Ve Şiirler.....	23
Tablo 3. Şair Ve Şiir Dizini.....	37
Tablo 4. Çeviriyazı Alfabeti.....	55

ÖZET

GALATA MEVLEVİHANESİ 161 NUMARALI ŞİİR MECMUASI

Bu çalışma, Süleymaniye Kütüphanesi Galata Mevlevihanesi Koleksiyonu 161 numaralı şiir mecmuasının transkripsiyonlu metnini incelemektedir. Mecmuada yer alan şiirlerin tanıtılması amaçlanmaktadır.

Araştırma, mecmuanın derleyicisinin belirlediği bir tertip metoduna göre düzenlendiğini göstermiştir. Şiirlerde, vezin, nazım, kafiye ve redif önemli bir sıralama türü olduğundan, mecmuada yer alan şiirlerin buna göre sıralandığı ve mürettep, nazire veya benzer şiirlerin toplandığı tespit edilmiştir. *Gazel/kalenderî mecmuası* olarak adlandırabilecek bu eserin devrin rağbet gören şiir ve şairlerinin tespiti için önemli bir kaynak olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mecmua, Klasik Türk Edebiyatı, Çevriyazı, Tıpkıbasım, Dizin, İnceleme.

ABSTRACT
THE POEM JOURNAL NUMBERED 161 IN GALATA
MEVLEVIHANESI

This study examines the transcribed text of the poem journal numbered 161 in the collection of Galata Mevlevihanesi which is located in the library of Suleymaniye. It aims to introduce the poems in the journal.

The study has shown that the journal was organized according to a method determined by its compiler. It has been found out that the poems in the journal were sorted out according to meters, verses, rhymes, and repeated voices as these are important in the poems and that typesetters (mürettip), parallels (nazire), and similar poems were collected. It has been underlined that the work which can also be called as *ode/kalenderî* journal is an important source to identify the desired poems and poets of this period.

Key Words: Journal, Classical Turkish Literature, Transcription, Facsimile, Index, Research.

GİRİŞ

1. BÖLÜM TÜRK EDEBİYATINDA MECMUA

1.1. Kelime ve Kavram Olarak Mecmua

Arapça “cem”(toplama, bir araya getirme) kökünden gelip mef’ûl bâbında müennes(dişil) bir kelime olan mecmua, sözlüklerde “toplanmış, bir araya getirilmiş; top, tüm; tertip ve tanzim edilmiş şeylerin hepsi; seçilmiş yazılardan meydana getirilen yazma kitap”, kütüphane literatüründe “derleme”, edebiyat terimi olarak “defter; türlü konuların bir araya getirildiği yazıları içine alan kitap; şiir defteri”, günümüz Türkçesinde “dergi” ve yakın zamana kadar “günlük olmayan (haftalık, aylık, üç/altı aylık, yıllık vb.) periyotlarla yayımlanan süreli yayınlar” manalarında kullanılmıştır. Bu tanımlardan hareketle mecmua kelimesini, aynı veya farklı türden seçilmiş ve toplanmış edebî mahsüllerin oluşturduğu bir bütün olarak tanımlayabiliriz.²

Mecmualar, genelde bir veya daha fazla yazar yahut şaire ait farklı şekil ve hacimlerdeki dinî nesir ya da şiirlerden derlenen kitaplardır: Mecmûatü’l-ehâdîs, mecmûa-ifetâvâ, mecmûa-i ed’iye, mecmûatü’r-resâil, mecmûa-i eş’âr, mecmûa-i tevârih, mecmûa-i fevâid gibi. Mecmua başlangıçta, birçok bakımdan benzediği cönk gibi âyetler, hadisler, fetvalar, dualar, hutbeler, şiirler, ilahiler, şarkılar, mektuplar, latifeler, lugaz ve muammalarla ilaç tariflerinin ve faydalı bilgilerin(fevâid), notların, tarihî belge ve kayıtların (tevarih) derlendiği bir not defteri mahiyetinde iken zamanla gelişip düzenli bir hale getirilerek türlerine göre bazı farklılıklar gösteren bir kitap çeşidi özelliği kazanmıştır.³

Mecmua geleneği, Osmanlı döneminde XV. asırdan itibaren dikkati çekmiştir. Bu yüzyıl gerek Osmanlı tarihi ve gerekse Türk edebiyatı için önemli bir yüzyıldır. Bu dönemde Osmanlı devletinin padişahları ve önde gelen devlet adamları, şairleri

² Günay Kut, *Mecmua*, Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, Devirler/İsimler/Eserler/Terimler, C. 6, İstanbul, Dergâh Yayınları, 1986, s. 170. Fatih Köksal, *Şiir Mecmualarının Önemi ve Mecmuaların Sistemik Tasnifi Projesi* (MESTAP), Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: İstanbul, Turkuaz Yayınları, 2012, s. 411.

³ Mustafa Uzun, *Mecmua*, Ankara, İslam Ansiklopedisi Türkiye Diyanet Vakfı, 2003, C. 28, s. 265.

ve ilim adamlarını saray çevresinde toplamış ve himaye etmiştir. Şairler ve yazarlar eserlerinin yanında kendi sanatlarını gösteren eserler de telif etmeye başlamışlardır.

Osmanlı ilim, kültür ve edebiyatında çok önemli bir telif türü haline gelmiş olan mecmualar genel özellikleri ve muhtevaları dikkate alınarak “mecmua’tü’l-eş’âr, mecmua-i ed’iye, mecmua’tü’l-münşeât” vb. şekillerde adlandırılmıştır. Bazı mecmualarda muhtevalarından ziyade hazırlayanların tanınmış kişiler olması dolayısıyla onların adlarıyla da anılmıştır.⁴

Mecmualar ile divanlar arasındaki ilişkiye baktığımızda bazı noktalara dikkat çekmek gerekir. Divanlarda yer almayan bazı şiirlerin mecmualarda çıkması olumlu bir gelişme olduğu gibi bu durum ilgili divan hakkında olumsuz bir izlenime de sebep olabilir. Bundaki en önemli faktör şairlerin daha çok seçkin divanların şiirlerini almak istemesidir. Bunun dışında bir şaire ait bir şiirin başka bir şaire atfedilmesi gibi bazı sorunlar da çıkmaktadır. Burada da daha çok bir şairin şiirine nazire yazma anlayışı önemli bir etken olarak karşımıza çıkar.⁵

Bu anlamda mecmuaların çeşitlerine baktığımızda nazire mecmualarını da görürüz ve bu mecmua çeşidi bizim tez çalışmamızda önemli sayılabilecek bilgiler vermektedir. Bu konuyla ilgili bilgiler muhteva kısmında verilmiştir.

Genel olarak mecmuaların sınıflandırılması şu şekildedir:

1.2. Mecmuaların Sınıflandırılması

Klasik Türk Edebiyatı’nda mecmua, çeşitli konulardaki yazı, şiir yahut eserlerin derleyicisinin tercihiyle bir araya getirildiği bir not defteri olarak düşünülmekte ve bu tasarruflar neticesinde şiir, fetva, divan, nazire vb. gibi mecmua türleri ortaya çıkmıştır.

Şu ana kadar yapılan çalışmalardan yola çıkılarak bir takım tasnif çalışmaları yapılmış ve mecmualar çeşitli şekillerde sınıflandırılmıştır.

⁴ Uzun, s.266.

⁵ Yaşar Aydemir, *Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler*, Kayseri, II. Kayseri ve Yöresi Kültür, Sanat ve Edebiyat Bilgi Şöleni, Bildiriler, 2007, s. 673-706.

Bu anlamda araştırmacılarından Agâh Sırrı Levend ile Günay Kut'un tasnifleri aşağıda sıralanmıştır:

Agâh Sırrı Levend'in Tasnifi:

I. Nazire mecmuaları,

II. Meraklılarınca toplanmış, birer antoloji niteliğinde seçme şiir mecmuaları,

III. Türlü konulardaki risalelerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar,

IV. Aynı konudaki eserlerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar,

V. Tanınmış kişilerce hazırlanmış, birçok yararlı bilgileri, fıkraları ve özel mektupları kapsayan mecmualar.⁶

Günay Kut'un Tasnifi:

I. Nazire mecmuaları,

II. Seçme şiir mecmuaları, (Mecmua-i eş'ar, Mecmua-i devâvîn)

III. Aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya gelmesi ile oluşan mecmualar, (Mecmû'a-i edebiye, Mecmû'a-i tevârîh, Mecmû'a-i mu'ammeyât, Mecmû'a-i münşe'ât, Mecmû'atü'r-resâ'il)

IV. Karışık mecmualar, (Bu tür mecmualar nazım, nesir karışık olabileceği gibi Arapça, Türkçe ve Farsça gibi değişik dillerde de yazılmış olabilir.)

V. Tanınmış kişilerce veya derleyeni belli kişilerce hazırlanmış mecmualar.⁷

1.2.1. Nazire Mecmuaları

Bir şairin, başka bir şairin bir şiiriyle aynı vezin ve kafiyede olmak üzere başka bir şiir yazmasıyla oluşan şiir tarzına nazire denir. şairlerin birbirlerine nazire olarak yazdıkları şiirleri toplayan mecmualara nazire mecmuası adı verilir. Bir şiirin adeta şeceresini çıkartmaya imkan tanınması aşıısından nazire mecmuaları edebiyat tarihi

⁶ Agâh Sırrı Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi*, C.I, Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1988, s.166-167.

⁷ Kut, s. 170.

incelemelerinde çok önemlidir.⁸ Türk edebiyatında elde mevcut olan en önemli nazire mecmuaları olarak şunlar sayılabilir:

1. Mecmû'atü'n-nezâ'ir,
2. Câmi'u'n-nezâ'ir,
3. Mecma'u'n-nezâ'ir,
4. Pervâne Beg Mecmû'ası,
5. Metâli'ün-nezâ'ir.⁹

1.2.2. Antoloji Niteliğindeki Seçme Şiir Mecmuaları

Şiir antolojileri mahiyetinde olan bu mecmuaların şairleri genellikle belli değildir. Bu mecmualar her kitaplıkta bulunabilmekte ve sayıları oldukça fazladır.¹⁰

1.2.3. Çeşitli Konulardaki Risalelerin Bir Araya Getirilmesi İle Oluşan Mecmualar

Farklı konulardaki bilgileri içeren kitapçıkların veya hacimleri küçük farklı eserlerin bir araya getirilmesiyle oluşan mecmua çeşididir. Bu mecmua türüne örnek olarak; Kemal-i Ümmî, Nesimî, Halilî, Ca'ferî, Yunus Emre, Kul Ubeydî gibi şairlerin şiirlerini verebiliriz.¹¹

1.2.4. Aynı Konudaki Eserlerden Oluşan Mecmualar

Çeşitli kitapçıkların tek bir konuda bir araya getirilmesiyle oluşan mecmua çeşididir. Bu mecmua çeşidinde bazen aynı konuda yazılmış aynı yazara ait kitapçıklar derlenebildiği gibi bazen aynı konuda farklı yazarların da risaleleri bir araya getirilebilmektedir. Kemalpaşa-zâde'nin risalelerinin toplandığı mecmualar gibi.¹²

⁸ Levend, s.166-169.

⁹ Levend, s.169.

¹⁰ Levend, s.169.

¹¹ Levend, s.170.

¹² Levend, s.173.

1.2.5. Tanınmış Kişiler Tarafından Hazırlanan Mecmualar

Tertip edeni belli olan bazı mecmualar, tertip edenin ünlü ve güvenilir kişiler olması nedeniyle bu kişilerin adıyla anılmışlardır. Bu mecmualarda seçme şiirler, biyografiler, küçük risaleler, önemli eserlerden seçilmiş parçalar bulunmaktadır.¹³

Mecmualarla ilgili sınıflandırmayı yaptıktan sonra klasik Türk edebiyatında mecmuaların yerine ve önemine değinmek gerekir.

1.3. Klasik Türk Edebiyatında Mecmuaların Yeri ve Önemi

Mecmua ile ilgili yapılan değerlendirme ve tespitleri şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Şairlerin kimlerden etkilendiği ya da kimleri etkilediği gibi durumların tespiti için nazirelerden faydalanılabilir. Şairin edebi kişiliğini tespit adına nazire mecmuaları önemli kaynaklardır.
2. İsimleri tezkirelerde bulunan ve bulunmayan şairlerle ilgili bilgi bulunabilir.
3. Mecmualardaki şiirler divan nüshalarıyla karşılaştırılarak tenkitli bir neşir yapılabilir. Hatta divandaki bozuk vezinli mısraların kontrolü mecmualardaki şiirler sayesinde yapılabilir.¹⁴
4. Şairin divanını tertip ettikten sonra yazdığı şiirlere mecmualarda rastlanabilir.
5. Edebiyat tarihine geçmemiş belgeler, türler, şairler, manzumeler tespit edilebilir.
6. Buldukları dönemin edebî zevkini yansıtmakla birlikte dönemin dil hususiyetleri açısından da fikir verebilir.¹⁵

2. BÖLÜM MECMUANIN GENEL ÖZELLİKLERİ

Süleymaniye Kütüphanesi Galata Mevlevihanesi 161 numarada kayıtlı, 32 varaklık şiir mecmuasının mürettibi ve tertip tarihi ile ilgili bir kayıt yoktur.

¹³ Levend, s.173.

¹⁴ Ozan Yılmaz, “Metin Tesisinde Şiir Mecmualarının Katkısına Bir Örnek: Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi Koleksiyonu 5214 Numaralı Mecmua ve Muhtevası”, İstanbul, *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, s.1, 2008, s. 255-280.

¹⁵ Yılmaz, s. 255-280.

Yazmada XV-XIX. yüzyıllar arasında yaşamış şairlere ait toplam 174 şiir bulunmaktadır. Bir “gazel/kalenderî seçkisi” şeklinde tertip edilen mecmuaya alınan şiirlerin biri hariç tamamı *Mefû ‘lü Mefâ ‘ilü Mefâ ‘ilü Fe ‘ülün* vezniyle yazılmıştır.

Şiirler kafiyelerine göre elif-ba sırasıyla kaydedilmiştir. Muhteva tablosunda da görüleceği üzere mecmua Cesârî’nin (ö. 1829) “âşık” redifli gazeliyle sona ermektedir. Ayrıca yazı karakterine göre derkenarlar da dâhil tek elden çıktığı anlaşılan mecmua, tertip metoduna binaen değerlendirildiğinde yarım kalmış, bizce meçhul bir sebeple tamamlanamamıştır.¹⁶

2.1. Mecmuanın Şekil Bakımından İncelenmesi

XV. ile XIX. yüzyıllar arasında yaşamış şairlerin şiirlerinin bulunduğu bu mecmua incelenmiştir. Daha önce de ifade edildiği gibi mecmuanın tamamı 32 varaktır.

Kâğıt rengi bazı sayfalarda koyu sarı ve açık kahve tonları arasında değişmektedir. Eser talik hat yazıyla yazılmıştır. Varaklardaki beyit sayısı değişmektedir. Yazının boyutu 192x150 mm’dir. Bazı yerlerin üzerinde siyah ve büyük şekilde rakam ve harfler yazıldığından okunamamıştır. (Okunamayan yerler “...” ile belirtilmiştir.) Yazılan şiirler nazire ise belirtilmiştir. Ayrıca yazı alanı düzensiz, talik hat ve siyah bez ciltlidir.

Aynı zamanda mecmuada yer alan gazellerin müretteb bir divan gibi sıralandığını görebiliriz. Aşağıdaki tabloda, mecmuadaki manzumelerin “**hurûf-ı hecâ**”ye göre dağılımı, bu dağılıma göre yazan şairler, gazel ve beyit sayıları verilmiştir:

¹⁶ Tunç, s. 262.

Tablo1: Manzumelerin “Hurûf-ı Hecâ”ye Göre Dağılımı

Harfler	Şair	Gazel Sayısı	Beyit Sayısı
Harfü'l-Elif	Nûrî, Sezâyî, Bâkî, Cesârî, Nev'î	9	55
Harfü'l-Bâ	Cesârî, Nev'î, Tıybî(Taybî), Mezâkî	8	45
Harfü't-Te	Hâletî, Cesârî, Nev'î, Nûrî, 'Ulvî, Sezâyî, Şeyh Muhammed, Va'dî, Cevrî, Yahyâ, Nâbî, Rüşdî, Sâbît	26	137
Harfü's-Se	Sâbît, Cevrî	2	10
Harfü'l Cim	Cesârî, Va'dî, Fuzûlî	4	20
Harfü'l-Hâ	Cesârî	1	5
Harfü'l-Hı	Cesârî	2	13
Harfü'd-Dâl	Nücûmî, Nazmî, Cesârî, Fevrî, Nâbî, Şeyh Muhammed	9	55
Harfü'r-Râ	Cesârî, Rûhî-i Bağdâdî, Lezîzî, Ahmed, Nâzım, Bâkî, Yahyâ, Âşık Ömer, Necâtî, Hâletî, Fuzûlî, Nev'î, Azbî, Cevrî, Nâbî, 'Cem, Hayâlî, Revânî	40	235
Harfü'z-Ze	Nizâmî, Ahmed, Nâzım, Sâfî, Nef'î, Nev'î, Rûhî-i Bağdâdî, Usûlî, Âşık Ömer, Ulvî, Mengli Girây, Haşîm, Cesârî, Hâletî, Lezîzî, Cevrî,	45	249

	Nâbî		
Harfû's-Se	Rûhî-i Bağdâdî, Zarîfî, Cesârî	3	15
Harfû's-Şın	Cesârî, Cevrî, Sâbit, Zârî, Zihnî, Yahyâ, Sezâyî	11	58
Harfû's-Sad	Sâbit, Zarîfî	3	15
Harfû'd-Dâd	Zâtî	1	5
Harfû'l-Fâ	Hayretî, Cesârî, Nâzım	4	20
Harfû'l-Kâf	Sâmî, Âşık Ömer, Cesârî	5	25

2.2. Mecmuanın Muhteva Bakımından İncelenmesi

Mecmuada Rûh-î Bağdâdî'nin Terkib-Bend'i hariç 43 şairin toplam 174 gazeli bulunmaktadır. Mecmuada manzumesi bulunan şairler şunlardır: Nûrî, Sezâyî, Bâkî, Cesârî, Tıybî(Taybî), Hâletî, Ulvî, Vâdî, Cevrî, Yahyâ, Nâbî, Rüşdî, Sabî, Tutî, Fuzûlî, Nucûmî, Nazmî, Fevrî, Lezizî, Nâzım, Mezâkî, Sâfî, Mengli Girây, Necâtî, Âşık Ömer, Azbî, Ahmed, Hâşim, Hayâlî, Revânî, Nizâmî, Nef'î, Nesîmî, Usûlî, Nevâyî, Vehbî, Rûhî, Zarîfî, Zârî, Zihnî, Zâtî, Hayretî, Sâmî.

Daha önce de ifade edildiği gibi mecmuanın müretteb bir divan gibi sıralandığı görülmektedir. Mecmua iki beyitle başlar. Bu iki beyitlik manzume bir nazmdır. Bundan sonra gazeller yer alır. Nûrî, Sezâyî ve Bâkî ile devam eden mecmuanın Cesârî'nin gazelleriyle ilerlediğini görürüz. Mecmuada Cesârî'ye ait gazellerin diğer şairlere göre daha fazla olduğunu görürüz. Mecmuanın başındaki nazm ve Rûh-î Bağdâdî'nin Terkib-Bend'i hariç manzumelerin tümü gazel nazım şekliyle yazılmıştır.

İlerleyen bölümlerde de görüleceği gibi mecmuada en çok Cesârî'nin şiirleri ve daha sonra sırasıyla Cevrî, Ulvî, Sezâyî, Nâbî, Hayretî, Bâkî, Usûlî ve diğer şairlerle beraber toplamda 43 şairin gazeli yer almaktadır. Divanları yayımlanmış şairlere ait manzumeler, teker teker divan neşirleriyle karşılaştırılmış ve nüsha farkları dipnotta gösterilmiştir.

Ayrıca incelediğimiz mecmuada şairi belli olmayan toplam 3 gazel bulunmaktadır. Bu gazelerde mahlas olmadığı için gazellerin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir. Söz konusu gazeller 21, 52, 62 numaralı olanlardır.

Tez konusu olarak incelediğimiz mecmua düzenli bir mecmuadır. Bazı şairler derkenar olarak yazılmıştır. Mecmuadaki 11 adet manzumenin başında “Kalenderi” ifadesi yazılmıştır. Ancak mecmua düzenleyicisinin veya müstensihin manzumelerin başında yazdığı bu ibarenin sağlıklı olmadığını görüyoruz. Çünkü manzumelerin başındaki “Kalenderi” ifadesi, halk edebiyatında bir tür adı olarak bilinir ve genellikle aruzun “Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün” kalıbıyla yazılan gazel, murabba, muhammes, müseddes biçiminde söylenen şiirlere verilen addır. Oysa bu manzumelerin gazel nazım şekliyle yazıldığını görüyoruz. Mecmuada yer alan manzumelerin konuları ağırlıklı olarak tasavvuttur. Fakat az da olsa methiye/övgü konularını işleyen manzumeler de vardır.

2.3. Mecmuada Yer Alan Nazireler

İncelediğimiz mecmuadaki bazı gazelerde, tanzir edilen gazelin şairinin adı anılmış ve nazire gazel olduğu açıkça belirtilmiştir. Ancak bazı gazelerde ise şairin ismi zikredilmeden aynı vezin, kafiye ve redifle yazılmış gazeller bulunmaktadır. Bu gazeller şunlardır:

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

(Cesârî)

Eş’âruñı ânîde senüñ dilde *Cesârî*

Tanzîr-i makâl itmege ‘Âşık ‘Ömer ister

Yukarıdaki Cesârî’ye ait makta beytine baktığımızda şairin Âşık ‘Ömer adını açıkça belirtmesi ona nazire yazdığının göstergesidir.

Bazı şairler ise isim vermeden başka bir şairin manzumesini tanzir etmiştir. Aşağıda yer alan beyitler gazellerin matla beyitleridir. Görüldüğü gibi kafiye ve redif olan kelimeler aynıdır. Dolayısıyla bu gazellerin birbirine nazire olabileceğini düşünüyoruz.

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

(Cesârî)

‘Aşkuñ beni gör yine şehā eyledi mağlûb

Dil kendüsine kıldı seni t̄alib-i matlûb

(Cesârî)

İtdi beni üftādesi bir dil-ber-i mahcûb

Günden güne kılmakda dilüm ‘aşk ile mağlûb

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

(Taybî)

Dil ‘aşkuña ‘aşkuñ dil-i nālāna münāsib

Sāgar meye mey sāgar-ı mestāna münāsib

(Mezâkî)

Dil-ber dile dil dil-ber-i fettāna münāsib

Gül bülbüle bülbül gül-i h̄andāna münāsib

(Cesârî)

Şol h̄at̄ı-ı ruhuñ merkez-i Tātāra münāsib

Her şivelerüñ turre-i tarrāra münāsib

Yukarıda Taybî (Tıybî), Mezâkî ve Cesârî'nin gazelleri aynı vezin, kafiye ve redifle yazıldıkları için birbirine nazire olabileceğini tahmin ediyoruz. Ancak Cevrî'nin diğer iki şairden önce yaşadığını biliyoruz. Dolayısıyla Taybî ve Cesârî'nin

gazelleri nazire gazelleridir. Fakat kimim kime nazir yazdığını belirlemek bu bilgilerle mümkün görünmemektedir.

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

(Cesârî)

Bu beyt[i] dimişdür ezeli bir suhan-ārā

Bir ekmedüğüñ yerde biter ehl-i mezellet

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

(Cesârî)

Çaddüñle çenār eylesin da'vî-i himmet

Bir ekmedüğüñ yirde biter ehl-i mezellet

Cesârî'nin yukarıdaki iki farklı gazelinin ikinci mısraları aynen tekrar edilmiştir. Aynı kafiye ve redif şairin hoşuna gitmiş olmalı ki iki ayrı gazel yazmış denilebilir.

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

(‘Ulvî)

Ey dil olalum maḥrem-i meydān-ı maḥabbet

Cāndan geçelüm budur erkān-ı maḥabbet

(Hâletî)

Top itdi nice kelleyi çevgān-ı maḥabbet

Ṭoldı ser-i ‘uşşāk ile meydān-ı maḥabbet

Yukarıdaki Ulvî ve Hâletî'ye ait gazellerin de nazire gazeller olduğunu düşünüyoruz. Azmî-zâde Hâletî Ulvî'den sonra yaşadığına göre zemin gazel ya da en azından örnek alınan gazelin Ulvî'nin gazeli olduğu söylenebilir.

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

(Cevrî)

Haţtuñ ki odur zîver-i menşür-ı mahabbet

Mazmûnı ile tâzelenür şür-ı mahabbet

(Nûrî)

Dil-ğâneye düşdi şerer-i nûr-ı mahabbet

Germ oldı yine 'aşk ile tennûr-ı mahabbet

(Sezâyî)

Dünyâyı duta bir gün ola nûr-ı mahabbet

Mevşûl ola bir dem gele mehcûr-ı mahabbet

Yine Cevrî, Abdulahad Nurî ve Hasan Sezâyî'nin gazelleri de birbirine nazire olabilir. Çünkü nazire gazellerdeki dış yapı (vezin, kafiye ve redif) birbirine uymaktadır. Mana itibariyle de gazellerin birbirine yakın olduğunu düşünüyoruz.

Yine aşağıda matla beyitlerini yazdığımız Azmî-zâde Haletî, Va'dî, Yahyâ ve Cevrî'nin gazelleri vezin ve redifleri aynıdır. Bunların birbirine nazire olup olmadığı konusunda kesin bir hüküm vermek yanlış olur. Sadece mürettip manzumeleri derlerken bu hususu göz önünde bulundurduğunu tahmin ediyoruz.

[Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün]

(Hâletî)

Sînemde zühür ideli âsâr-1 mahabbet

Gülzâr-1 cinân oldu baña hâr-1 mahabbet

(Va'dî)

Hâcet ne hüveydâ iken âsâr-1 mahabbet

Bir nâle-i dil-sûz ile izhâr-1 mahabbet

(Sezâyî)

Pür-âteş olur gönca-i gülzâr-1 mahabbet

Dil hânesine tâb virir nâr-1 mahabbet

Bundan sonraki gazellerin ise genellikle redif ve vezinleri ortaktır.

(Yahyâ)

Bir gün gele ki şâd ola maḥzûn-1 maḥabbet

Çok 'âkıll[1] ilzâm ide mecnûn-1 maḥabbet

(Cevrî)

Bir sînede mestûr olamaz râz-1 maḥabbet

Her perdede biñ nağme ider sâz-1 maḥabbet

(Cevrî)

Hüsn oldu ise bâ'îş-i icâd-1 maḥabbet

Dildür sebab-i şöhret-i üstâd-1 maḥabbet

[Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün]

(Sezâyî)

Yak kaşr-ı dili âteş-i 'aşk ile harâb it

Cân murgunu ol âteşe tek dutma kebâb it

(Nâbî)

Pîşânî-i şevkuñ kadem-i râh-ı necât it

Müjgânuñî cârüb-ı gubâr-ı 'Arafât it

(Rüşdî)

Güftâra gelüp dilleri pür kand [ü] nebât it

Ol teşneleri luţf ile sîr-âb-ı hayât it

Nâbî ve Rüşdî'nin gazellerinin hem kafiye hem redif hem de vezinleri ortaktır. Sezâyî'nin ise kafiye hariç diğer öğeleriyle ortaktır.

Aşağıda yer alan Fevrî ve Nazmî'ye ait iki gazelde de aynı durum vardır. Bunların nazire olma ihtimali yüksektir.

[Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün]

(Fevrî)

Kaldurdu kamu zulmet[i] envâr-ı Muhammed

Bildürdi Hudâ yolunu aḥbâr-ı Muhammed

(Nazmî)

Maḥbüb-ı Hudâ zât-ı şeref yâr-ı Muhammed

Mağbül-i ilâhîdürür eṭvâr-ı Muḥammed

[Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün]

(Bâkî)

‘Âşıklara çün derd [ü] belâ zevk [u] safâdur

Yâ zevk u safâ derdine düşmek ne belâdur

(Nâzım)

Cevr eyler ise baña o meh-pâre sezâdur

Ağyâr elemi ‘âşıka ammâ ne belâdur

Bâkî ve Nâzım’ın yukarıdaki iki gazelinde ise vezin, kafiye ve redif ortaktır.
Bu iki gazelin birbirine nazir olma ihtimali vardır.

[Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün]

(Necâtî)

Ḥatt-ı ruḥ-ı yâr ehl-i maḥabbet ecelîdür

Ġâfil yürime aç gözünü gün gicelidür

(Cevrî)

Ġamzeñ dil-i ‘âşıq gibi mest-i ezelîdür

Bu sırr-ı ḥafî bâde-keş-i ‘aşka celîdür

(‘Âşık ‘Ömer)

Sevdüm yine bir hūb kim ‘aşruñ güzelidür

Gün gibi ‘ayān oldu maḥabbet ezelidür

Âşık Ömer’in yukarıda matla beyitlerini verdiğimiz Cevrî ve Necatî’ye ait gazellerden istifade ettiğini söyleyebiliriz. Cevrî’nin de Necatî’nin gazelini örnek aldığı söylemek zor olmasa gerek.

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

(Hayâlî)

Âyîne ne yüzden ola cânâna ber-â-ber

Olsun göreyüm yüz yüze ol cāna ber-â-ber

(Revânî)

Oldı eşigüñ qadr ile eflâke ber-â-ber

Dutduğı için kendözünü ḥâke ber-â-ber

XVII. yy. şairi Revânî’nin XVI. yy. şairi Hayâlî’den etkilenmesi gayet normaldir. Dolayısıyla Revânî’nin gazeli Hayâlî’ninkine nazire olma ihtimali vardır.

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

(Nizâmî)

Gül ‘arîzuña olsa muqâbil ‘aceb olmaz

Kim yüzi açılmışda ḥayâ vü edeb olmaz

(Ahmed)

Zülf-i siyeh olmasa yüzünde 'aceb olmaz

Firdevs-i cihāndur yañağūñ anda şeb olmaz

(Nâzım)

Bend olsa gönül zülfüne cānā 'aceb olmaz

Mecnūn-ı belā-dīdede zīrā edeb olmaz

(Sâfi)

Mihr ile meh öykünse yüzüne 'aceb olmaz

Hercâi güzellerde hayā vü edeb olmaz

Yukarıda Nizâmî, Ahmed, Nâzım ve Sâfi'ye ait gazellerin vezin, kafiye ve redifleri ortaktır. Bu gazellerin yaşadıkları yüzyıllar dikkate alınarak Nizâmî şairinin Ahmed şairinden, Nâzım şairinin ise Sâfi şairiden etkilenerek nazirede bulunduğunu tahmin ediyoruz.

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

(Usûlî)

'Âlemde mey-i 'aşk ile mestānelerüz biz

Ta'n eyleme zāhid bize dīvānelerüz biz

(Nev'î)

'İşretgeh-i 'uşşākda 'ayyāşlaruz biz

Ayak çeken āzādelere başlaruz biz

Yine Usûlî ve Nev'î şairimize ait iki gazelin vezin, kafiye ve redifleri ortaktır.
Bu gazellerin nazire olabileceğini düşünürüz.

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

(Mengli Girây)

Üftâde-i dâm-ı gam-ı zencir-i belâyuz

Bir zülf-i siyeh-kâra kul olmağa sezâyuz

Eylerse Nevâyî n'ola eş'âruma taşîn

Biz silsile-i cân-ı Kıırım **Mengli Girâyuz**

(Hâşim)

'Aşkuñ ile üftâde-i zincir-i belâyuz

Derdüñle hemân dağ gezer Kays-ı fenâyuz

Eş'âr-ı celâletlü şeh-i **Mengli Girâya**

Hâşâ ki aña pey-rev olam biz ne gedâyuz

Yukarıdaki gazelerde Mengli Girây, Ali Şir Nevaî'ye nazire yazmış, Hâşim de Mengli Girây'a nazire yazmıştır. Çünkü isimleri açıkça zikredilmiş. Dolayısıyla bu gazeller birbirine naziredir.

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

(Hâletî)

Cân virmeyicek derd ile cānān ele girmez

Müşkil budurur ol daḥı āsān ele girmez

(Cevrî)

Bir sencileyin fiskeci ḳurnaz ele girmez

Bir bencileyin maşhara burnaz ele girmez

(‘Ömer)

Bir bencileyin ‘āşık-ı üftād ele girmez

Bir sencileyin şūḥ-ı perī-zād ele girmez

Yukarıda Hâletî, Cevrî ve ‘Âşık Ömer şairimize ait üç gazelin vezin, kafiye ve redifleri ortaktır. Cevrî ile Hâletî aynı yüzyıl şairi olmaları sebebiyle kimin kime nazire yazdığını söylemek zor olsa gerek. Ancak ‘Âşık Ömer’in her iki şairden sonra yaşadığı ve onların şiirlerinden etkilendiğini rahatlıkla söyleyebiliriz.

Cesârî’nin aşağıdaki gazellerinde de kafiye ve redif şairin hoşuna gitmiş olmalı ki tekrar edilmiştir.

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

(Cesârî)

Gülşende figān eyleme şeydā sesi sevmez

Ol ḡonca-dehen zāt-ı hüveydā sesi sevmez

(Cesârî)

Tiryâkilere itme şamatâ sesi sevmez

Keyf ehl[i] olan kimseler aşlâ sesi sevmez

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

(Lezîzî)

Evşâf-ı mey-i la'l-i lebûñ dillere sığmaz

Bir bâde bu kim kaçresi biñ sâğare sığmaz

(Cesârî)

'Aşkuñ meyi sâğar-be-kef-i dil-bere sığmaz

Lezzât meger zezeme-i kevsere sığmaz

Cesârî yukarıda matla beytini verdiğimiz gazelini, şeyhi Lezîzî'nin aynı vezin, kafiye ve redifli gazelini tanzir etmiştir.

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

(Rûhî-i Bağdâdî)

(Terkib-bent)

Şanmañ bizi kim şîre-i engür ile mestüz

Biz ehl-i harâbâtdanuz mest-i elestüz

(Cevrî)

Biz ğamze-i dil-berle kadeh-nüş-i elestüz

Bir neşve ile cilveger olmuş iki mestüz

(Cevrî)

Biz turfe-ħarîfân-ı heves-bâz-ı elestüz

Huş-yâr ile huş-yâr oluruz mest ile mestüz

Cevrî muhtemelen yukarıda matla beyitlerini yazdığımız iki gazelini Ruhî-i Bağdâdî'nin terkiib-bendinin 1. bendinden esinlenerek yazmıştır. Çünkü nazire için gerekli tüm unsurlar bu gazellerde vardır.

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

(Cevrî)

Ser-mest-i ğam [u] perde-der-i ħalet-i 'aşkuz

Ĝam âfet-i 'aql [u] dil [ü] biz âfet-i 'aşkuz

(Cevrî)

Biz pey-rev-i 'uşşâk-ı belâ-perver-i 'aşkuz

Ķurbân-ı ğam-ı yâr [u] fedâ-yı ser-i 'aşkuz

Cevrî'nin yukarıdaki iki gazelinde redifler ortaktır. Aynı redif şairin hoşuna gitmiş olmalı ki tekrar etmiştir.

Cesârî ile Zârî'nin gazellerinde de redifler ortaktır. Dolayısıyla nazire olabileceğini değerlendiriyoruz. Matla beyitleri aşağıda sunulmuştur:

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

(Zârî)

Bilmem niçün ol şîveli dil-ber baña küsmiş

Bakmaz yüzime ol perî-peyker baña küsmiş

(Cesârî)

Pervâzda gezer murğ-ı Hümâ lāneyeküsmiş

Hayfâ nice şayd idem anı dāneye küsmiş

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

(Cevrî)

Hâl-i dil[i] ol ğamze-i fettân ile söyleş

Esrâr sözün nükte-şināsân ile söyleş

(Cesârî)

Râz-ı dil[i] var zümre-i 'irfân ile söyleş

Kim dir saña kim cāhil [ü] nā-dān ile söyleş

Yukarıda matla beyitlerini verdiğimiz gazellerde de nazire ilişkisi olduğunu söyleyebiliriz. Cesârî'nin gazeli Cevrî'nin gazeline nazire olarak yazılmıştır. Gerek

şekil gerekse anlam bakımından Cesârî'nin Cevrî'nin gazelini tanzir ettiğini anlıyoruz.

2.4. Mecmuada Adı Geçen Şairler ve Nazım Şekilleri

Mecmuada yer alan şiirler sırasına göre; beyit/bend sayısı, şiir vezni ve nazım şekliolarak tasnif edilmiştir. Bu bağlamda bilgilerin verileceği bu bölümde amaç, genel bir tablo ile mecmuanın bütününe görülebilmesini sağlamaktır.

Tablo 2: Mecmuadaki Şair Ve Şiirler

Sıra	Şair	Beyit-Bent Sayısı	Şiirin Vezni	Nazım Şekli
1		2	Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün	Nazm
2	Nûrî	9	Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün	Gazel
3	Sezâyî	5	Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün	Gazel
4	Bâkî	5	Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün	Gazel
5	Cesârî	5	Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün	Gazel
6	Cesârî	6	Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün	Gazel
7	Cesârî	7	Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün	Gazel
8	Nev'î	5	Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün	Gazel

9	Cesârî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
10	Cesârî	9	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
11	Cesârî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
12	Nev'î	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
13	Cesârî	7	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
14	Cesârî	8	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
15	Tıybî(Taybî)	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
16	Mezâkî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
17	Cesârî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
18	Cesâri	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
19	Hâletî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
20	Cesârî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
	Mahlas Yok	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü	Gazel

21			Fe'ûlün	
22	Nev'î	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
23	Nûrî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
24	Cesârî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
25	Ulvî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
26	Hâletî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
27	Hâletî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
28	Hâletî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
29	Sezâyî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
30	Şeyh Muhammed	8	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
31	Sezayî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
32	Va'dî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
33	Cevrî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel

34	Cevrî	7	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
35	Cevrî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
36	Cevrî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
37	Taşlıcalı Yahyâ	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
38	Nâbî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
39	Rüşdî	6	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
40	Cesârî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
41	Sezâyî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
42	Sâbit	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
43	Cesârî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
44	Cesârî	7	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
45	Sâbit	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
	Cevrî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü	Gazel

46			Fe'ûlün	
47	Cesârî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
48	Va'dî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
49	Vâ'dî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
50	Fuzûlî	7	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
51	Cesârî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
52	Mahlas yok	7	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
53	Cesârî	6	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
54	Nücûmî	7	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
55	Nazmî	6	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
56	Cesârî	7	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
57	Cesârî	7	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
58	Fevrî	7	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel

59	Nâbî	7	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
60	Nâbî	7	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
61	Şeyh Muhammed	7	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
62	Mahlas Yok	2	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
63	Cesârî	7	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Kıt'a
64	Cesârî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
65	Cesârî	7	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
66	Cesârî	7	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
67	Rûhî-i Bağdâdî	7	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Terkib- Bend'den
68	Rûhî-i Bağdâdî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Terkib- Bend'den
69	Rûhî-i Bağdâdî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Terkib- Bend'den
70	Lezîzî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
	Ahmed	7	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü	Gazel

71			Fe'ûlün	
72	Nâzım	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
73	Nâzım	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
74	Bâkî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
75	Taşlıcalı Yahya	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
76	Nâzım	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
77	Seyyid Nesîmî	4	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
78	Âşık Ömer	7	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
79	Necâtî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
80	Hâletî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
81	Hâletî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
82	Hâletî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
83	Fuzûlî	7	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel

84	Fuzûlî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
85	Nev'î	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
86	Azbî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
87	Cevrî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
88	Cevrî	6	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
89	Cevrî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
90	Cevrî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
91	Cevrî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
92	Cevrî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
93	Cevrî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
94	Cevrî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
95	Cevrî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
	Nâbî	9	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü	Gazel

96			Fe'ûlün	
97	Nâbî	7	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
98	Nâbî	7	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
99	Cem'	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
100	Âşık Ömer	6	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
101	Cevrî	7	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
102	Hayâlî	10	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
103	Revânî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
104	Nizâmî	8	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
105	Ahmed	7	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
106	Nâzım	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
107	Safî	7	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
108	Nef'î	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel

109	Nev'î	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
110	Nev'î	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
111	Rûhî-i Bağdâdî	6	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Terkib- Bend'den
112	Rûhî-i Bağdâdî	7	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Terkib- Bend'den
113	Usûlî	6	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
114	Âşık Ömer	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
115	'Ulvî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
116	Mengli Girây	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
117	Hâşim	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
118	Cesârî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
119	Nâzım	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
120	Cesârî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
	Cesârî	6	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü	Gazel

121			Fe'ûlün	
122	Hâletî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
123	Nev'î	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
124	Nev'î	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
125	Nev'î	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
126	Cesârî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
127	Cesârî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
128	Lezîzî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
129	Cesârî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
130	Cesârî	7	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
131	Nef'î	6	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
132	Nef'î	7	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
133	Cevrî	8	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel

134	Cevrî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
135	Cevrî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
136	Cevrî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
137	Cevrî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
138	Cevrî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
139	Cevrî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
140	Cevrî	7	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
141	Cevrî	6	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
142	Cevrî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
143	Cevrî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
144	Nâbî	6	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
145	Âşık Ömer	6	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
	Nâbî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü	Gazel

146			Fe'ûlün	
147	Cevrî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
148	Rûhî-i Bağdâdî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Terkib- Bend'den
149	Zarîfî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
150	Cesârî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
151	Cesârî	6	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
152	Cesârî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
153	Cevrî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
154	Cevrî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
155	Sâbit	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
156	Zârî	8	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
157	Zihnî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
158	Cesârî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel

159	Taşlıcalı Yahyâ	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
160	Sezâyî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
161	Sezâyî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
162	Sâbit	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
163	Sâbit	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
164	Zarîfî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
165	Zâtî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
166	Hayretî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
167	Hayretî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
168	Cesârî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
169	Nâzım	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
170	Sâmî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
	Âşık 'Ömer	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü	Gazel

171			Fe'ûlün	
172	Âşık 'Ömer	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
173	Cesârî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel
174	Cesârî	5	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	Gazel

2.5. Mecmuadaki Şairlerin Dizini

Aşağıdaki tabloda mecmuada şiirleri bulunan şairler ve yaşadıkları yüzyıllar belirtilip mahlasları alfabetik sıraya göre dizilmiştir:

Tablo 3: Şair Ve Şiir Dizini

Şairler	Şairlerin Yaşadığı Yüzyıllar	Toplam Şiir Sayısı	Şiir Numaraları
Ahmed	?	2	71,105
'Âşık 'Ömer	XVII	6	78, 100, 114, 145, 171, 172
Azbî	XVII	1	86
Bâkî	XVI	2	4, 74
'Cem	XV	1	99
Cesârî	XVIII	38	5, 6, 7, 9, 10, 11, 13, 14, 17, 18, 20, 24, 40, 43, 44, 47, 51, 53, 56, 57, 63, 64, 65, 66, 118, 120, 121, 126, 127, 129, 130,

			150, 151, 152, 158, 168, 173, 174
Cevrî	XVII	29	33, 34, 35, 36,46, 87, 88, 89, 90 91, 92, 93, 94, 95, 101, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 147, 153, 154
Fevrî	XVI	1	58
Fuzûlî	XVI	3	50, 83, 84
Hâşim	?	1	117
Hayâlî	XVI	1	102
Hayretî	XVI	2	166, 167
Hâletî	XVII	8	19, 26, 27, 28, 80, 81, 82, 122
Lezîzî	XVI (?)	2	70, 128
Mahlas Yok	?	3	21, 52, 62
Mezâkî	XVII	1	16
Mengli Giray	XVI	1	116
Nazmî	XVI	1	55
Nâbî	XVII	8	38, 59, 60, 96, 97, 98, 144, 146
Nâzım	XVII	6	72, 73, 76, 106, 119, 169
Necatî	XVI	1	79
Nef'î	XVII	3	108, 131, 132
Nesîmî	XIV	1	77
Nev'î	XVI	9	8, 12, 22, 85, 109, 110, 123, 124, 125
Nizâmî	XVI (?)	1	104

Nücûmî	XVI	1	54
Nûrî	XVI	2	2, 23
Revânî	XVI	1	103
Rüşdî	XVI (?)	1	39
Rûhî (Bağdâdî)	XVI	6	67,68, 69, 111, 112, 148
Sâbit	XVII	5	42, 45, 155, 162, 163
Sâfî	?	1	107
Sâmî	XVIII	1	170
Sezâî	XVIII	6	3, 29, 31, 41, 160, 161
Şeyh Muhammed	?	2	30,61
Tıybî(Taybî)	XVII (?)	1	15
'Ulûî	XVI	2	25, 115
Usûlî	XVI	1	113
Va'dî	XVII	3	32, 48, 49,
Yahyâ(Taşlıcalı)	XVII	3	37, 75, 159
Zarîfî	XVI	2	149, 164
Zârî	XVII	1	156
Zâtî	XVI	1	165
Zihnî(?)	XVII	1	157

2.6. Mecmuada Bulunan Şairlerin Biyografileri

Abdülahad Nurî (ö. 1651)

XVII. yüzyılın sufi şairlerinden Abdülahad Nûrî, birkaç Türkçe ve pek çoğu Arapça olmak üzere kaleme aldığı otuzdan fazla eserle Tekke edebiyatı içerisinde önemli bir yere sahip şair ve yazarlardan biridir. Şiiriyeti elden bırakmadan vahdet-i vücud, hüsn-i mutlak, tecelli vb. tasavvufun en ince meselelerini mısralara

yerleştirebilmiş bir sanatkârdır. Manzumelerinde ilahi aşkı, deruni tahassüsleri, tasavvufun inceliklerini şiir dili ile anlatmanın yanı sıra, toplum hayatında gözlemlediği bozuklukları, katı bir taassupla mutasavvıflara saldıran Kadızâdelileri tenkit etmekten de çekinmemiştir. Şairimizin bilinen en önemli eseri Divan'ıdır.

Mecmuamızda Abdülhad Nurî'ye ait 1 adet gazel vardır. Bu gazel H.Akkaya tarafından yayımlanmış Divan'da mevcuttur.¹⁷

Ahmed (ö. ?)

İncelediğimiz mecmuada, Ahmed mahlaslı şairimize ait 2 adet gazel vardır. Fakat incelediğimiz biyografik kaynaklarda Ahmed mahlasını kullanan birden fazla şair vardır. Mecmuada yer al an bu gazellerin hangi Ahmed'e ait olduğunu tespit edemedik.

Azbî (ö. 1736/1747 ?)

Asıl adı Mustafa Ahmet Efendi olup Kütahyalıdır. Doğum tarihi ile ilgili hiçbir kaynakta bilgi bulunmamaktadır. Kimi kaynaklara göre 1736'da kimilerine göre ise 1747'de hakka yürümüş ve adı geçen dergâhta sırlanmıştır. Bu iki farklı tarihin verilmesinde ve hangisinin kabul edileceği hususunda kesin deliller yoktur.¹⁸

Mecmuada Azbî şairimize ait 1 gazel bulunmaktadır. Bu gazel Mehmet Erol tarafından yayımlanan Divan'da mevcuttur.¹⁹

Âşık Ömer (ö. 1707)

XVII. yüzyıl halk şairlerindedir. Doğum yeri ve tarihi kesin olarak bilinmemektedir. 1630 yılında doğduğu tahmin edilmektedir. İstanbul'da 1707 yılında vefat ettiği ve Yemiş İskelesinde bir türbeye gömüldüğü rivayet edilir.

Âşık Ömer, halk şairleri arasında en çok okunan ve kendisinden sonra gelenlerin isminden çok bahsettikleri bir şairdir. Geriye bırakmış olduğu 2 binden fazla şiirle Türk edebiyatında en çok yazan şairlerden biri olmuştur.²⁰

¹⁷ Hüseyin Akkaya, *Abdülhad Nurî ve Divanı*, İstanbul, Kitapevi Yayınevi, 2003, s.88-92.

¹⁸ İsmail Hakkı Altuntaş, *Tahmis-i Derviş Azbî Divan-ı Mısri*, İstanbul, TDK Yayınları, 2011, s.72-75.

¹⁹ Mehmet Erol, *Azbî Baba Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin)*, Çanakkale, 18 Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Halk Edebiyatı Anabilim Dalı 2000(Basılmamış), s.98-102.

²⁰ Ahmet Atilla Şentürk, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul, Dergâh Yayınları, 2013, s.407-8.

Mecmuada Âşık Ömer'e ait 6 gazel bulunmaktadır.

Bâkî (ö. 1600)

1526-27 yılında İstanbul'da doğdu. Asıl adı Mahmud Abdülbâki'dir. Bâkî gençliğinin ilk yıllarında çirak olarak sarraçlık mesleğine girdi. Devrin tanınmış müderrislerinden ders aldı. Genç yaşta şiiryazmaya başladı. Hocası Karamanlı Mehmed Efendi adına söylediği "Sünbül Kasidesi" şair olarak ününün artmasına vesile oldu. Şeyhülislam Ebussuûd Efendi'den mülazım oldu. Hicri 23 Ramazan 1008 tarihinde, miladi 1600 yılında vefat etmiştir. Edirnekapı dışında metfundur. Şairin Divânı ve Mevâhibü'l-Ledünniye, Fezâ'il-i Cihâd, Fezâ'il-i Mekke, Terceme-i Hadîs-i Erbâ'in adlı eserleri vardır.²¹

İncelediğimiz mecmuada Bâkî'ye ait 2 gazel bulunmaktadır.

Cem Sultan (ö. 1495)

Divan şairlerimizden olan şair, Edirne'de doğdu. Fatih Sultan Mehmet'in oğludur. Cem hem bir şair hem de sanatkârların koruyucusu idi. "Cem Şairleri" diye bilinen bir grup sanatkâr onun himayesinde oldukları için sanatla uğraşacak zaman bulmuşlardır. Kendisi de orta dereceli bir şairdir. Şiirlerinde Ahmed Paşa'nın tesiri görülür. Arapça ve Farsça'yı çok iyi bilen Cem, İranlı şair Selmân-ı Sâcevî'nin Cemşîd u Hurşîd'ini de tercüme etmiştir.

Şairin *Cemşid u Hurşid, Türkçe Divan* ve *Farsça Divan* gibi eserleri vardır.²² Mecmuada Cem mahlasıyla yazılmış 1 gazel vardır. Bu gazel İ.Halil Ersoylu tarafından yayımlanan Divan'da mevcuttur.

Cevrî (ö. 1654)

17. yüzyıl şairlerindedir. Hattat olan Cevrî'nin asıl adı İbrâhim'dir. İyi bir hattat olan şâir, bir süre Dîvân-ı Hûmâyun kâtipliği görevinde bulunduktan sonra istifa ederek istinsah ettiği eserlerin geliriyle geçimine devam etmiştir.

²¹ Sabattin Küçük, *Bâkî Divanı*, İstanbul, TDK Yayınları, 1994; Haluk İpekten, *Bâkî Hayatı- Sanatı- Eserleri*, Ankara, Akçağ Yayınları, 2007, s. 11-23.

²² İ.Halil Ersoylu, *Cem Sultan'ın Türkçe Divanı*, İstanbul, TDK yayınları, 2013, s.11-17.

Dîvân'ından başka *Selim-nâme*, *Hilye-i Çehar-yâr-ı Güzîn*, *Hall-i Tahkikat*, *Aynü'l-füyûz*, *Melhame*, *Nazm-ı Niyâzadlı* eserleri bulunmaktadır.²³

Mecmuada Cevrî şairimize ait 29 gazel bulunmaktadır. Bu gazeller Hüseyin Ayan tarafından yayımlanan *Divan*'da mevcuttur.

Cesârî (ö. 1829)

18. yüzyılın sonları ile 19. yüzyılın başlarında yaşamış olduğu tahmin ediliyor. Doğum tarihi kesin olarak bilinmeyen Cesârî, 1829 yılında vefat etmiştir. Asıl ismi Hasan olan Cesârî, Benderli olmasından hareketle Benderli Cesârî ismiyle de anılmaktadır. Aşk, sevgili, güzellik, tabiat gibi birçok konuda şiirler yazan şair, daha çok tasavvufi konuları dile getirmiştir. Hem Mevlevî hem de Bektaşî olarak bilinen Cesârî, aruz ölçüsünü şiirlerinde başarıyla kullanmıştır.²⁴

İncelediğimiz mecmuada en fazla gazeli bulunan şair Cesârî olup toplamı 38'dir.

Fevrî (Ahmed) (ö. 1571)

Fevrî, Arnavutluk'un Adriyatik kıyısında bir liman şehri olan Draç'ta doğdu. Hırvat asıllı olup İslam dinine girdikten sonra Ahmed adını aldı. Şair, nasir, âlim olarak şöhret bulmuştur. Bunun yanında şair olarak da 16. asrın önde gelen kişilerinden sayılmaktadır. Fevrî mahlasına uygun olarak çok kolay ve süratle şiir söyleyebilen bir şair olup, kasideleri, atasözü ve deyimlerle yüklü şiirleri, özellikle de tahmis ve tesdis yazmadaki başarısıyla dikkati çekti. Farsça şiirler de yazmıştır. *Dîvân*'ı, Kanunî adına yazdığı *Ahlâk-ı Süleymânî*'si, Sokullu Mehmed Paşa'yla ilgili *Ahlâk-ı Mehmed Paşa* adlı eseri *Dürer ü Gurer Hâşiyesi*, *Miftâhu'l-Meânî* isimli lügatinden başka dini konularda yazılmış eserleri vardır. 1571 yılında Şam müftüsü iken orada öldü ve şair İshak Çelebi'nin kabri yanında medfundur.²⁵

²³ Hüseyin Ayan, *Cevrî Hayâtı Edebi Kişiliği Eserleri ve Divan'ının Tenkidli Metni*, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Basımevi, 1981.

²⁴ Yasemin Akkuş, *Gurbette Bir Meydan Şairi: Cesari, Türk Dünyasından Halil Açıkgöz'e Armağan*, İstanbul, Uluslararası Hakemli Kitap, Doğu Kitabevi Yayınları, 2013, s. 115-128.

²⁵ Mehmet Kalpaklı, *Fevrî*, İstanbul, İslam Ansiklopedisi, Türkiye Diyanet Vakfı, 1995, C. 12, s. 505-506.

Mecmuada Fevrî şairimize ait bir adet gazel vardır. Bu gazelin yukarıda mahlası geçen şaire ait olduğunu tahmin ediyoruz.

Fuzûlî (ö. 1556)

Asıl adının Mehmed, babasının Molla Süleyman, Fuzûlî şairin mahlası olduğu biliniyorsa da, nerede ve ne zaman doğduğu kesin olarak bilinmiyor. Doğum yeri hakkında ileri sürülen görüşler, şura tezkireleri ile şairin kendi eserlerine dayanılarak, yapılan tahmin ve yorumlardan ibarettir. Fuzûlî'nin iyi bir tahsil gördüğü, yaşadığı dönemin bütün ilimlerini öğrendiği eserlerinden anlaşılmaktadır.

Türk edebiyatı tarihi içinde müstesna bir yere sahip olan Fuzûlî, divan şiiri geleneğinin doruğuna çıkabilmiştir. Türkçe Divan, Farsça Divan, Leylâ ve Mecnûn, Beng ü Bâde, Sâkî-nâme, Hadikatü's-süedâ, Türkçe Mektuplar, Rind ü Zâhid, Risale-i Muamma, Matlau'l-İtikad, Enis'ül-Kalb, Sehhat u Maraz, Şikâyet-nâme gibi eserleri önemlidir.²⁶

Mecmuada Fuzûlî'ye ait 3 gazel bulunmaktadır. Bu gazeller A.Nihad Tarlan tarafından yayımlanan Divan Şerhi'nde mevcuttur.²⁷

Hâletî (ö. 1631)

'Azmî-zâde diye anılan şairin asıl adı Mustafa, mahlası ise Hâletî'dir. Ocak 1570 tarihinde İstanbul'da doğdu. Genç yaşta eğitime başlayan ve babasının yanı sıra devrinin pek çok bilgininden dersler alan Hâletî, medrese eğitimi görüp devrin ünlü bilgini Hoca Sâdeddin Efendi (ö. 1599)'den mülâzemet ruûsu alarak 21 yaşında müderris olmuştur. Görev hayatı sürekli azillerle geçen Hâletî, 26 Şaban 1040/30 Mart 1631 tarihinde vefat etti.

615 rubâisi bulunan Azmî-zâde Hâletî'nin rubâileri dışında *Sâkî-nâme* ve *Münşeât*'ı da bulunmaktadır. Mecmuamızda Hâletî'ye ait 8 gazel bulunmaktadır.²⁸

²⁶ Hamit Araslı, *Fuzûlî Divanı*, İstanbul; Başlangıcından Günümüze Kadar Büyük Türk Klâsikleri, C. 3, 1986, s.308-377.

²⁷ A.Nihat Tarlan, *Fuzûlî Divanı Şerhi*, İstanbul, Akçağ Yayınları, 2001.

²⁸ Haluk İpekten, *Azmîzâde Mustafa Hâletî*, DİA, C.4, İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1991, s. 348-9. ; Bayram Ali Kaya, *The Divân Of 'Azmi-zâde Haletî*, Harvard University, 2003, s. 142.

Hâşim (ö. ?)

Tezkirelerde yer alan Hâşim mahlaslı şairler incelendiğinde, bu mahlası kullanan birden fazla şair vardır. Dolayısıyla mecmuamızda yer alan bir adet gazelin hangi Hâşim'e ait olduğunu tespit edemedik.

Hayâlî Bey (ö. 1556)

Asıl adı Mehmed olan Hayâlî Bey'in lakabı Bekâr Memî'dir. Pek çok şairin yetiştiği Vardar Yenicesi'nde doğmuştur. İyi bir tahsil görmemiş; tahsil yaparken de muhtelif memleketleri gezmiştir. İstanbul kadısı Sarı Gürz'ün koruması ile öğrenim yapan Hayâlî, bir yandan da şiirleriyle kendini tanıtmaya başlamış, defterdar İskender Çelebî, Sadrazam İbrahim Paşa ve sonunda Kanunî Sultan Süleyman'ın dikkatini çekmiş ve takdirini kazanmıştır. Ömrünün son 20 yılını saraydan uzakta geçirmiş, 964/1556 yılında Edirne'de ölmüştür. Tek eseri Türkçe Divanı'dır.²⁹ Mecmuada Hayâlî'nin sadece 1 gazeli bulunmaktadır.

Hayretî (ö. 1534)

Adı Mehmed'dir. Âşık Çelebi'nin ifadesiyle “şuârâ ve zurefâ menşei” olan Vardar Yenicesi'nde doğdu. Hayatı hakkında kaynaklarda verilen bilgiler oldukça sınırlıdır. Düzenli bir tahsil görmedi. 1534 yılında Vardar Yenicesi'nde öldü. Kendi yaptırdığı zaviye bahçesine vasiyeti üzerine gömülmüştür. Divan sahibi bir şairdir.³⁰ Mecmuada Hayretî şairimize ait 2 gazel bulunmaktadır.

Lezîzî (ö. ?)

İncelediğimiz mecmuada, Lezîzî mahlaslı şaire ait 2 adet gazel vardır. Biyografik kaynaklarda Lezîzî mahlasını kullanan birden fazla şair vardır. Mecmuada yer alan bu gazellerin hangi Lezîzî'ye ait olduğunu tespit edemedik. Ancak Vasfi Mahir Kocatürk'ün Saz Şairleri Antolojisinde hayatı hakkında bilgi verdiği Lezîzî³¹ye ait olabileceğini tahmin ediyoruz.³²

²⁹ Tuman, s. C. I, s. 260; Ali Nihad Tarlan, *Hayâlî Divanı*, Ankara, Akçağ Yayınları, 2001 s.13-16.

³⁰ Tuman, s. C. I, s. 234; M. Çavuşoğlu- M. Ali Tanyeri, *Hayretî Divanı*, İstanbul, İÜEF Yayınları, 2001 s.10-12.

³¹ Asıl adı bilinmeyen âşık, şiirinde Lezîzî mahlasını kullanmıştır. Âşığın varlığı, Vasfi Mahir Kocatürk'ün kendi elinde bulunan bir yazma cönkte 18. yüzyıl eserleri arasında şiirlerinin yer almasından bilinmektedir. Kocatürk'e göre Lezîzî, 18. yüzyılda yaşamıştır. Lezîzî'nin ne zaman ve nerede doğduğu hakkındaki bilinmezlik ölümü için de geçerlidir. Şairin hayatı ve edebî kişiliği

Mengli Girây (ö. 1514-15)

Kaynaklara göre ilk Kırımlı hanedan mensubu olan I. Mengli Girây Han, I. Hacı Giray'ın altıncı oğludur. Doğum yeri bilinmemektedir. Mengli Giray'ın babası vefat ettikten sonra kardeşleriyle taht mücadelesine girişmiştir. Osmanlı döneminde de etkin rol oynayan şair, 1541-15 yılında Bahçesaray'da yaptırdığı Zincirli Medrese'nin yanındaki türbesine gömüldü.

İlme ve kültüre büyük saygı gösteren şairin az sayıda şiiri vardır.³³ Mecmuada Mengli Girây mahlasıyla yazılmış 1 gazel vardır. Yukarıda hayatı hakkında kısa bilgi verdiğimiz şaire ait olduğunu tahmin ediyoruz.

Mezâkî (ö. 1676)

Bosna-Hersek'in Çayniçe kasabasında doğmuştur. Ailesi hakkında Mısır Valisi Eyüp Paşa'nın akrabası olduğu dışında bilgi yoktur. Meslek hayatına sipahilikle başlayan Mezâkî, Mısır valiliği yapan Hamza ve Eyüp paşaların yanında kâtip olarak çalıştı. Daha sonra şiir ve inşâda ustalığı sebebiyle Köprülü Mehmed Paşa'nın mahiyetinde tezkirecilik yaptı. Şair bu vesileyle çevresinde itibar görmüş ve rahat bir hayat sürmüştür. Siyasetten uzak yetmiş yıl kadar rahat bir yaşam süren şair 1676'da İstanbul'da vefat etti ve Galata Mevlevîhânesi haziresine defnedildi.

Şiirlerinde aşk, tabiat, hasret konularına değinen şairimiz şiirlerinde iç âleminden çok dış âlemi dile getirmiştir. Nazım şekli olarak en fazla gazele önem veren şairimiz katıldığı meclislere ve kendisi için övgüye dayalı unsurlara yer vermiştir. Şairimizin Divan'ı vardır.³⁴ Mecmuada Mezâkîmahlasıyla yazılmış 1 gazel Ahmet Mermer tarafından hazırlanan Divan'da mevcuttur.

Nâbî (ö. 1712)

17. yüzyıl şairlerindedir. Urfa'da doğmuştur. Asıl adı Yusuf'tur. Nâbî, şiir ile düşünceyi birleştiren şair olarak bilinir. Hikemî şiirin öncüsüdür. Şiirlerde hikmetli

hakkında cönk ve mecmuların okunması ile yeni bilgiler gün ışığına çıkarılabilir. Vasfi Mahir Kocatürk, *Saz Şiiri Antolojisi*, Ankara, Ayyıldız Matbaası, 1963, s.112-13.

³² Semra Tunç yayımladığı makalesinde Lezizi'nin Cesarinin şeyhi olduğunu belirtmiştir.(Semra Tunç, Süleymaniye Kütüphanesi Galata Mevlevihanesi Bölümü 161 Numaralı Şiir Mecmuası, İstanbul 2016 s.64)

³³ Cemal Kurnaz, H. Çeltik, *Osmanlı Dönemi Kırım Edebiyatı*, Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları, 2000, s.73-75.

³⁴ Ahmet Mermer, *Mezâkî Divanı*, Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları, 1991, s.115-123.

sözlere, atasözlerine yer vermiştir. Didaktik şiirleriyle ünlüdür. Akıcı ve düzgün bir dili vardır. Nâbî'nin Türkçe Divanı'ndan başka Hayriyye, Hayrâbâd adlı iki didaktik eseri; gezi notlarını içine alan Tuhfetü'l-Harameyn'i; Münşeât ve Sür-nâme adlı eserleri vardır.³⁵ Ayrıca şairin Zeyl-i Sîyer-i Veysî, Fetih-nâme-i Kamanîçe, Tercüme-i Hadîs-i Erbaîn, Farsça Divânçe gibi eserleri de vardır. İncelediğimiz mecmuamızda Nâbî'ye ait 9 gazel bulunmaktadır.

Nâzım (ö. 1704/05 ?)

İncelediğimiz mecmuada, Nâzım mahlaslı şaire ait 7 adet gazel vardır. Biyografik kaynaklarda Nâzım mahlasını kullanan birden fazla şair vardır. Mecmuada yer alan bu gazellerin hangi Nâzım'a ait olduğunu tespit edemedik.

Nazmî (ö. 1585/86 ?)

Doğum ve ölüm tarihleri hakkında net bilgi bulunmayan şair Edirneli'dir. *Dîvân*'ında yer alan bilgilerden hareketle Mısır ve İran seferlerine katıldığı için 15. yüzyılın sonlarında doğduğu kanaati oluşmuştur. *Pend-i Attar Tercümesi* ve *Tevârih-i Antakiyye* adlı eserlerin şair tarafından yazıldığı düşünüldüğünde ölüm tarihinin 1585/86 (?) olması ihtimali kuvvetlidir. Edirneli Nazmî'nin *Dîvân*'ını 1998'de Ziya Avşar, 2010'da ise Sibel Üst doktora tezi olarak çalışmıştır.³⁶

Mecmuada Nazmî mahlasıyla yazılmış 1 gazel vardır. Bu gazel M.Fatih Köksal tarafından yayımlanan Divan'da mevcuttur.³⁷

Necâtî Bey (ö. 914/1509)

Asıl adı İsâ olup, Edirnelidir. Doğum tarihi tam olarak bilinmemektedir. Edirne'de yaşlı bir hanım tarafından evlat edinilmiş ve onun tarafından yetiştirilmiştir. 1509'da vefat etmiştir. Gazelleri çok beğenilmiş ve şiirlerinde halk

³⁵ Ali Fuat Bilkan, *Nabi Divanı*, İstanbul, Akçağ Yayınları, 2011. ; Ahmet Atilla Şentürk, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul, Dergâh Yayınları, 2013, s.445-447.

³⁶ Ziya Avşar, *Edirneli Nazmî: Hayatı Edebi Kişiliği Eserleri Türki-i Basit ve Gazelleri Dışındaki Tanım Şekil ve Türleri*, Ankara, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, 1998.; Sibel Üst, *Edirneli Nazmî Dîvânı*, Erzurum, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, 2011.

³⁷ M. Fatih Köksal, *Edirne'li Nazmî Mecma'u'n-Neza'ir: İnceleme-Tenkitleli metin*, C.6., Ankara Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, 2001.

deyimlerine bolca yer vermiştir. Şiirlerinde Türkçeyi büyük bir başarıyla aruza uygun bir şekilde kullanmıştır. Bugün elimizde sadece Divan'ı vardır.³⁸

Mecmuamızda Necâtî şairimize ait 1 gazel vardır. Bu gazel Ali Nihat Tarlan'ın yayımlanmış olduğu Divan'da mevcuttur.³⁹

Nef'î (ö. 1635)

17. yüzyıl Divan edebiyatının ünlü şairidir. Erzurum'un Hasankale ilçesinde doğmuştur. Asıl adı Ömer'dir. İyi bir medrese eğitimi almıştır. Padişahlara ve ileri gelenlere yazdığı kasideleri ve hicivleriyle tanınır. Edebiyatımızdaki en önemli kaside şairi olarak bilinir. Zamanın vezirlerinden Bayram Paşa'yı, hatta IV. Murad'ı hicveden şiirleri, hayatına mal olmuştur. Dili oldukça ağırdır. Arapça ve Farsça kelime ve tamlamaları fazlaca kullanmıştır. Türkçe ve Farsça Divanı olan Nef'î'nin ayrıca hicivlerini topladığı Sihâm-ı Kaza adlı bir eseri de vardır.⁴⁰

Mecmuada Nef'î'ye ait 3 gazel bulunmaktadır.

Nesimî (Seyyid) (ö. 1417)

Seyyid Nesimî (1369-1417) Bağdat'ın Nesim kasabasında yetişmiş, Diyarbakır bölgesine yerleşen Türkmenlerdendir. Halep'te Hallac-ı Mansur'un düşüncelerinin iz sürücüsü olduğu için kâfir sayılıp derisi yüzülerek öldürülmüştür. Nesimî, Huruffî'dir. Fazlullah Huruffî'nin görüşlerini benimsemiştir. Varlık birliği görüşünü savunan, kişi ile tanrı arasında bir nitelik yükleyen inanç arasında bağlantı kurar. Tanrının yetkin (kâmil) insanda görüldüğü tasavvufî görüşünü benimser.

Dili çok dikkatli ve yerinde kullanan Nesimî'nin Türkçe ve Farsça olmak üzere iki divanı vardır. Ayrıca şairin Mukaddimetü'l-Hakâyık adlı Türkçe mensur eseri devardır.⁴¹ Mecmuamızda Nesimî şairimize ait 1 adet nâ-tamam gazel vardır. Bu gazel H.Ayan tarafından yayımlanmış Divan'da mevcuttur.

³⁸ Bayram Ali Kaya, *Necâtî Bey*, DİA, C.32, İstanbul, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2006, s.477-478.

³⁹ A.Nihat Tarlan, *Necâtî Beg Divanı*, İstanbul, Akçağ Yayınları, 1992, s.174-76.

⁴⁰ Ahmet Atilla Şentürk, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul, Dergâh Yayınları, 2013 s.428-432.

⁴¹ Hüseyin Ayan, *Nesimî Divânı*, İstanbul, Akçağ Yayınları, 1998, s. 123-4.

Nev'î (ö. 1599)

Adı Yahya'dır. Annesi tarafından soyu Muhammediye yazarı Yazıcıoğlu Mehmed'e dayanır. Şair medrese eğitimini aldıktan sonra Gelibolu ve İstanbul'da müderris olarak uzun süre görev yapmıştır. III. Murad ve III. Mehmed döneminde olağanüstü ilgi gördüğü kaynaklarda anlatılır. İstanbul'da öldüğünde ardında otuzun üzerinde eser bırakmıştır.

Nev'î sadece Bakî ile ilişkisinden ötürü değil, ortaya koyduğu eserlerle de adından söz ettiren bir şairdir. Kasideleri ve şehzadelerin ölümü üzerine kaleme aldığı mersiyeleriyle ilgiyi üzerine çekmiştir. Bunları kaleme alırken sade, anlaşılır bir dil kullanmıştır. Şairimizin Netayicü'l-Fünûn, Divan, Nevâ-yı Uşşâk, Hasb-ı Hâl gibi eserleri mevcuttur. Aynı zamanda yukarıda bahsi geçen şairimize ait mecmuamızda 9 gazel bulunmaktadır.⁴²

Nizâmî (ö. 1473?)

Fâtih devrinin kaside ve gazel şairlerinden olan Nizamî Karaman'da yetişmiştir. Doğum ve ölüm tarihleri hakkında net bir bilgi yoktur. Farsçayı iyi bilen şairin şiirlerine pek çok nazireler yazılmıştır.⁴³

İncelediğimiz mecmuada şairimize ait 1 gazel vardır. Bu gazel Haluk İpekten tarafından yayımlanmış Divan'da mevcuttur.⁴⁴

Nücûmî (ö. ?)

İncelediğimiz mecmuada, Nücûmî mahlaslı şaire ait 1 adet gazel vardır. Fakat incelediğimiz biyografik kaynaklarda Nücûmî mahlasını kullanan birden fazla şair vardır. Mecmuada yer alan bu gazellerin hangi Nücûmî'ye ait olduğunu tespit edemedik.

Revânî (ö. 1523 ?)

Kesin olmamakla beraber adı İlyas Şücâ olup babasının ismi Abdullah'tır. Öğrenimine ve hangi tarihte İstanbul'a geldiğine dair bir kayıt bulunmamaktadır.

⁴² Mertol Tulum, M. Ali Tanyeri, *Nev'î Divan: Tenkidli Basım*, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1977.

⁴³ Nizâmî'nin divanının on nüsha üzerinden karşılaştırmalı metni Halûk İpekten tarafından neşredilmiştir (*Karamanlı Nizami Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divanı*, Ankara 1974).

⁴⁴ Haluk İpekten, *Karamanlı Nizâmî: Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divanı*, Ankara, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1974.

Revânî'nin Divânı ve İşret-nâme adlı mesnevisi vardır.⁴⁵ Mecmuamızda Revânî şairimize ait 1 gazel bulunmaktadır. Bu gazel Ziya Avşar tarafından yayımlanan Divan'da mevcuttur.⁴⁶

Rüşdî (ö. ?)

Bu mahlasta birden fazla şair olduğundan mecmuadaki bir adet gazelin hangi Rüşdî'ye ait olduğunu tespit edemedik.

Rûhî-i Bağdâdî (ö. 1605)

Bağdat'ta doğduğu biliniyorsa da, doğum tarihi kesin olarak bilinmiyor. Rûhî-i Bağdâdî diye tanınan şairin asıl adı Osman'dır. Rûhî, ömrünü çeşitli diyarlar gezerek geçirmiş ve H. 1014 (M. 1605) yılında Şam'da ölmüştür. Divanı'nda dikkat çeken 17 bendlik terki-bendi, kendisine büyük ün kazandırmış ve Türk edebiyatının hiciv şaheserleri arasında yer almasına yol açmıştır.⁴⁷ Rûhî'nin günümüze ulaşan eseri Külliyyât-ı Eş'âr-ı Rûhî-i Bağdâdî adıyla 1287'de (1870) İstanbul'da basılan Divan'ıdır. Ayrıca Coşkun Ak'ın, Bağdatlı Rûhî Divanı(karşılaştırmalı metin) adlı eseri de bu alanda yapılmış önemli çalışmalardan biridir.⁴⁸

Mecmuamızda Rûhî-i Bağdâdî şairimizin Terki-bend'inden 1, 4, 11 ve 13 numaralı bendler yer alır.

Sâbit(Bosnalı) (ö. 1712)

Asıl adı Alâeddin Ali olan şair, Bosna vilayetinin Uzica kasabasında doğmuştur. Memleketinde başladığı tahsilini ilerletmek için İstanbul'a geldi. İlim tahsili yanında şiirle de uğraşmaya başladı. Şiirinde atasözleri, halk tâbirleri, günlük konuşma dilinin özellikleri önemli bir üslup özelliği olarak görülür. Kaside, terci-bend ve mesnevi gibi nazım sahalarında daha başarılıdır. Fakat asıl şöhretini mesnevileri ile yaptı.⁴⁹ Yaptığımız incelemelerde Sâbit şairimize ait 5 gazel

⁴⁵ Mustafa İsen, *Künhü'l-Ahbâr'ın Tezkire Kısmı*, Ankara, AKM Yayınları, 1994, s. 78-81.

⁴⁶ Ziya Avşar, *Revânî Divanı*, Ankara, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1991, s. 213.

⁴⁷ Coşkun Ak, *Rûhî-i Bağdâdî*, Bursa, Akçağ Yayınları, 2001, C.35, s. 206.

⁴⁸ İsmet Parmaksızoğlu, *Türk Edebiyatında Iraklı Şairlerden Rûhî*, Kardaşlık, Ankara, AKM Yayınları, 1968, s. 17-18.

⁴⁹ Abdullah Ercan, *XIV. Yüzyıldan Günümüze Çorumlu Şairler*, İstanbul, Hitit Festivali Komitesi, 1991, s. 75.

bulunmaktadır. Bu gazel Turgut Karacan tarafından yayımlanmış Divan'da mevcuttur.⁵⁰

Sâfi (ö. ?)

Tezkirelerde yer alan Sâfi mahlaslı şairler incelendiğinde, bu mahlası kullanan iki şair vardır. Dolayısıyla mecmuamızda yer alan bir adet gazelin hangi Sâfi'ye ait olduğunu tespit edemedik.

Sâmî (Arpaemini-zâde) (ö. 1733)

Sâmî, 18. asır Osmanlı şair ve hattatıdır. Asıl adı Mustafa'dır. Arpaemini (Ticaret Bakanı) Osman Efendi'nin oğlu olduğundan Arpaemini-zâde diye şöhret buldu. İstanbul'da doğmuş olup, doğum tarihi belli değildir. Şair, hattatlığından çok şairliğiyle tanındı. Duygulu bir şair olan Sâmî'nin dili ağırdır. Anlatımında ilk bakışta bir kapalılık görülür. Renkli bir anlatımına sahip olan şiirlerinde söylemek isteneni anlamak için biraz düşünmek lazımdır. Şiirlerinde daha çok tasavvufî aşk ve hikmet konularını işlemiştir. Mecmuamızda Sâmî şairimize ait 1 gazel bulunmaktadır. Bu gazel Fatma Sabiha Kutlar'ın yayımlanmış olduğu Divan'da mevcuttur.⁵¹

Sezayî (ö. 1701)

Asıl adı Hasan olan şair, 1669 yılında Mora yarımadasında Gördes'te dünyaya geldi. Çocukluk ve gençlik yıllarını burada geçirmiştir. Eserlerinde bu dönemlerde iyi bir tahsil gördüğü anlaşılmaktadır. İlerleyen yıllarda tasavvufa yönelmiş ve bu alanda eğitim almaya devam etmiştir. Hasan Sezayî, 18. yüzyılın büyük mutasavvif şairlerinden biridir. Aynı zamanda Tekke edebiyatının önde gelen isimlerindedir. Şiirleri, üslup ve ifade bakımından, kusursuz denecek derecededir. Hasan Sezayî aynı zamanda Gülşeniyye tarikatının Sezaiyye kolunun kurucusudur.⁵²

Mecmuamızda şaire ait 6 adet gazel vardır. Bu gazeller Ali Rıza Özüygun'un yayımlanmış olduğu Divan'da mevcuttur.

⁵⁰ Turgut Karacan, *Bosnalı Alaeddin Sabî: Divan*, Sivas, Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları, 1991.

⁵¹ Fatma Sabiha Kutlar, *Arpaemini-zâde Mustafa Sâmî Dîvân*, Ankara, AKM Yayınları, 2004.

⁵² Ali Rıza Özüygun, *Hasan Sezayî Divanı*, İstanbul, Buhara yayınları, 2005.

Şeyh Muhammed (ö. ?)

Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü'nde Şeyh Muhammed mahlaslı bir şaire rastlamadık. Tezkirelere geçmemiş Şeyh Muhammed adlı şaire ait iki adet gazel mecmuada bulunmaktadır.

Tıybî (ö. ?)

Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü'nde iki Taybî vardır. Dolayısıyla mecmuamızda yer alan bir adet gazelin hangi Taybî'ye ait olduğunu tespit edemedik.

Ulvî (ö. 1585)

II. Selim'in gözde şairlerinden olan Ulvî İstanbulludur. Asıl adı Mehmed olup Terzi-zâde lakabıyla tanındı. Hicri 993 miladi 1585 yılında vefat etmiştir. Şiir tarzı, sade ve lirik örnekler veren İshak Çelebi'ninkine benzer. Divânı ve Manisa'yla ilgili Şehrengîz'i vardır.⁵³ Mecmuada Ulvî mahlasıyla yazılmış 2 gazel vardır.

Usûlî (ö. 1538)

Şeyh Usûlî olarak bilinmektedir. Vardar Yenice'de doğmuştur. Usûlî, memleketinde tahsilini tamamladıktan sonra tasavvufa yöneldi. Hicri 940, miladi 1538 yılında vefat etmiştir. Şairimizin Divân'ı vardır. Mecmuamızda Usûlî'ye ait 1 gazel bulunmaktadır.⁵⁴

Va'dî (ö. 1649)

Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü'nde iki Va'dî ismi geçiyor. İstanbullu Va'dî (Ahmed) İstanbul'da doğmuştur. Öğrenimini tamamladıktan sonra Üsküdar mahkemesinde kâtip, daha sonra da başkâtip oldu. Uzun zaman bu görevde bulundu. Divan sahibi olduğu ancak ele geçmediği ifade edilmektedir. 1683-84'te vefat etmiştir.⁵⁵ Bursalı Va'dî (Mehmed) ise Bursa'da doğmuştur. (ö.1649) Asıl adı

⁵³ İsmail Çetin, Derzi-zade, *Ulvi Hayatı, Edebi Şahsiyeti ve Divanının Tenkidli Metni*, Elazığ, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1993. s.1-2; Nezahat Öztekin, Derzi-zâde Ulvî Çelebi'nin Çâr-Ender-Çâr ve Pey-Ender-Pey Kasideleri, İzmir, Ege Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, V. Sayı, 1989, s. 39-41.

⁵⁴ Mustafa İsen, *Usûlî Divanı*, Ankara, Akçağ Yayınları, 1990, s. 11-14.

⁵⁵ Haluk İpekten, M.İsen, R.Toparlı, *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Ankara, KTB Yayınları, 1998.

Mehmet'tir. Öğrenimini tamamladıktan sonra kâtiplik görevinde bulunmuştur. Eserinin olup olmadığı hakkında bilgi yoktur.⁵⁶

Bu iki şair kıyaslandığında mecmuamızda Va'dî mahlaslı şairimize ait 5 gazelin hangi Va'dî'ye ait olduğunu tespit edemedik. Ancak bu gazellerin divan sahibi olan İstanbullu Ahmed Va'dî'nin olma ihtimali yüksektir.

Yahyâ Bey (Taşlıcalı) (ö. 1582)

XVI. asırda yaşamış, dört padişah devrini görmüş, divan ve hamse sahibi bir şair olup klâsik şiirimizin önde gelen şairlerindedir. Taşlıca'da doğmuştur. Doğum tarihi bilinmemektedir. 1582 yılında burada ölmüştür. Divan'ı, Şâh u Gedâ, Gencine-i Râz, Yûsuf u Züleyhâ, Kitâb-ı Usûl, Gülşen-i Envâr adlı eserleri vardır.⁵⁷ Mecmuamızda Yahyâ Beyşairimize ait 3 gazel bulunmaktadır.

Zârî (ö. ?)

Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü'nde Zârî mahlasını kullanan 8 şair bulunmaktadır. Dolayısıyla mecmuamızda Zârî mahlaslı şaire ait 1 gazelin kime ait olduğu tespit edilemedi.

Zarîfî (ö. ?)

Çorlulu Zarîfî, on altıncı yüzyılın ikinci yarısı ile on yedinci yüzyılın ilk başlarında yaşamış, bir divan şairidir. Zarîfî'nin hayatıyla ilgili bilgilerimiz oldukça kısıtlıdır. Bu yüzden doğumu, ölümü ve hayatıyla ilgili bilgileri yazdığı mersiyeleler, kasideler, sunduğu kişiler ve şiirlerinde düşürdüğü tarihlerden çıkarılmaktadır.

Zarîfî şiirlerinde genellikle aşk, şarap, dünyanın geçiciliği gibi din dışı divan şiirinin klasik konularını işlemiştir. Aynı zamanda şiirlerinde sade bir dil kullanan Zarîfî, atasözleri ve deyimlere de sık sık yer vermiştir. Şairin Divân, Mihr ü Mâh ve Râhatü'l-ervâh gibi eserleri vardır.⁵⁸ Mecmuamızda Zarîfî mahlaslı şaire ait 2 gazel vardır. Bu gazeller Gülşah Taşkın'ın yayımlamış olduğu Divan'da mevcuttur.

⁵⁶ Kadir Atlansoy, *Bursa Şairleri Bursa Vefayatnamelerindeki Şairlerin Biyografileri*, Bursa, Asa Yayınları, 1998.

⁵⁷ Mehmed Çavuşoğlu, *Yahya Bey ve Divanından Örnekler*, İstanbul, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1983, s.7-21.

⁵⁸ Gülşah Taşkın, *Çorlulu Zarîfî Divanı*, İstanbul (Marmara Üniv.), İnceleme-Edisyon Kritikli Metin (Doktora Tezi) 2009.

Zâtî (ö. 1547)

Balıkesir’de doğdu. Doğuştan duyma noksanlığı vardır. Zâtî, çok yazan, çok sayıda eser veren bir sanatçıdır. Üç ayrı divan oluşturabilecek sayıda kaside ve gazel yazmıştır. Zâtî’nin üç ciltlik Divan’ı yayımlanmıştır. Ölümüne yakın dönemlerde fakir bir hayat yaşamıştır. Yaşlılığında şiir yazmaktansa yeni şairlere yol gösterici olmaya çalışır.⁵⁹

Mecmuada Zâtî şairimize ait 1 gazel bulunmaktadır ve bu gazel Mehmet Çavuşoğlu ve A.Nihat Tarlan’nın yayımlamış olduğu Divan’da mevcuttur.⁶⁰

Zihnî (?)

Bu mahlasta birden fazla şair olduğundan mecmuadaki 1 gazelin hangi Zihnî’ye ait olduğu tespit edilemedi.

Ayrıca mecmuada mahlas bulunmayan ve gazellerin kime ait olduğu tespit edilemeyen toplam 3 gazel bulunmaktadır.

⁵⁹ Vildan Serdaroğlu, *Sosyal Hayat Işığında Zâtî Divanı*, Ankara, İsam Yayınları, 2008.

⁶⁰ Çavuşoğlu, Mehmet, Tarlan, A.Nihat, *Zâtî Divanı*, İstanbul, İstanbul Üniv. Edebiyat Fakültesi, 1987.

3. BÖLÜM METİN

3.1. METİN KURMADA DİKKAT EDİLEN HUSUSLAR

Tez metninin kurulmasında şu hususlar göz önüne alınmıştır:

1. Metnin çevriyazıya aktarılması sırasında esâs alınan yöntem, klasik dönem Anadolu sahası dil hususiyetleridir.

2. Gereken yerlerde metin tamiri yapıp, bu kısımlar ayrıç [] içinde gösterildi.

3. Harf-i cerler bir kelimeye harf-i ta'rîf (elif-lâm) vâsıtasıyla bağlanmışsa izâfet durumu ve çizgiler korunmuştur.

4. Şiirlerin üst taraflarına vezinleri yazıldı.

5. Vezin gereği vokalin vokale vaslı durumlarında ilk kelimedeki vokal düşürülerek yerine kesme işareti konulmuştur.

6. Kelimelerin yazımında dönemin dil özelliklerine dikkat edildi.

7. Metinde okunamayan ve silik olan yerleri üç nokta (...) ile gösterildi.

8. Karşılaştırma sonucunda bulunamayan kelime, mısra, beyit veya şiiri belirtmek için (-) işareti kullanılmıştır. Beyit içerisindeki eksik kelime köşeli parantez içerisinde belirtilmiştir.

9. Başlıkta yahut makta beytinde mahlası bulunmayan şiirlerin kime ait olduğu tespit edilebildiği ölçüde verilmiştir. Tespit edilemeyenler ve emin olunamayanlar ise inceleme bölümündeki tabloda parantez içinde soru işareti [?] ile gösterilmiştir.

Tablo 4: Çeviriyazı Alfabeti

ا	A, a, E, e, Ā, ā
ب	B, b
پ	P, p
ت	T, t
ث	Ŝ, ŝ
ج	C, c
چ	Ç, ç
ح	Ĥ, ĥ
خ	H, h
د	D, d
ذ	Ž, ž
ر	R, r
ز	Z, z
ژ	J, j
س	S, s
ش	Ş, ş
ص	Š, š
ض	Ž, ž
ط	T, t

ظ	Ž, ž
ع	'
غ	Ĝ, ĝ
ف	F, f
ق	Q, q
گ	K, k, G, g, ŋ
ل	L, l
م	M, m
ن	N, n
ه	H, h
و	V, v, U, u, Ü, ü, O, o, Ö, ö, Ū, ū, Ō, ō
ی	Y, y, Ī, ī, Ĭ, ĭ
ء	'

METİN

3.2. ÇEVRIYAZI

[1b]

-1-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Esmâ vü sıfât oldu kelâmuñ ezeliden

Hayyen ü 'alîmen ü semî'an ü başîren

Zülfüñle haţuñ 'arîzuñ üstünde müselsel

Nüren ü zalâmen ü 'aşıyyen ü nehâren

[Harfü'l-Elif]

-2-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Kul hamdüne kâdir ola mı ey ulu Mevlâ

Zâtuñdan olur zâtuña şâyeste teĥâyâ

'Ummân-ı cihân 'âlem[i] itmişken ihâta

Bir kaçre degüldür 'azametüñde Hudâyâ

Ger itse tecellî [a]ĥadiyyetle celâlüñ

Bir zerre-i cevvăle olur 'arş-ı mu'allâ

udretde per-i pee degl arar-ı s‘at⁶¹

Hikmetde degl noktası lmileri ihy

Emtr-ı kerem bahr-ı hikem stine yağup

Bir iki habb oldu bu nh kubbe-i mn

Zlmt-ı ‘ademden getrp nr-ı vcda

Bir emrn ile cmle cihn oldu hveyd

Envr-ı cemlnle cihn halkı bezenmi⁶²

Dvne nin olmasun ol ‘aık-ı eyd⁶³

Bir habbe yaratmağ gibidr ztuna nisbet

Bir hey’et-i kbr ile ‘lemleri peyd⁶⁴

Nr kluna zerre kadar luftn olursa

Ol dmie bir adım olur trem-i a‘l⁶⁵

-3-

[Mef’l Mef’l Mef’l Fe’ln]

Bir dil ki ola cilvegehi Rabb’l-a‘l

Olsun ne ‘aceb ems [] kmerden yeri a‘l

⁶¹ 4a degl M: degil D. (Hseyin Akkaya, *Nr Divn*, s.226)

⁶² 7a envr-ı cemlnle M: envr cemlnle D. (Akkaya, s.226)

⁶³ 7b nin M: nie D. (Akkaya, s.226).

⁶⁴ 8b hey’et-i kbr M: heybet-i kbr D. (Akkaya, s.226)

⁶⁵ 9b dmie M: dme D. (Akkaya, s.226)

Bir dīde ki her şeyde temāşā ide Hāḳḳı⁶⁶

Ġayre nice nāzır ola ol dīde-i bīnā

Bir kendüñe baḳ aç gözünü sen seni fehm it

Kim nice seni itdi Hūdā maḗhar-ı kübrā

Bir baḗr-ı ḥaḳıḳate ulaş kendüñi maḗv it

Bir ḳatre iken tā olasin sen daḗı deryā

[1a]

Bir ḥabbeye dünyāyı vü ‘uḳbāyı çün almaz

Anuñla irer çünki *Sezā’*ye teselli/a

-4-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

Hüsñ ile saña öykünimez çün gül-i ra’nā

Hüzn ile baña beñzeyemez bülbül-i şeydā

Cān almada nāzüklik ile la’lüñe söz yoḳ

Hālün daḗı bir dānedurur fitnede ammā

Tuḗrāsı berātuñ yazılır ekşeri altun⁶⁷

Rüyuñda ḳaşuñ zerd olur ise n'ola şāḥā

⁶⁶ 2a dīde M: demde D. (Ali Rıza Özüygün, *Sezâyi Divânı*, s.193)

⁶⁷ 3a ekşeri M: ekşer D. (Sabahattin Küçük, *Bâkî Divânı*, s.75)

Bezm içre şürâhî gibi an aqladugum bu
Sâkî lebûne an yağıoldı mey-i hamrâ

İller yiye şeftâlûsını bâg-ı cemâlûn
Ey sîb-i zean **Bâkî** nice bir diye eyvâ

-5-

[Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün]

Reftâruñı seyr eyleyen ey add-i semen-sâ
Yâ sidreye beñzetdi anı yâ didi tûbâ

Envâr-ı cemâlûn nite hürşîd-i cihân-tâb
Olmış hele rûyuñ dahı bir mâh-ı muziyyâ

Mest itdi beni kâkûl-i şeb-bûy-ı dil-âvîz
Zülf [ü] auñna dense n'ola sünbül-i bûyâ

Bir nuk ile biñ mürde-dil ihyâ idersin⁶⁸
İ'câz-ı demûn nuk-ı Mesîh-i Meryem 'Îsâ

Küttâb-ı cihân bir yire gelse idemezdi⁶⁹
Vasfuñ nice kılsun bu **Cesârî** gibi ednâ

⁶⁸ 4a idersin M: İdisersün D. (Yasemin Akkuş, *Cesârî Divânı*, s.377)

⁶⁹ 5a idemezdi M: yazamazdı D. (Akkuş, s.377)

alenderi

-6-

[Mef'l Mef'l Mef'l Fe'ln]

Ef'lini tavle del'il ou cn

Kim hlini tebdle del'il ou cn

ksr-ı şalt ile olur urbet-i Hk

Maşdun taşle del'il ou cn

m'n u inzryla ol şafvet-i albn

yne-i temşle del'il ou cn

Sa'y ile vecd ile olur a' -ı mertib⁷⁰

Hep menzil-i tekmle del'il ou cn

Cehd eyle *Cesr* gibi sen olma tegfl

Malbun ta'cle del'il ou cn

-7-

[Mef'l Mef'l Mef'l Fe'ln]

Eş'ra meyl virmiş işitdm şeh-i dr

cd-ı gzel itse n'ola ş'ir-i grr

⁷⁰ 4a vecd ile M: V cidd ile D. (Akkuş, s.389)

Ey nükte-şināsān mā'il-i ehl-i maḥabbet
Hoş-nazm-ı kemāle ide gör ma`rifet icra

Dīvānçe-i ṭab'-ı hüner başka şafādur
Kim anı bilür ğamdan olur dūr [u] müberrā

[2a]

'Aşk ile neler çekdün ise baş-ı beyān it
Sevdā-zede hāl ehl[i] olan Vāmık [u] 'Azrā

Olmağ dileyen dehrinde yār vaşlına nâ'il
Bir yār için elbet ider aġyāre müdārā

Meftūn ideli kendüsine bir saçı Leylā
Mecnūna bedel itdi beni sākın-i şahrā⁷¹

Dervīş-ṭabī'at benim 'ālemde *Cesārī*
Aġlar gezerüm Hāğ diyü leylen u nehārā

-8-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Ol hāke idüp tīrini bārān o kaşı yā
Sīnem bitürür yaralarumdan gül-i ḥamrā

⁷¹ 6b itdi M: kıldı D. (Akkuş, s.365)

Tīg⁷² o gül-i serv-ḳadūñ āb-ı revāndur
Ser-geşte ḥabāb anda ser-i ‘āşık-ı şeydā

Şan bād-ı şabādan egilür şu‘lesi şem‘ūñ
Zerrīn külehi ḳılsa şikest ol gül-i ra‘nā

Beñzetdi seḥābı girih-i sūnbül-i yāre
Ter düşse eger bād-ı şabādan n'ola deryā

Bir mertebe vardur bir olur ‘āşık [u] ma‘şūḳ
Nev‘ī nitekim ‘aşḳ ile Mecnūn idi Leylā

-9-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

Bir dildeki ‘aşḳuñ eşeri çün ola peydā
Mümkin mi aña eylememek cānını ihdā

Ta‘līm-i ‘ulūm itmede ḡonce dehenūñden
Āyāt-ı ruhuñ ez-ber ider bülbül-i şeydā

Ey aḥsen-i taḳvīm şuver-i zülf-i siyāhun
Bi’llāh getirür bu serüme bir ḳara sevdā

⁷² Tīg: D (Mecmuada okunamadığı için Divan’dan alınmıştır.)

‘Uşşākun olup halk-ı cihān vaşfun iderler
Meddāhların olmakda nümāyān [u] hüveyda

Cān virmeden a‘rāz ider şanma *Cesārī*
Āyā ne zarar halk-ı cihān olsa hep a‘dā

Ḳalenderī

-10-

[Mef’ūlü Mefâ’lü Mefâ’lü Fe’ūlün]

Kār eyleyicek cān [u] dile ḥasret-i ‘Īsā
Lā-şübhe irer luṭf [u] ‘aṭā şefḳat-i ‘Īsā⁷³

Her bār aña niyāz iden olmaya maḥrūm
Maḳbūl olırsardur heme ol millet-i ‘Īsā

Mevtāları ihyā ile çok mu‘cizesi var
Faḥr itse n'ola anuñ ile ümmet-i ‘Īsā

Çün anda zuhūr eyledi āşār-ı nübüvvet
Eflāke ḳadem başdı hemān Ḥazret-i ‘Īsā

Vaşf eylerüz elbetde biz ol zāt-ı ‘alāyı
Şāyāndur ‘ālemde dilā devlet-i ‘Īsā

⁷³ 1b irer M: ider D. (Akkuş, s.390)

İrgürdi Hudā bizleri çok sāl-i cedīde⁷⁴

Tebrik ola devrān-ı şafā hürmet-i ‘İsā

Müştāklaruz görmege dīdārını anuñ

Billāh virür cāna feraḥ rü’yet-i ‘İsā

‘İrfān-ı suḥan-dāna ḡazel eyledüm inşā

İtdüm bu maḳālāt ile ben raḡbet-i ‘İsā

Bir şā‘ir-i memdūhdur üftāde *Cesārī*

Yā Rabb naşīb ola aña himmet-i ‘İsā

[2b]

[Harfü’l-Bâ]

-11-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

Ey pertev-i ‘ālem meded ey şems-i cihān-tāb

Zulmetde ḳoma bizleri aç ḳutluca bir bāb

Bülbüllerüñüz gülşen-i kūyuñda hemīşe

Raḡm eyle bizüm ḡālümüze ey gül-i sīr-āb

Çün Ḥātem-i tayy olduḡuñı añladı ‘ālem

Lāyık mı beni eylememek imdi kerem-yāb

⁷⁴ 6a çok M: şol D. (Akkuş, s.390)

Bi'llāh senūñ āteş-i 'aşkuña düşelden
Bir hayli zamāndur göremez gözlerümüz hâb

Esrāruña maḥrem olımaz oldı *Cesārī*⁷⁵
Hem-dem kılup a'dāyı anı itmedūñ aḥbāb

-12-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

'Uşşāk miyānuñla ḥaṭuñ bendesidür heb
Kimisi müdebbir geçinür kimi mükâteb⁷⁶

Hecrūñ gibi 'aşk ehline mühlik maraz olmaz
Vaşluñ gibi yođ nite ki dārū-yı mücerreb

Bir noğtada tekmil-i 'ulüm eyledi Mecnün
Qaldı 'uqalā zümresi hep cehl-i mürekkeb

Üftādelerüñden dime kim baña çıkar yoğ
Ey meh giceler 'arşa çıkar na'ra-i yā Rab

Nev'ī ten-i zerd ile ğam-ı ḥaṭṭ[ı] göñülde
Bir nüşhaya döndürdi beni cild[i] müzehheb

⁷⁵ 5a oldı M: ğayrı D. (Akkuş, s.413)

⁷⁶ Mükâteb D: (Mecmuada okunamadığı için Divandan alınmıştır.)

alenderi

-13-

[Mef'ulu Mefâ'ulu Mefâ'ulu Fe'ulün]

Yaz nûktelerüm yâra benüm remz ile kâtib

Ma'nâ-yı laţifinde şafâ kesb ide tãlib

Bir dilbere meyl eylemişüm haylî zamândur

Olmuşum anuñ vuşlatına cân ile râgıb

Taқdîr-i bahâ emti'a-i hûsni olunca⁷⁷

Cân naқd[i] aña virmege dil gördi münâsib

[N]âzır olanuñ rûyına yoқ hadd[i] hesâbı

Hep aña nigâh itmededür necm [u] kevâkib

Bu dem 'aceb 'uşşâķ-ı cihânuñ arasında

Yok mı bize bir ehl-i suhan yâr-i muşâhib

Dervîş-tabî'at olan âdem ider elbet

Esmâ-i ilâhiyye ile kaç'-ı merâtib

Sevdâ-zededür her biri bir gûne *Cesârî*

'Aşķ ehline dirlerse n'ola merd-i 'acâ'ib

⁷⁷ 3a olunca M: görince D. (Akkuş, s.410)

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

'Aşkuñ beni gör yine şehā eyledi mağlûb

Dil kendüsine kıldı seni t̄alib-i maṭlûb

Evşâfını şerḥ eyleyeyüm vaḳt-i seḫerde

Bir bülbül-i nālānde olam ḡonce-i mergûb

Ārzü iderem rûyini görmeklige her dem

Kārum budur ey şāh-ı ḡüsün dil-ber-i maḡbûb

Sensin nazarum 'ālem-i dūnyāda velîkin

Vaşluñ gibi olmaz baña bir devlet-i mañsûb

'Uşşâḳ-ı cihān dil-ber olanı nice sevmez

Ḳānûn-ı ezel böylecedür 'ādet [ü] üslûb

[3a]

Ferhād [ü] Şîrîn birbirine 'aşık ise ger

Leylî seni Mecnûn beni ḡalk eyleye maḡsûb

Nāzuñ beni öldürmege ḳaşd itdi eyā dost

Cevrûñ büküyor ḳāmetümi emşel-i mektûb

Bir rind-i cihāna nükte-şinās oldı *Cesārī*
Zann itme anı nazm-ı rumūzāt ile maḥcūb

-15-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Dil 'aşkuña 'aşkuñ dil-i nālānamünāsib
Sāgar meye mey sāgar-ı mestāna münāsib

Hep hūn ile ālūdedürür dāne-i eşküm
Mercān düre dür sübḥa-i mercāna münāsib

Ḳurbānıyuz ol deşne-zer-i müy-ı miyānuñ
Ḥançer bele bel ḥançer-i bürrāne münāsib

Erbāb-ı maḥabbetde bu bir başka şafādur
Ġam 'āşıka 'āşık ġam-ı cānāna münāsib

Taybī gibi peymāne-şiken zühd [ü] şalāḥuz
Peymāneye el hem ele peymāne münāsib

-16-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Dil-ber dile dil dil-ber-i fettāna münāsib
Gül bülbüle bülbül gül-i ḥandāna münāsib

La‘l-i leb-i dildārile dürr dişlerini gör
Hoḳḳa düre dürr hoḳḳa-i mercāna münāsib

Gülşende ḳad-i yār ile baḳ serv-i bülede
Serv ḳadde u ḳadd serv-i hırāmāna münāsib

Peygüle-i firḳatde ḡam-ı hecr ile Şimdi
Ġam hāḩıra hāḩır ḡam-ı hicrāna münāsib

Çek riŐte-i nazma dūr-i güftārı **Mezāḳı**
Dūr riŐteye riŐte dūr-i ḡaltāna münāsib

Ḳalenderî

-17-

[Mef‘ûlü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ûlün]

İtdi beni üftādesi bir dil-ber-i maḩcüb
Günden güne ḳılmaḳda dilüm ‘aşḳ ile maḡlüb

Bülbül gibi feryād [u] enīn itsem ‘aceb mi
Ra‘nālḳ ile açdı fem ol ḡonca-i mergüb

Ferhād [ü] Őīrīn ‘aşḳına oldıysa giriftār
Leylī anı Mecnün beni ḩalk eyleye maḩsüb

Tenhāda bulup yāre didüm şūh-ı cihānum
Vaşluñ gibi olmaz baña bir devlet menşüb

Maḥlūb olınan ikidür ‘ālemde *Cesārī*
Birisi anuñ bāde-i gülgün biri maḥbūb

-18-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

Şol ḥaṭṭ-ı ruḥuñ merkez-i Tātāra münāsib
Her şīvelerüñ ṭurre-i ṭarrāra münāsib

[3b]

Bu ḥüsn ile sen Yūsuf-ı dehr olsañ ‘aceb mi
Görmem seni ben sevdigüm ağıyāra münāsib

Çāh-ı zeḳānuñ āb-ı vefādur senüñ ammā
Olmışlar iki fitne-i mekkāra münāsib

Ḳatl eyle raḳībi kerem it tiz nigeḥle
Şeşşīr-ı cefādur ser-i küffāra münāsib

Yoluñda n'ola cān [u] dili virse *Cesārī*
Bir tuḥfe mi var cān gibi dildāra münāsib

[Harfû't-Te]

-19-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Kâr itmedi illâ baña ol ğamzesi âfet

Te'sîrinden anuñ bulımadım zerre selamet

Ben seyr-i gül-i aħmer[i] ey dost n'idem kim

Gülzâr-ı cemâlüñ gibi yoķ anda leţâfet

Esdikçe der-i devlet[i] ol şâh-ı keremüñ

'Arz eyle bizi anlara ey bād-ı selâmet

Bu ten kafesinden ide cān murġ[ı] çü pervāz

Vā'ız koyıser başuña ol demde kıyâmet

Ey **Hâletî** ol ehl-i fenānuñ yürî hâki

Hâķdan eger oldıysa saña 'ayn-ı 'inâyet

Ķalenderî

-20-

-[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Ey şâh-ı hüsün 'âlem ider zātuña minnet

Üftâdelerüñ hâline kıl luţf [u] mürüvvet

Dür oldı apuñdan saña ‘aşı geçinenler
Eyā ne varur yanuña ayār-ı maabbet

Bu beyt[i] dımişdür ezeli bir suan-ārā
Bir ekmedüñ yerde biter ehl-i mezellet

‘Aşuñ eeri baumuza olalı peydā
Çekmekdeyüz ‘ālemde hezār dürlü meaet

Vaşluñ ile şād eyle *Cesārī* ulı şāhum
İcār ola tā ‘ādet [ü] erkān-ı maabbet

-21-

[Mef’ülü Mefā’lü Mefā’lü Fe’ülün]

addüñle çenār eylemesin da‘vī-i himmet
Bir ekmedüñ yerde biter ehl-i mezellet

Barmaını şem‘ eyleyüp ararsa meh-i nev
Girmez ele bir sencileyin mihr-i leāfet

Añlar ten-i aıfteyi efgān-ı dil-i zār
Perr-i meges āvāzı virür ‘aşıa hālet

Mamūr-ı meyüñ ‘ādetidür kim eli ditrer
La‘lüñ mey[i] cān ditredür ey kān-ı melāat

Bî-sîm [ü] zer irmek ola mı vaşluña na'il

Çün yok şanemâ sende kerem bende velâyet⁷⁸

[4a]

-22-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Bu kavs-i kazâda bizüz ol tîr-i maḥabbet

Himmet perimüz menzilümüz vādî-i ḥayret

Her lâşe-i murdâra konar zâg degül 'aşk

Destâr-ı siyeh sûfi ne sevdâ ne sefâhet

Âb-ı ruḥımı ḥande ile kıldı girih-gîr

Ol ḡonce dehen baḡladı bir ḡüne leṭâfet

Ey kâtib eger vaşf-ı kad-i yâri yazarsañ

Nâzik revîşin yerleridür eyleme sür'et

Şâm-ı ḡam-ı zülfünde ḡoma Nev'îyi ḡüm-râh

Ey bedreḡa-i himmet [ü] pîrân-ı tarîḡet

⁷⁸ Mahlas beyti bulunmayan bu gazelin hangi şaire ait olduğu tespit edilemedi.

-23-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Dil-ḥāneye düşdi şerer-i nūr-ı maḥabbet
Germ oldı yine 'aşk ile tennūr-ı maḥabbet

Çün kıldı tecellī dile ol ḥazret-i ma'sūk
Kūhsār-ı beden oldı aña Ṭūr-ı maḥabbet

Her bir ser-i mūdān gelüp āvāz-ı ene'l-Ḥaḳ
Pür eyledi 'ālemleri Manşūr-ı maḥabbet

Āḥir iderin cānı fedā yolına 'aşkuñ
Eñ soñ olurın ben daḥı meşhūr-ı maḥabbet

Fāş itmez idi zerre kadar sırrını 'aşkuñ
Bu *Nūrī* eger olmasa mecbūr-ı maḥabbet

-24-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Bir āhla ol ḡonce-feme ḥālūñ 'ayān it
Būlbūl gibi ḡülşende ḡoñūl 'aşk[1] fiḡān it

'Aşkuñ ne ḡadar olsa füzūn eyleme ifşā
Mānend-i ḡicr-i nār-ı ḡam[1] tende nihān it

Būs-ı lebüñi itme dirġg ‘āşıkā cānā
Hātem gibi la‘lūñi nūşha-cūy-ı cihān it

Her seng-i dile eyleme endāz-ı hadd-i nikāt⁷⁹
Tīr-i müjeñe sīne-i sūzān[ı] nişān it

Mir’at-ı ruġ-ı yāre baķup ķalma *Cesāri*
Tūṭi gibi gel bu ķafes-i tende mekān it

-25-

[Mef’ūlü Mefā’īlü Mefā’īlü Fe’ūlün]

Ey dil olalum maġrem-i meydān-ı maġabbet
Cāndan geķelüm budur erkān-ı maġabbet

Ġarķ itdi gözüm yaşı yine kevn-i[u] mekānı
Cūş eyledi deryā-yı firāvān-ı maġabbet

Haddüñde ġaṭuñ sebze-i bārān-ı leṭāfet
Cebheñde (...) ķaṭre-i nisyān-ı maġabbet⁸⁰

Ser-nāme-i ġüsñüñdeki cānā iki ebrū
Tuġrā-yı melāġat mi ya ‘unvān-ı maġabbet

⁷⁹ Beytin vezni aksaktır.

⁸⁰ Beytin vezni eksiktir.

‘Ulvî şeh-i iklîm-i sühandur n'ola etse
Tertîb-i eş‘ârını dîvân-ı maḥabbet

[4b]

-26-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

Top itdi nice kelleyi çevgân-ı maḥabbet

Ṭoldı ser-i ‘uşşâk ile meydân-ı maḥabbet

Zerd oldı yüzüm ‘aşkuñ ile aqdı sirişküm

Gösterdi yine sîm ü zerin kân-ı maḥabbet

Olduñ yine ey bād kı lup zülfüñi taḥrîk

Üftâdeler[e] silsile-cünbân-ı maḥabbet

Derd [ü] ğam-ı endüh [u] belâ gelse kıyırma

Şabr eyle hemân çün budur erkân-ı maḥabbet

Dil aqdı hemân **Hâletiyâ** kûy-ı nigâra⁸¹

Cüş eyleyicek sînede ‘ummân-ı maḥabbet

⁸¹ Hâleti Divânı’nda 7 beyittir. 5 ve 6. beyitler yok. (Bayram Ali Kaya, The Divân Of ‘Azmi-zâde Halefî, Harvard University, 2003, s. 142.)

-27-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Sînemde zuhûr ideli âşâr-ı maḥabbet

Gülzâr-ı cinân oldı baña ḥâr-ı maḥabbet

Âyîne-i dil şâf olalı jeng-i şuverden

Berķ urdı hemîn lem'a-i envâr-ı maḥabbet

Cârî olalı gözlerümüñ yaşı dem-â-dem

Açıldı gönülde yine ezhâr-ı maḥabbet

Manşûr-ı dilüm itdi 'ayân sırr-ı ene'l-Hâķ

Zülf-i siyehüñ eyledi ber-dâr-ı maḥabbet

Gördükde seni kûşe-i çeşmiyle bilürler

Ey **Hâletî** lâzım degül izhâr-ı maḥabbet

-28-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Yan maḥv-ı vücüd eyle gönül 'aşķ ile âh it

Âh it şeb-i târîk-veş eflâķ[1] siyâh it

Levh-i dil[i] âyîne-şıfat eyle mücellâ

Sa'y eyle özüñ mazḥar-ı elṭâf-ı ilâh it

Cismüñde yeter dāğların hıl‘at-ı şāhî
Başda ‘alem-i āhuñı zerrîn külāh it

Bî-fā’idedür ber-țaraf it ħubb-ı cihānı
Gel varlıguñı āteş-i ‘aşk ile tebāh it

[5a]

İkbāli o ey *Hāletî* evreng-i sipihre
Māzîde geen hāl-i selāṭine nigāh it

-29-

[Mef’ūlü Mefâ’ilü Mefâ’ilü Fe’ūlün]

Dünyāyı duta bir gün ola nūr-ı maḥabbet
Mevşül ola bir dem gele mehcūr-ı maḥabbet

Bu vādî-i ‘aşk içre gedā şāh ber-â-ber
Hük m itse Süleymāna n'ola nūr-ı maḥabbet

Firatde alup bir iki gün eyleme efgān
Vuşlat bula āḥir gele hep dūr-ı maḥabbet

‘Uşşāk gam-ı yār ile ser-geştedir ammā
İḥyā ola hep nefḥ idicek şūr-ı maḥabbet

Vir zerre-i ‘aşkuñ dil-i pür-dāğına yā Rab
Tā kim bu *Sezā’î* ola meşhūr-ı maḥabbet

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Mevlāya niyāz ile olur cümle murādāt
Bildüñ mi beyān eyler anı naşş ile āyāt

Gel 'āşık iseñ şems-i haķīkat nedür añla
Maħv eyle vücūdi irāde kıalmaya zerrāt

Ālāt iledür cümle şinā'at nazār eyle
Bulmaz o kemālātı olur ise kem ālāt

Dil hānesini 'aşkile hem eyle mücellā
Sa'y it bulasın himmet-i pīr gele mir'āt

Nuţkuñı Hudā beste ide halka-i zikre
'Uşşāk okıyup evc-i semāya çıka hālāt

Esdikçe şabā şavt ile zākir bula şevķi
Keşf ola saña đarb-ı kudūm ile maķāmāt

Devrān idelüm ehl-i Hicāz eyleye taħsīn
Tā semt-i 'Irāk [u] 'Aceme ref' ola aşvāt

Ey **Şeyh Muhammed** seni 'āşık bilür ihvān
Şadıķlar için eyleyegör nuţkuñı hayrāt

-31-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Pür-âteş olur gönca-i gülzâr-ı maḥabbet

Dil ḥānesine tāb virir nār-ı maḥabbet

[5b]

Ketm eylemesi vācib imiş ḥubb-ı fu'ādı

Cān terkin urur eyleyen izhār-ı maḥabbet

Āb [u] gili pür-ḥūn ile oldı ser-i rişte

Her haşt[ī] ser-i 'āşık imiş dār-ı maḥabbet

Hīç gayrı degül naqd-ı dil [ü] cān alur ancak

Cān virmek imiş sevde-i bāzār-ı maḥabbet

Ḥūn-ı dil[i] bāde cigeri nuḳle-i bezmi

Hep böyle olur meşreb-i mey-h âr-ı maḥabbet

Manşūr iderüz biz ki nigeḥ dār-ı a'lādan

Bī-pāk *Sezā'ī* yine serdār-ı maḥabbet

-32-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Ḥācet ne hüveydā iken āşār-ı maḥabbet

Bir nāle-i dil-sūz ile izhār-ı maḥabbet

Her dağ ki efrũhte-i Şem‘-i ruđuũdur

Olsa n'ola ābisten-i envār-1 mağabbet

Hep zĩr [ũ] bem oldu terk-i cānum sitemũñle

Mıẓrāb-1 ğama doymadı evtār-1 mağabbet

Kim görse ħarĩdāruñ olur Yũsuf-1 ħũsnũñ

Ey Yũsuf-1 her-kũçe-yi bāzār-1 mağabbet

Va‘dĩ gibi ‘aşk ehl[i] baña sāde görũndi

Sĩnemde ħarār eyleyli nār-1 mağabbet

[6a]

-33-

[Mef‘ũlü Mefā‘ĩlü Mefā‘ĩlü Fe‘ũlũn]

Bir sĩnede mestũr olamaz rāz-1 mağabbet

Her perdede biñ naĝme ider sāz-1 mağabbet

‘UŐŕākuñ olur ğamze-i pũr-‘işve ğamĩndan

Her zemzeme-i nālesi Şeh-nāz-1 mağabbet

Berĝ ursa eger Şu‘lesi ŐemŐĩr-i cefānuñ

Olmaz yine ‘āŐık siper-endāz-1 mağabbet

Cānın şaķınur sīne geren tīr-i belāya
İtmez sipere raġbeti ser-bāz-ı maħabbet

Dil cān[1] degül dilberi de ‘aşķa deġiřdi
Cevrī gibi olsa n'ola mümtāz-ı maħabbet

-34-

[Mef’ülü Mefâ’ülü Mefâ’ülü Fe’ülün]

Hüsñ oldu ise bā‘iş-i icād-ı maħabbet
Dildür sebep-i şöhret-i üstād-ı maħabbet
Tāķat getirür miydi göñül ‘işve-i yāra
Bī-çāreye ger olmasa imdād-ı maħabbet

‘Uşşāk[1] ider rāz-ı dil-i ġamzeden āġāh
Kim⁸² neşve-i peymāne-i irşād-ı maħabbet

Bir cāy-ı şafā ķalması ma‘müre-i dilde
Gitudükçe ħarāb oldu ġam-ābād-ı maħabbet

Sīnemde nihān eyler idüm āteş-i ‘aşķı⁸³
Çāk eylemese pençe-i bī-dād-ı maħabbet

⁸² 3b kim M: kem D. (Hüseyn Ayan, *Cevrī Divanı*, s. 186)

⁸³ Bu kelimenin altına daha küçük harflerle “āhı” yazılmıştır.

‘Āşık añā dirler ki bu vādī-i fenāda
Āh ile ide cismini berbād-ı maḥabbet

Cevrī gibi bī-ḳayd-ı ta‘alluḳ nice rindi
Ol ğamze-i şūḫ eyledi mu‘tād-ı maḥabbet

-35-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

Ḥaṭṭuñ ki odur zīver-i menşūr-ı maḥabbet
Mazmūnı ile tāzelenür şūr-ı maḥabbet

Gördükçe ḥayāl-i ḥaṭ-ı ruḥsāruñı dilde
Meşhūdum olur fitne-i mestūr-ı maḥabbet

Ḥaṭṭuñ geleli oldı füzün şöhret-i ‘aşḳum
Gerçi ki odur āfet-i meşhūr-ı maḥabbet

[6b]

Zülfüñden alup ḥaṭṭuña çekdi dili āḫır
Aḥsente zehī pençe-i pür-zür-ı maḥabbet

Cevrī gibi ḥayrān olan esrār-ı ḥaṭuñla
Eyler dil-i maḥzūnını mesrūr-ı maḥabbet

-36-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Dünyâyı⁸⁴ helâk eyler ise ol nîgeh-i mest

Şahrâ-yı kıyâmet hep olur hâb-geh-i mest

Bir dil mi kôdı yıkmaya mestâne nîgehle

'Uşşâkı harâb itdi o çeşm-i siyeh-i mest

Ser-germ olup aldıkça ele şevk ile cāmı⁸⁵

Hurşide düşer sâye-i perr-i küleh-i mest

Şofi göremez şüret-i ma'nâ-yı kemâ-hî

Kühîl olmaz ise dâdesine hâk-i reh-i⁸⁶ mest

Mestâne gehî subhâ alursañ ele *Cevrî*

Ėam çekme şayılmaz bu maķûle güneh-i mest

-37-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Bir gün gele ki şâd ola maħzûn-ı maħabbet

Çok 'âķı[1] ilzâm ide mecnûn-ı maħabbet

⁸⁴ 1a dünyâyı M: düryây-ı D. (Ayan, s. 187)

⁸⁵ 3a şevk ile cāmı M: cām-ı safâyı D. (Ayan, s. 177)

⁸⁶ 4b reh-i M: siyeh-i D. (Ayan, s. 177)

‘Āşık ğam-ı dehr ile kesel-nāk olur mı
Çalınmadı mı gūşuna k̄ānūn-ı maḥabbet

Vā‘iz ola mı serd sözüñden müte’essir
Bir dilde ki sūzān ola k̄ānūn-ı maḥabbet

Ḥayretde olup ‘āşıkı gülmez dimeñüz kim
Elbetde virür ḥükmüni ma‘cūn-ı maḥabbet

Bağlandı dilüm kalmadı şekvāya mecālüm
Gör n'eyledi **Yahyā** seni efsūn-ı maḥabbet

-38-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

Pişānī-i şevkuñ kadem-i rāh-ı necāt it
Müjgānuñ cārüb-ı ğubār-ı ‘Arafāt it

Ṭayy eyle cebīnūñle reh-i kūy-ı Ḥudāyı
Ebrūlaruñ āmāde-i feyz-i ḥaṭavāt it

[7a]

Dīvān-ı İlähīde döküp naqd-i sirişküñ
Ma‘müre-i İslāmuña tecdīd-i berāt it

Virsün baña ‘ömr-i ebedi girye-i hasret⁸⁷

Hün-ı dili hem-haşşiyet-i āb-ı hayāt it

Nābī neye geldūñ ne turursuñ bu maķāma

Var bārgēh-i Hāliķa kesb-i derecāt it

-39-

[Mef’ūlü Mefā’īlü Mefā’īlü Fe’ūlün]

Güftāra gelüp dilleri pür kand [ü] nebāt it

Ol teşneleri luţf ile sīr-āb-ı hayāt it

Ahvālūñi ey dil eger ol şūha yazarsan

Müjgān[1] kalem dīde-i pür-hūmı devāt it

Biñ tīr-i belā gelse eger kavş-i felekten

Mānend-i hedef merd iseñ izhār-ı şebāt it

Görsün ne imiş bāzī-i şaţranc-ı maķabbet

‘Arz-ı ruĥ idüp şāh-ı dil zāhid[i] māt it

Ķaldum düşürüp kendümi girdāb-ı hevāya

Yārabbi güzergāhumı sen rāh-ı necāt it

⁸⁷ 4a baña M: saña D. (Ali Fuat Bilkan, *Nābī Divānı*, C. I, s. 474)

Pervâne-şifat sen de hamûş olma ki **Rüşdî**
Sen bülbül-i gül-zâr-ı sühansın nağamât it

-40-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Huş şavt ile oğınsa ezân diñlenür elbet
Kur'ân-ı 'azîm vaşf-ı beyân diñlenür elbet⁸⁸

Gülşân-ı haķikatde seher vaqt-i irince
Dil bülbül[i] kıldukça figân diñlenür elbet
'Āşıklara olursa 'adâlet hıtt[1] şadır
Fermân-ı şehen-şâh-ı cihân diñlenür elbet

Mollâ-zâde tefsîre bakup naql ider olsa
Yûsufî Zelîhası 'ayân diñlenür elbet

Naẓmuñ 'Arabî Farsîce dimezse **Cesârî**
Bezm içre bu Türkîce lisân diñlenür elbet
[7b]

⁸⁸ 2a azîm M: Kerîm D. (Akkuş, s.436)

-41-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Yak kaşr-ı dili âteş-i 'aşk ile harâb it
Cân murgunu ol âteşe tek dutma kebâb it

Min-ba'd yaşuñ sel gibi deryâya ulaşsın
Ėark eyle sirişkûñle teni mişl-i habâb it

Zinhâr şakın hûşa-şifat boynuñ uzatma
Sür hâke yüzüñ kadrüñi hurşide cenâb it

Var yüri bırak bâr-ı cihânı pîr-i [mu]gânın
Sür eşigine yüzüñü ber-düş-ı turâb it

Bezl eyle *Sezâ'î* bu yola naqd-i sirişkûñ
Makşüduñ olan cevher [i] almağa şitâb it

-42-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Nây-ı Nefesoglı ideli pîr-i harâbât
Muhrık gelür âheng-i mezâmîr-i harâbât

Her muğ-beçe-i mesti birer penbeden arslan
Rengîn görünür 'aşıka taşvîr-i harâbât

Tüg u ‘alem-i zülf ü kad-i sâkı-i meyle
Her rind-i Cem âyîn olur mîr-i ħarâbât

Günden güne hep dâ’ire-i ħaşmeti artar
Tağdıre muvâfık gibi tedbîr-i ħarâbât

Ol buğ‘ada feryâd ideğör şıdık ile **Sâbit**
Ĥaşâ ki döne nâle-i şeb-gîr-i ħarâbât

-43-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

Peydâ olalı sînede bu nâr-ı maĥabbet
Her yirde zühür eyledi envâr-ı maĥabbet

‘Arz olsa n’ola lâle şıfat dâğ-ı derûnum
Görinse olur ‘âleme âşâr-ı maĥabbet

Gülşân-ı haķîkatde dil ihfâda tururken
Mürşîd-i şabâ kıldı bir izhâr-ı maĥabbet⁸⁹

Ėafletde idüm cân gözini açdum uyandum
Düş oldı benüm dîdeme tekrâr-ı maĥabbet

⁸⁹ 3b bir M: gör D. (Akkuş, s.430)

Bilür ezeli ‘âdet [ü] kânün[ı] *Cesûrî*

‘Âşıkda olur hâşıl[ı] her bār maḥabbet

[8a]

-44-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

Meydân-ı maḥabbetde dilâ er gibi yer tüt

El şınma zen-i dehre tütarsañ yüri er tüt

Geç nazra ile kimselere itme nigâhı

Al destüñe her hâtır-ı ednâları ter tüt

Her bî-keremüñ dâmen [ü] destine yapışma

Bir nân-ı firāvân[ı] açık halka-i der tüt

Ağyâr Yezîd ü Hâricî ile ceng idersüñ

Bü Müslim veş gâh siper gâh teber tüt

Ey baḥr-i kerem bülbül olup çekme gam [u] zâr

Bir dişleri dürr ruḥleri gül tâze püser tüt

Sâgar bekef rind-i ḥarâbâtî görürsen

Vir aña meze elde yüri şehe şeker tüt

Hürremlik idi maqşaduñ ‘ālemde **Cesārī**

Kim didi saña var bu kadar derd [ü] keder tut

[Harfü’ş-Se]

-45-

[Mef’ûlü Mefâ’ilü Mefâ’ilü Fe’ûlün]

Tenhāca gider görmege cānāna müşelles

Sermāye imiş ‘āşık-ı ‘uryāna müşelles

İtmiş şülüş-i mālını mey-ḥāre vaşiyet

Üç ay yeter meclis-i rindāna müşelles

Üç sâbit idüp meclis[i] sākī bize mey şuñ

Zāhid geçine ḥurde-i yārāna müşelles

Gül-geşt yine fānūs kadar şevk virürdi

Ḳonsaydı şu zevrakçe-i filcāna müşelles

Sābit’le murabba‘ oturup bāğda görseñ

Aşḳâr gözü bādeyle mülükāne müşelles

-46-

[Mef’ûlü Mefâ’ilü Mefâ’ilü Fe’ûlün]

Cān virmek ise ğamzeñe ger vuşlata bā’ış

Bir tīr-i nigāhuñ ola ol devlete bā’ış

Nāz eyler imiş ‘āşıkı öldürmege çeşmüñ
Ġamzeñ var iken aña nedür minnete bā‘is

[8b]

Efkār-ı lebüñ cāna virüp feyz-i nihānı
Ervāh-ı muḳaddesle olur şoḫbete bā‘is

Dil eyler idi naḳş-ı ruḫuñ vaşfını taḫrīr
Esrār-ı ḫaṭuñ olmasa ger ḫayrete bā‘is

Te’sīr-i tef itmiş cān-süz-ı hevādur
Āh-ı dil-i *Cevrī*’deki germiyyete bā‘is

[Harfü’l-Cim]

-47-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

Ġamdan bu bizüm göñlümüz ey ‘ālī-cenāb aç⁹⁰

Ferhād-ı feraḫ-şād ola Şīrīn cevāb aç

Bir sen ile bir ben olalum ḫānede tenhā

Mey-i nāb çıkar sākī-i gül-çehre dolāb aç

Meh-rüyını seyr itmege müştāḳam ezelden

Setr itme cemālüñ kerem it yār niḳāb aç

⁹⁰ 1a bu bizüm göñlümüz M: bu benüm göñlümi D. (Akkuş, s.453)

Dök noktalar ey hāme benüm şeklüme bir bak
Remmāl gibi t̄ālī‘üme kıtluca bāb aç

Ƙıl niyyet-i ihlāş ile tedbīri *Cesārī*
Müşkilleri h̄all itmege bir fāl-ı kitāb aç

-48-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

İtmez baña bir kûşe-i çeşm ile nazār h̄iç
İtmez gibi nālem o gözi meste eşer h̄iç

İtdim nice mir’āta nazār görmedüm ammā
Āyīne-i sāğar gibi bī-gerd [ü] keder h̄iç

Her şubh ser-i rāhda müştāk-peyāmuz
Ol zülfdē ey bād-ı şabā yok mı haber h̄iç

Eyle beni bir buse-i la‘lūñle tesellī
Bir cur‘a yeter meclis-i h̄üsnūñde diger h̄iç

Efsūn ile *Va’dī* saña rām olmaz ol āfet
Tīğ-i nighē-i mestine yā dahı siper h̄iç

-49-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Eyler beni luḡf-ı suḡan o leblere muḡtâc
Ṭuṭıyi ider ḡusn-i edâ sükkere muḡtâc

[9a]

Ey ġamze-i bî-raḡm nedür yine bu iḡdâm
Bir yer mi ḡoduñ dilde meġer ḡançere muḡtâc

Buldı ḡaṭṭ-ı sebzüñle biraz šimdi ruṭûbet
Dil olmıš idi gerçı ki berk/g-i tere muḡtâc

Âġuša alan hâle ġibi bir meh-i nâzı

Ne yâre-i ġerdüna ne ḡod aḡtere muḡtâc

Bu maḡaṭṭ-ı kerem-tâbuñı ey sâḡı-i meclis

İtdüñ *Va'dî* ġibi bir sâġara muḡtâc

-50-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

ġöñlüm açılır zülf-i perîšânuñı ġörġeç
Nuṭḡum dutulur ġonce-i ḡandânuñı ġörġeç

Ra'nalığıla kâmet-i şimşadı kılan yâd
Olmaz mı hacil serv-i hırâmānuñı görgeç

Bağduqça saña kan dökilürdīdelerümnden⁹¹
Bağrum delinür nāvek-i müjgānuñı görgeç

Çün aşka heves ideni gördüm ki hevāsın
Terk itdi senüñ 'āşık-i nālānuñı görgeç⁹²

Kāfir mi degül mu'terif-i nār-ı cehennem
İmāna gelür āteş-i hicrānuñı görgeç

Nāzüklük ile gonce-i handānı iden yâd⁹³
İtmez mi hacil la'l-i dürr-efşānuñı görgeç⁹⁴

Sen hāl-i dilüñ söylemese n'ola *Fuzûlî*
İl fehmi kılar çāk-i girībānuñı görgeç

[Harfü'l-Hâ]

-51-

[Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün]

Çoy pūta-i 'aşka idegör kālūñı muşlih

⁹¹ 3a dökilür M: saçılır D. (Hamit Araslı, *Fuzûlî Divânı*, s. 177)

⁹² 4a Çün M: Çoh D. (Araslı, s. 177)

⁹³ 6a yâd M: zikr D. (Araslı, s. 177)

⁹⁴ 6b hacil M: hayâ D. (Araslı, s. 177)

Tā kim idesin nazm ile icmālūñi muşliḥ

Dervīş-dil ol ḥalka-i tevḥīde ҡarış gel

Ezkār-ı Ḥudā ile olur bāluñi muşliḥ

Müstağfir olan seyyi'elerden olur ıslāḥ

Ḥaḳḳ eyler anuñ defter-i a'mālūñi muşliḥ

Nūş eyle dilā sāḳī-i gül-ḫehre elinden

Pür-cām-ı şafā-baḫş-ı ḡam işḡālūñi muşliḥ

Bir ḥoş ḥıṣāl var mı 'aceb sende *Cesārī*

Ol rüz-ı cezāda ola aḥvālūñi muşliḥ

[Harfü'l-Hı]

[9b]

-52-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Çün 'aşḳ ile diñlenmedi aḥbār-ı meşāyih

Añlanmadı dünyād[a] nedür kār-ı meşāyih

Gün gibi ṭulū' eyler idi nūr-ı tecellī

Açılsa gerek maḫzen-i esrār-ı meşāyih

Deryā-yı haqīkatde bulduğun ola ancak
Her yerde bulunmazdı şehvār-ı meşāyih

Keşf olmak olur sırr-ı ilāhī saña ey dil
Artursa gözüñ nūrını dīdār-ı meşāyih

Ādemde başiret eşeri olmayıcak ol
Kendi gibi ola sanur ebrār-ı meşāyih

Bir zevk-i ilāhī ile mey-i ‘aşk-ı Hudādan
Vā‘iz eger itmez ise ikrar-ı meşāyih

Vahdet meyini nūş idegör kudret elinden
Gör kim nicedür bāde-i hammār-ı meşāyih

-53-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

(Güfte-i Cesārī)

Rūyuñda ferahdan yine yok bir eşer ey āh
Eşkāl-i kemāndur iki ebrūların ebleh⁹⁵

Ġamzeñ cigerüm küşelerin deldi meded āh
Müjgānuñ ucından görünür ādeme berzah

⁹⁵ 1b ebrūların ebleh M: ebrū-yı mutarraḥ D. (Akkuş, s.473)

Yandurdu beni n'eyleyeyüm sūz-ı maḥabbet
Ey şūḥ-ı cihān 'aşkuñ imiş āteş-i dūzah

'Aksine dönüp derd ile cānā beni senden
Ayırdı bu devrān-ı felek fersah fersah

Şiddetlü şitā şaḳalum ag itdi civānum⁹⁶
Āyīneye temşil olunur bağlayıcaḳ yah

Cānuñ reh-i dil-dārda ḳurbān mı *Cesāri*⁹⁷
Ḳaşşāb-ı ecel eyledi bu 'ālemi mezbaḳ

[Harfü'd-Dâl]

-54-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

'Aḳlum olalı 'urve-i zülfüñe muḳayyed
Biñ cān ile kesb eyledi dil 'ömri mü'eyyed

Sevdālaruñı çek gönül ol zülf ile ḥālūñ
Tā kim ḳılasın cennet-i ḥüsnüñde muḥalled

Gül gerçi ki nāziklikle tāze vü terdür
Andan daḫı hūb oldu şehā luḫ ile bu ḫad

⁹⁶ 5a civānum M: Cesāri D. (Akkuş, s.473)

⁹⁷ 6a mı Cesāri M: ola bir gün D. (Akkuş, s.473)

Aç alnuñı envāruñı eline ‘ayān it
Kim lāyıķ-ı dīdār ola ol ümmet-i Aḥmed

Sen dilber-i ‘İsī-deme cān vireli göñlüm
Oldı dü cihāndan kamu āzād-ı mücerred

Şāhā ne kerāmātdı sırr-ı kūyuñı mesken
Egerse kuşūrı var anuñ kaşr-ı müşeyyed

Çün ol meh-i sīmīn-berri medḥ itdi *Nücūmī*
Mıhr itdi hemān mıhrini bu tāk-ı zīr [ü] ced

Ḳalenderî

-55-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

Maḥbûb-ı Ḥudā zāt-ı şeref yār-ı Muḥammed

Maḥbûl-i ilāhīdürür eṭvār-ı Muḥammed

[10a]

Hem ‘ālem-i ādem çün anuñçün yaradıldı

Pes ‘illet-i ğā’iyyedür izhār-ı Muḥammed

‘Ālemlere raḥmet olıcaķ zāt-ı şerīf

Bu ümmete ḥod maḥz kerem-kār-ı Muḥammed

Ol gün ki o şems-i şerefi görmege meftün
Yaratmış iken ‘ālemi envār-ı Muḥammed

Bir bende-i maḳbūl-ı Ḥudāsın saña müjde
Girdiyse ele ser-rişte-i āşār-ı Muḥammed

A‘mālūñi aḥvālūñi düstūr-ı ‘amel kıl
Tā keşf ola *Nazmī* saña esrār-ı Muḥammed

-56-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

Söylet yüri gel şöhret ile şānuñı Aḥmed
Dilber diyeler vechūñi pīşānuñı Aḥmed

Eller eger eylerse temāşā-yı cemālūñ
Biz seyr iderüz la‘l-i bedahşānuñı Aḥmed

Hicrūñle senūñ ḳalmayalum zulmet içinde
‘Arz it görelüm māh-ı derahşānuñı Aḥmed

Uğratma şaḳın nāşîleri semtine zinhār
Al yanuña hep şāfca aḳrānuñı Aḥmed

Ṭūṭı gibi güftāra gel ey şîrîn-edā biz
Gūş eyleyelüm şavt-ı hoş-elḥānuñı Aḥmed

Ümmîd-i vişâlûñ ile bu ‘âlem-i dünya
Bûs itse n'ola kûşe-i dâmānuñı Aḥmed

Evşāfuñ ider şām [u] seḥer dilde *Cesārî*
Göster aña bir mürüvvet⁹⁸ iḥsānuñı Aḥmed

-57-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

Mā’il olalı sen gibi dildāra Muḥammed
‘Aşkuñ beni itmekdedür āvāre Muḥammed

Maḥzûn dilüm vaşluñ ile kıl diyü mesrûr
Öldüm saña ben yalvara yalvara Muḥammed

Bu ḥāneye teşrîf-i ḳadem eyledüğüñde
Ḥayret gelür aḳdem der -i dīvāra Muḥammed

Sen şa‘şa‘a-endāz olan mihr-i cihānsuñ
Dīde döye mi pertev-i envāre Muḥammed

Şekker lebinüñ lezzetine hîç toyulmaz
Tûṭî gibi gelseñ n'ola güftāra Muḥammed

⁹⁸ 7b mürüvvet M: mürvet D. (Akkuş, s. 215)

Cānumdan ‘azīz sevdüğümü hoş bilür iken
Hācet mi k’odı bu dilüm inkāra Muḥammed

Bir buse temennā vü⁹⁹ niyāz itdi *Cesārī*
Luḫf it anı gör müstahaḫ āzāra Muḥammed

-58-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

Ḳaldurdi ḳamu zulmet[i] envār-ı Muḥammed¹⁰⁰

Bildürdi Ḥudā yolunu aḫbār-ı Muḥammed

Āṣār-ı Muḥammed iledür cümle tarīḳat

Ādāb-ı tarīḳatdedür eṭvār-ı Muḥammed

Maḫşerde ‘uşāta yetişüp ide şefā‘at

Ol baḫr-i kerem raḫmet-i ḡaffār Muḥammed

Virmese leb-i ḫübını Mevlāya ḫabībi

Zāyi‘ mi olur anda dürer-bār-ı Muḥammed

Ümmetden olan ‘āşī ve müflislere ḡam yok

Sermāye yeter çün dür-i şehvār-ı Muḥammed

⁹⁹ 7a temennā vü M: temennā-yı D. (Akkuş, s. 215)

¹⁰⁰ Der-Kenârdır.

Me'yūs ola mı mü'min olan rahmet-i Hakkdan
Ol günde şefâ'at olıcağ kâr-ı Muḥammed

Elden etegün koymasın ey *Fevrî*-i miskîn
Elbetde olur ümmete enzâr-ı Muḥammed

-59-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Olmazdı bu güne dil ile cân-ı mütereddid
Vaşfunda eger olmasa cānân mütereddid

[10b]

Leb zikrde ammā ki gönül fikr-i cihānda
Kaldı arada subḥa-i mercân mütereddid

Sā'atdeki rakḳāş gibi dil tapış eyler
Olmaz da n'olur ṭab'-ı peşimân mütereddid

Ne lüccede var emn ne sāḥilde 'aceb mi
Mānende-i mevc olsa dil [ü] cān mütereddid

Şāḥib-güher-i genc yatur düzd-i tehî-dest¹⁰¹
Ġafletde teyakḳuzda nighbân mütereddid

¹⁰¹ 5a yatur M: yaturur D. (Bilkan, s. 498)

‘Afvuñda ‘azābuñ daħı aħkām[1] muħaħkaħ
İbrīk-i vuzū kūze-i mestān müteredd

Fikr eylemede keşme-keş-i redd [ü] ħabūlı
Nābī suħan-ı nādire-sencān müteredd

-60-

[Mef’ūlü Mefā’īlü Mefā’īlü Fe’ūlün]

Ma‘mūre-i dilde olamaz cān müte‘addid
Bir taħtda mümkin mi ola sultān müte‘addid
Ne menzil alur ne olur āşār[1] be-dīdār
Olursa ser-i tiredepeykān müte‘addid¹⁰²

Ĥübānuñ olur merħamet-i ħab‘ına şāhid
Olmazsa eger çāk-ı girībān müte‘addid

Gir gerdişe dūlābveş ey çeşm-i hevesnāk
Gül-geşte ħırām eyledi ĥübān müte‘addid

Ķalmaz yine düzdīde-nigeh maşlaħatından
Olmış ħıtalum çeşm-i nigebān müte‘addid

¹⁰² 7b tirede M: tırde D. (Bilkan, s. 498)

Āşūbgeh-i miḥnet olur kūçe-i dilber
Böyle olıcağ ‘āşık-ı nālān mütē‘addid

Nābīolamaz her güle bir bülbül-i maḥşūş
Cānān olur ammā olamaz cān mütē‘addid

Ġazel-i ḳalenderî

-61-¹⁰³

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

Şahrâ-yı ḥaḳîḳatde gezüp olma muḳayyed
Ḳayd-ı ehl olan eyliyemez sırrı müşeyyed

Yād oluña ṯarîḳ içre seni görmeye her bāb
Yüklenme şaḳın bād-ı ğamı ḳalsa mücerred

(...)saña idersüñ ne iderseñ hele fikr it
(...) ḥalḳa-i zıkr içre ki bul zevḳ-i mü’eyyed

(...)[e]f’ālũñi aḥvālũñi ḳıl şer’e muṯābıḳ
(...)kim bulasın hem göresin nūr-ı Muḥammed

¹⁰³ Mecmuada yazının üzerinde numara olduğundan “...” ile belirtilen yerler okunamamıştır.

Şeb-tāba seher yalvarıgör Şeyh Muḥammed

Cürmüñi Ḥudā ‘afv ide bā sırr-ı mü’ekked

-62-¹⁰⁴

Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

Kesdi bu kadar tağ[1] taşı ‘aşk ile Ferhād

Umardı vefā kaşrını Şîrîn ide bünyād

Sen bār-ı vefā nahl[1] tururken yine besler

Şimşād[1] gâzelerde ‘aceb şâ‘ir-i nâ-şād¹⁰⁵

[Harfû’r-Râ]

[11a]

-63-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

Eglenmege dil tâze tıfil bir püser ister

Üftâdeyi gör hûb [u] ter [ü] ‘işve-ger ister

Biñ nâz ile söyletmeğe şîrîn-keâmı

Ol tûḫ-i âğâzeye şehd [ü] şeker ister

¹⁰⁴ Der-kenârdır.

¹⁰⁵ 62 numaralı manzume ya nâ-tamam gazel ya da iki beyitlik kıt’adır. Çünkü kafiye düzeni aa xa şeklindedir.

Şol bād-ı şabānuñ dehen-i tengin arayup
Vuşlat deminüñ vaqtine şāfi haber ister

Qahrın çekerüz hayl[i] zamāndur biz o şūhuñ
Luţfina velī irmege çok kutlu ser ister

Bir meh-veşi hāle-sıfat āgūşa çekince
Çarh eylemege rāhına çok sīm [ü] zer ister

Bîhūde kelām dinmeye ‘irfān arasında¹⁰⁶
Şā‘ir sözi gāyet ile pek mu‘teber ister

Eş‘āruñı ānīde senüñ dilde *Cesārī*
Tanzīr-i maqāl itmege ‘Aşık ‘Ömer ister

-64-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

Bilmem ben o meh-rū güzel āyā ki kimüñdür
Kākülleri şeb-bū güzel āyā ki kimüñdür

Hayretde k’odı bendesin ol fitne nigāhı
Ol gamzesi cādū güzel āyā ki kimüñdür

¹⁰⁶ 6a ‘irfān M: yārān D. (Akkuş, s. 567)

Reftâr iderek geçdi bu gün bâğ-ı şafâdan
Bu kâmet-i dil-cû güzel âyâ ki kimüñdür

Görince anuñ rüyını birine didüm ki
Yâhû deliķanlu güzel âyâ ki kimüñdür

Şad-âferin üslûbına tavrına *Cesâri*
Âdâb[1] hoş uşlu güzel âyâ ki kimüñdür

-65-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Bak şol güzelin hoşka fem dürr-i 'Adeni var
Elfâz-ı ma'âniyyede şarf-ı suhânı var

Etvâr-ı müselleme katı nâzik çelebîdür
Mânendi bulunmaz hele hulk-ı haseni var

[11b]

Şad hurde hırâm itmededür bâğ-ı şafâda
Bir şîrîn-edâ kâmet-i serv ü semeni var

Görince didüm ki bu koyundan yeñi çıkmış
Bir körpe kızıdır ki ağızda lebeni var

Gerçek didiler la‘l-i Bedaḥṣānına söz yok
Ağ incü misāli küre elmās teni var¹⁰⁷

Murg-ı dil ḥavfum düşürür tille-i ‘aşka
Bend itmek için zülf-i kemend-i reseni var

Üftādesidür şimdi *Cesārî* de o tıfluñ
Fahır eylesün ol şüh ki ‘Āşık Hasanı var

-66-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

Reftâr[1] güzel ḥüsn-i dil-ārāmı güzeldür
Her şivesi hoş dīde-i bādāmı güzeldür

Hem kân-ı vefâ hem meh-i dil-cū-yı müselleme
Tārīke-i zülf-i siyehi fāmı güzeldür

Bir ḳulzüm-i sīmîndür ol sīne-i şāfi
Billür meniş sâḥa-i endāmı güzeldür

Ser-levḥa-i vechinde ‘ayān aḥsen-i taḳvīm
Evşāf[1] güzel tavrı güzel nāmı güzeldür

¹⁰⁷ 5b küre M: göre D. (Akkuş, s. 587)

Bir kār[a] ki düşvār olasın Haqqa niyāz it
Ziştī görinen evvelūñ encāmı güzeldür¹⁰⁸

Kimler ider ‘ālemde nazar pīr-i muğāna
Meh-rūlaruñ ol hānede ibrāmı güzeldür

Bir bāde ki der-kār ola şubh içre humārı
Elbetde *Cesārī* anuñ aḥşāmı güzeldür

[TERKÎB-BEND'DEN]

-67-¹⁰⁹

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Gör zāhidi kim şāhib-i irşād olayım der
Dün mektebe varmış bu gün üstād olayım der¹¹⁰

Mey-hānede ister yıkılıp olmağa vīrān¹¹¹
Bī-çāre ḥarābātda ābād olayım der

Elden qomasın gül gibi cām-ı mey[i] bir dem
Her kim ki bu gam-hānede dilşād olayım der

[12a]

¹⁰⁸ 5b evvelūñ M: olayuñ D. (Akkuş, s. 606)

¹⁰⁹ Rûhî-i Bağdâdî'nin Terkib-Bend'inin 4. bendi olup son beyti eksiktir.

¹¹⁰ 1b varmış M: vardı D. (Coşkun Ak, Bağdatlı Rûhî - Terkib-Bend, s.121)

¹¹¹ 2a olmağa M: olmağı D. (Ak, s.121)

Bir serv-ğaddüñ bende-i efgendesı olsun
‘Älemde o kim ğuşşadan āzād olayım der

‘Ömrin geçirüp küh-i belāda dil-i şeydā¹¹²
Berhem-zen-i hengāme-i Ferhād olayım der

Vaşl istemeyüp hecr ile hoş geçdüği bu kim
Miskīn ğam-ı cānāneye mu‘tād olayım der

Gezdi yürüdi bulmadı bir eglenecek yer
Min-bā‘d yine ‘āzim-i *Bağdād* olayım der

-68-¹¹³

Ebnā-yı zamān t̄alib-i ber-nām [u] nişāndur
Her biri taşavvurda filān ibni filāndur

Ĝüftāra gelüp söylese ger cehl-i mürekkeb
Zu‘munca velī her biri bir ğutb-ı zamāndur

Taklīd ile seccāde-nişīn olup oturmuş¹¹⁴
Taḥķīķde ammā ğar-ı be-ğüsiste-‘ināndur

Dermiş baña keşf oldı hep esrār-ı maḥabbet

¹¹² 5a: kâh-i M: küh-i D. (Ak, s.121)

¹¹³ Rûhî Bağdâdî'nin Terķib-Bend'inin 11. bendi olup 6. ve 8. beyitler eksiktir.

¹¹⁴ 3a olup M: olmuş D. (Ak, s.128)

Vallāhi yalandur sözi billāhi yalandur

Ey t̄alib-i taḥḳīk eger var ise derdüñ

Güş [it] bu sözi kim ḥaber-i bā-ḥaberāndur

-69-¹¹⁵

Āyā nice bir devr ide bu çār ‘anāşır

Kim aña ne evvel ola ma‘lūm ne āḥir

Gāh eyleyeler ‘ālem-i tefsīrde seyrān

Gāhī olalar ‘ālem-i terkībde s̄ā’ir

Bu cümle mezāhirden ola mu‘teber insān¹¹⁶

İnsānuñ ola cümle tufeylī bu mezāhir

Nefsini bilenler getüre Ḥāliḳa īmān

Bilmezlere īmān getürenler diye kāfir¹¹⁷

Dünyā vire cāhillere el kāmīl olanlar

Ayaḳda ḳalup olmayalar ḥabbeye ḳādir

[12b]

¹¹⁵ Rūhī-i Bağdādī’nin Terkib-Bend’inin 13. bendi olup 3, 6 ve 8. beyitler eksiktir.

¹¹⁶ 3a olan M: ola D. (Ak, s.131)

¹¹⁷ 3b ola M: diye D: (Ak, s.131)

-70-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Ey şâfe-i dil ¼oldu kaçan meclise keşler

Güyâ ki eşin buldı kamu arayan eşler

Burnı ile bir künde kıilup hûn-veş 'arz

Ağız açdı 'adû gârleyin saçdı âteşler

Şatranc oyunun yâre şakın kîş getürme

Mât olsa soñunda saña şâyed çata kaşlar

Pullarını diz hoşca gözet tavla-i nazmuñ

At zârunı şıdķ ile ki gelsin şeş [ü] beşler

Beş ile şakın altıdan ayrılma **Lezîzî**

Anlarla olur tâ ki murâdınca dü-şeşler

-71-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Cân murgına bu cism haķıķatde kafesdür

¼urtarmağa sa'y eylemek anı 'abesdür

Ger kevkebe-i şâh[1] haķıķatde görirseñ

Bu kûs-ı selâtime degeruñ ki ceresdür

Şol kimse kim ol ‘ilm-i ħarābāta irüşdi
Bu ‘ilm [ü] hüner cümle añā bād-ı hevesdür

Ger t̄ā’ir-i ġaybî saña bir sāye şalaydı
Sīmurġ ile ‘anġāya deġerüñki meġesdür

Aldanma şaġın bāġ-ı cihānda gel serve
Bostan-ı ħaġıġatde bular ħarla ħasdur

Ten cübbesi çün ‘ādīdürür bāġı deġüldür
Terk eylemeyen anı meġer özge nefesdür

Ŧa’n idene incinme şaġın olma dilā zār
Ġüş eyle bu sözi ki ey **Aġmed** saña pesdür

-72-

[Mef’ülü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ülün]

Vīrāne-i t̄ab‘um benüm ābād şanurlar
Āşüfte dil-i ġam-zedemi şād şanurlar

Naġş itse n'ola şüret-i nazm-ı ser-i ħāmum
Kim nā’îl-i gencīne-i Bihzād şanurlar

[13a]

Biz tīşe-i dille iderüz küh-ı ġam[ı] ħak
Ammā bizi perverde-i Ferhād şanurlar

Gülşende nedem nâz ile reftâr ide ol şüh
‘Āşıklar anı cünbüş-i şimşâd şanurlar

Ṭūfî gibi tâ mu‘cize-gû olsa da *Nâzım*
Dağı olımaz kâbil-i irşâd şanurlar

-73-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

Cevr eyler ise baña o meh-pâre sezâdur
Ağyâr elemi ‘âşığa ammâ ne belâdur

‘Arz eyleyen ey şâh-ı cihân hüsnuñe karşı
Āyîne-i mazmûn bir üftâde gedâdur

Giryân mı degül hicr-i lebûñle senüñ enhâr
Ser-çeşme-i hayvân ise de kâr[1] bañadur

Zâhir olalı ahsen-i takvîm-i beşerde
Hürşîd dimek gün yüzine ‘ayn-ı haţâdur

Nâzım gibi bu gülşen-i ‘âlemde ezelden
Pür-gû iden ey gonce beni Bârî Hudâdur

-74-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

‘Āşıklara çün derd [ü] belâ zevk [u] safâdur

Yâ zevk u safâ derdine düşmek ne belâdur

‘Abdâllaruz n'eyleyelüm tâc [u] kabâyı

Dervîşlerüñ tâcı fenâ başı kabâdur

Dünyâda çeker mihnet[i] erbâb-ı maḥabbet

Ey sūfî bu gün baña ise ırte sañadur

Geh kulkul-i mey göñlüm açar gâh dem-i ney

Mağşūd benüm pâdişehüm ḥüsn-i edâdur

Bâkî n'ola pervâz-ı bülend itse gâzelde

Bâl ü per aña himmet-i yârân-ı şafâdur

-75-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Şun sāğar[ı] sâkî baña mestâne disünler

Uşlanmadı gitdi ço şu dīvâne disünler

[13b]

Peymânesini her kişi taldurmada bunda

Şimdengirü bu meclise mey-ḥâne disünler

Dil hānesini yıķ koma taş üstüne bir taş
Sen yap anı iller aña vīrāne disünler

Gönlünde senüñ ğayr [u] sivā şüreti n'eyler
Lāyık mı bu kim Ka'beye büt-hāne disünler

Yahyā'nuñ olup sözleri esrār-ı maḥabbet
Yārān işidüp söyleme yābāne disünler

-76-

[Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün]

Çeşm-i siyehüñ mest-i mey-i nāz olacaķdur
Bildüm anı ki ḥüsn ile mümtāz olacaķdur

İRmez elimüz kıadd-i nihāline ki zīrā
Günden güne ol servi ser-efrāz olacaķdur

Feryādunı şiddetle ḥüseynīye çıkarma
Şedd it nefesüñ nefḥa-i şeh-nāz olacaķdur

Yād-ı leb-i la'lüñle senüñ ey gül-i ra'nā
Zannum bu ki nüş-ı mey āġāz olacaķdur

Cehd eyle zamān ile fiġān ile ki **Nāzum**
Nāhīd saña ney gibi dem-sāz olacaķdur

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

'Ummāna giren 'aşk ile dürdāneye uğrar

Şükrāne viren cānını cānāneye uğrar

Yanmağdan eger kōrkar iseñ şem'e ulaşma

Gör āteşi kim nicesi pervāneye uğrar¹¹⁹

Tesbīh ile seccādeyi bir cur'aya şatmış

Ol sālīk-i 'ābid ki şu mey-ḥāneye uğrar¹²⁰

Efsāne şatar 'āşīka efsūn ile vā'iz

'Āşīk kaçan ol guşşa vü vīrāneye uğrar¹²¹

Ġazel

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Sevdüm yine bir ḥūb kim 'aşruñ güzelidür

Gün gibi 'ayān oldu maḥabbet ezelidür

Ol ḥüsn gibi ḥulḳ-i kemālāt ile meşhūr

¹¹⁸ Mahlas beyti olmayan bu gazel Seyyid Nesimî'ye aittir. Gazelin tamamı 8 beyittir. (Hüseyin Ayan, *Nesimî Divānı*, s. 123-4)

¹¹⁹ 2a ulaşma M: yapışma D; 2b Gör āteşi kim nicesi M: Şol āteşi gör kim neçe D. (Ayan, 124.)

¹²⁰ 3a satmış M: satar D; 3b Ol M: Şol D. (Ayan, s.124)

¹²¹ 4b vīrāneye M: efsāneye D. (Ayan, s.124)

Erbāb-1 ma‘ārifde bu da bir bedelidür

Zāhid ne cefā eyler ise kı̄‘ilüz ey dil

Qānūn-1 vefānuñ o da bir bām telidür

Hāl var yüze çıkmakda haṭ-1 buse-i luṭfuñ

‘Uşşāka dirîg eylesüñ gün gecelidür

Gördüm yüzüni bir bilene semtüñi şordum

Didi o su‘āl eyledügin İskelelidür

‘Āşıkı men‘ eyler imiş luṭfunı ağıyār

Gelmez yanuma hep o belānuñ keselidür

Cān gözüñi açar seyr ider ‘Āşık ‘Ömer anı

Yohsa görimez kimse yüzüñi gözlevelidür

-79-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

Ḥaṭṭ-1 ruḥ-1 yār ehl-i maḥabbet ecelidür

Ġāfil yürime aç gözüñi gün gicelidür

[14a]

Nergis gözine öyküneli kı̄addine şimşād

Bāguñ bu görür gözi ve ol tutar elidür

Yazıldı haţuñ üzre iki turra-i mazmûn
Güyâ ki ğubâr üstine reyĥân-ı celîdür

Ey dost bu günlük [ya] yarınlık degülüz biz
Şol ‘aşka fidâ cân [ü] cihân kim ezelidür

Maĥbûb-ı meye tevbelüyem dirse **Necâtî**
İnanmayasuz sözine zîrâ ki delidür

-80-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

Çeşm-i siyehûñ cân [u] dile gamzeler eyler
Her gamzesi dil mülkini zîr [ü] zeber eyler

Bir kûşeyi derdüñle gönül mesken idinmez
‘Aşkuñ dil-i dîvâneye gör kim neler eyler

Qıl kaţ’-ı ta’alluĥ bu güzer-gâh-ı fenâda
Bu ĥânda ħonan âĥiri bil kim güzer eyler

Gird-âb-ı belâda ħoma gel zevraĥ-ı cismi
Qurtarmaĝa ceĥd eyle ki lâbüd zarar eyler

Şâm [u] seĥer elden ħoma ey **Hâletî** âhı
Ol kâfire kim bile ki bir gün eşer eyler

-81-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Bülbül gibi feryâd [u] figānum seherîdür
Âh eyledüğüm derd [ü] gam-ı 'aşk eşerîdür

Yanup tutuşur nâr-ı maḥabbetle vücûdum
Encüm degül eflâkde âhum şererîdür

Bir şey' ile 'ârif odur olmaya muḳayyed
Terk eyleye 'aşk ile eger cān [u] serîdür

Bil şaff-ı ni'âli özüne mesned-i 'izzet
Ol 'ârif-i billâh olan 'abdâl birîdür

Ey *Hâletî* t̄aliblere iksîr-i sa'âdet
Bir himmet ile mürşid-i kâmil nazarıdır
[14b]

-82-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

'Aşk ile bu gün şūrîş-i dīvāneligüm var
Yād-ı leb-i cānān ile mestāneligüm var

Şüretde velî keyf-i mey-i 'aşkla ser-ḥoş
Ma'nide bu gün 'âqıl-ı ferzāneligüm var

Bâtında benüm genc-i tılısmât-ı haķâyık
Zâhirde bu gönlüm gibi vîrâneligüm var

Her şeb tolanur hâlî degül küyuñu gönlüm
Şem‘-i ruħuñuñ şavķına pervâneligüm var

Ķurbiyyete mazhar olalı ehl-i yaķînem
Ey **Hâletî** şanma beni bîgâneligüm var

-83-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

Âh eyledüğüm serv-i hırâmānuñ içündür
Ķan ağladığım gonce-i ħandānuñ içündür

Ser-geşteligüm kākül-i müşķînuñ ucından
Âşüfteligüm zülf-i perîşānuñ içündür

Bîmār tenüm nergis-i mestüñ eleminden
Īñîñ cigerüm la‘l-i dür-efşānuñ içündür

Yakdum tenümi vaşl günü şem‘-veş ammā¹²²

Bil kim bu tedārük şeb-i hicrānuñ içündür¹²³

Ķurtarmağa yağma-yı ħamuñdan dil [ü] cānı

¹²² 4a veş M: tek D. (Araslı, s. 177)

¹²³ 4b tedarik M: tedarük D. (Araslı, s. 177)

Sa'yüm nazār-ı nergis-i mestānuñ içündür¹²⁴

Cān vir gönül ol ğamzeye kim bunca zamandır¹²⁵

Cān içre seni besledüğüm anuñ içündür¹²⁶

Vā'iz bize dün düzahı vaşf itdi **Fuzūlī**

Ol vaşf senüñ külbe-i aḫzānuñ içündür

-84-

[Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün]

Ey gül ne 'aceb silsile-i müşk-i terüñ var

V'ey serv ne hoş cān alıcı 'işvelerüñ var

İncitdi beni acı sözüñ tünd nigāhuñ

Ey naḫl-ı melāḫat ne belâ¹²⁷ telḫ berüñ var

'Aşḫ içre gönül dime ki ḫayretdeyüm ancak

Ey ğāfil özüñden senüñ ancak haberüñ var

[15a]

Çok baḫdıḡuña ğamze ile baḡrın üzersin

Her kime ki baḫmazsın anuñla nazaruñ var

¹²⁴ 5b mestānuñ M: festtānuñ D.(Araslı, s. 177)

¹²⁵ 6a bunca zamandır M: munca zamanlar D. (Araslı, s. 177)

¹²⁶ 6b besledüğüm M: sakladığum D. (Araslı, s. 177)

¹²⁷ 2b belâ M: aceb D. (Araslı, s. 178)

‘Aşk ehline ol mäh *Fuzûlî* nazar itmiş
Sen hem özüñi göster eger bir hünerüñ var

-85-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

Geldümse n'ola ben şu‘arâ devrine âhır
‘Âdet budurur şöñra gelür bezme ekâbir

Şofî zarar itmez saña etfâl ile şöhet
Ġam çekme girür cennete erbâb-ı şagâ’ir

Ey meh n'ola şeh-bâz-şifat tutsañ el üzre
Şehrüñde bizüz şimdi gözi baĸlu müsâfir

Hîç n'eyleyelüm bu dil-i âvâreyi bilmem
Ne vuşlata kâdir saña ne firqate şâbir

N'itsin ya güzel sevmesin Allâhı severseñ
Nev’î gibi bir rind huşûşâ ola şâ’ir

-86-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

Erbâb-ı sühân defter-i dîvân ile oynar
Baĸ zâhide kim subĸa-i mercân ile oynar

Ādem nice k̄ābil-i t̄ulā ne cennet k̄ūyuñ
Gördüm o mülk-i tal‘at şeytān ile oynar

‘Ahd eylemiş āh eyleyen ‘āşıklar k̄atlini
Āh şimdi o şer hañcer-i bürrān ile oynar

Öldürdüñüz k̄ailüm illā bu ki h̄avfum
Ol dil-ber-i fettān nice biñ cān ile oynar

Gel gel görelüm āfet-i devrānı çün ‘*Azbt*
Biñ cān ile mercān ile fincān ile oynar

-87-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

Ālüftelerüz şöhetümüz rûh-fezādur
‘Aşķ [u] dil [ü] dil-ber bize yārān-ı şafādur

Peymānemüzüñ bādesi esrār-ı maḥabbet
Esrārumuzuñ neşvesi şahbā-yı vefādur¹²⁸

[15b]

Pākīze-revīş ‘ārif [ü] ālūde-i ‘aşķuz
Bu tavr-ı pesendīde bize dād-ı Hūdādur

¹²⁸ 2b vefādur M: safādur D. (Ayan, s.205)

Hem şohbet-i yâr¹²⁹ eylemezüz aql-ı vuşûlî¹³⁰

Erbâb-ı dile şıķlet-i nâ-dân ne belâdur

Cevrî ki ider nüh feleküh lutfına şîve

Yârân-ı sitem-pîşeye nâz itse revâdur

-88-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Geh cāy-ı kararum dil-i târîk-i elemdür

Geh cilvegehüm sîne-i pür-kîne-i ğamdur

Çāk-ı dile ol ğamzeler olsun mı rufu-ger

Kim her biri süzen-ger-i bāzār-ı sitemdür

Sākî-i felek meşeb-i ehl-i dili bildi

Hep anuñ için şunduğı peymâne-i semdür

Tek bilmeyeyin çāšnî-i zehrini dehrüh

Mînnet-keş-i hûn-ı ciger oldum nice demdür

Carhun keremüh görmedi mi *Cevrî*-i nâ-kām

Müstāgnî-i dehr eyledüğü özge keremdür

¹²⁹ 4ayâr M: râz D. (Ayan, s. 205)

¹³⁰ 4avusûli M: fuzûli D. (Ayan, s.205)

Eyyām-ı bahār irdi hele vaqt-i çemendür
Kim serv-i çemân sākī gibi cām ile Cemdür

-89-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Sırr-ı dehenin fehmi idemez rāz-küşālar
Vaşf eyleyemez leblerini nükte-serālar

Olmış o kadar nāzda üstād nigāhı
Yanında hüner gösteremez 'işve-nümālar

Hayret-zede-i çeşmidür ol āfet-i mestüñ
Nāz [ü] nigh [ü] gamze gibi hoş-rubālar

Zülfî ki olur kâmet-i bālāsına hem-pā
Çok fitne şalar 'āleme ol şür-fezālar

Cevrî ki ola nādire-pervāz-ı ma'ānî
Taqlîd idemez nuṭṭına pākîze-edālar

[16a]

-90-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Her gam ki beni muṣṭarib [ü] münfa'il eyler
Çarḥ ol gam[1] gayra sebeb-i zevk-i dil eyler

Ėam-hāne-i ‘ālemde var ol deñlü neşātum
Kim ĥacle-niṣīnān-ı şafāyı ĥacil eyler

Levh-ı dile resm eyledügi¹³¹ naḡş-ı ferāġı
Te’şīr-i nem-i eṣk-i hevesmużmaĥil eyler

İtdükçe şikāyet sitem-i baĥt-ı siyehden
Dil şu‘le-i āhın felege muttaşıl eyler

Cevrī gibi rūşen-dil olur ol ki hevāsın
Āteş-zen-i zulmet-gede-i āb [u] gil eyler

-91-

[Mef’ūlü Mefā’īlü Mefā’īlü Fe’ūlün]

Āzāde dile¹³² ḡayd-ı tecemmül ne belādur
Bār-ı ġam-ı sāmāna taĥammül ne belādur

Çün muntazır-ı devlet-i dünyā degülüz biz
Zād-ı ġam ile genc-i tevekkül ne belādur

Ey sākī-i çarĥ ehl-i dilüñ nevbeti geçdi
Bezmüñde olan devr-i teselsül ne belādur

¹³¹ 3a eyledügi M: eyledügüm D. (Ayan, s.194)

¹³² 1a dile M: sere D. (Ayan, s.196)

Bir cām-ı fenâ¹³³ luṭf ideceksin bize āḥır
Biz teşneyüz ol cāma ta'allül ne belādur

Zāhir mi degül ma'nī-i maẓmūnı cihānuñ
Cevrī anı bilmekde te'emmül ne belādur

-92-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Zülfüñ ki benüm sünbül-i bâğ-ı hevesümdür
Pür-tāb iden anı dil-i āteş- nefesümdür

Ol bülbül-i āteş-dem-i 'aşkam ki semender
Pür-sühte pervāne-i gerd-i kafesümdür

Ol ıulzum-ı 'aşkam ki hezārān ser-i Mecnūn
Fersüde-i mevc-i heves-i ḥār [ü] ḥasümdür

Ol deyr-i ma'ānī-şuver-i 'ālem-i ıudsem
Kim nağme-i taḥkīk şadā-yı ceresümdür

Cevrī idemez ğam beni dem-beste ki her dem
Āh-ı dil-i miḥnet-zede feryād-resümdür

¹³³ 4a fenâ M: belâ D. (Ayan, s.196)

[16b]

-93-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Tā dil reh-i āmed-şud-ı cāsūs-ı nigehtür

Şad kâfile rāzuñ ser ü sāmānı tebehtür

Çeşmüñ n'ola her lahzada biñ fitne koparsa

Her ğamzesi bir Rüstem-i āşüb [u] sipehtür

Her mū ki düşer şāne ile turrelerüñden

Ser-leşker-i Çin [ü] Hotene perr-i külehtür

Haţtuñ ki sevād-ı kalem-i hük-m-i kazādur

'Uşşāka nişān-ı eşer-i baht-ı siyehdür

Ol meygede şadrinde maķām eyledi **Cevri**

Kim anda bütün¹³⁴ Husrev [ü] Cem sayil-i rehtür

-94-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Āşüfte-dil[üz] dām-ı hevā meskenümüzdür

Āzāde-sertüz bend-i belā me'menümüzdür

¹³⁴ 5b bütün M: nice D. (Ayan, s.199)

Āğušte-i dűrd-i ħum-ı mey-ħane-i ‘ařkuz
Kim secdegeh-i zűhd ser-i dāmenűműzdűr

Ol Yűsuf gűm-geřte-i vādī-i fenāyuz
Kim māye-i cān nűkhet-i pīrāhenűműzdűr

Ĥurřīd bizűm gűrdűgűműz ‘ālemi gűrmez
Zīrā dil-i řāf āyīne-i rűřenűműzdűr

Cevrī bizűz ol gevher-i yektā-yı maħabbet
Kim sīne-i erbāb-ı řafā maħzenűműzdűr

-95-

[Mef’űlű Mefā’űlű Mefā’űlű Fe’űlűn]

Ĝamzeñ dil-i ‘āřık gibi mest-i ezelīdűr
Bu sırr-ı ħafī bāde-keř-i ‘ařka celīdűr

Mest olsa yıkar zāhid[i] ħuřyār-ı nigāhı
Çeřműñ bu kerāmetle ne pűr-zűr velīdűr

Sűyler nigeħűñ cān [u] dile rāz-ı Ĥudāyı
Gűyā suħanı terceme-i sırr-ı ‘alīdűr

Keyfiyyet-i cām-ı lebűñi bilmezin ammā
Esrār-ı ħaťuñ cāna o keyfűñ bedelidűr

[17a]

Bî-pāk ise endîşe-i ğamdan n'ola *Cevrî*

Hem-şoĥbet-i pür-şevkı dil-i bî-keselîdür

-96-

[Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün]

Ĥammâm ki bir âyîne-i sîmîn-bedenândur

'Uşşâk-şifat âteşi ħalbinde nihândur

Germiyyet[i] erbâb-ı tecerrüdedür ancak

Câmeyle duĥûl eyleyene düşmen-i cândur

'Uryânî Dede tekyesidür feyz-i müselsel

Aĝzı köpürür taşlarınıñ vecdi 'ıyândur

Hep anda olur nâ'il-i vaşl ehl-i tecerrüd

Ĥalvetleri nefis öldürecek tırfe mekândur

Meh-rûylara lîf sürer rîş-i sepîdi

Şâbûnculuĥ itmekde 'aceb rind-i cihândur

Taĥîrine nâ-pâklarunñ dîde-i terle

Mânende-i pîrân-ı tırîĥat nigerândur

Yek-zerre kıomasına irk-i fenāyı
Girdüke ele hāke doker cūd-feşāndur

Bāhūr gibi rūz[1] şebinden olur efzūn
Fevt ile beden ma'nī-i ma'hūde nişāndur

Her lūlesi Nābī kalem-i feyz mişāli
İcrā-yı zūlāl itmede pākīze-zebāndur

-97-

[Mef'ūlü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ūlün]

Yok şem'-i nūmāyānı bu pervāne kimūndür
Gencīnesi nā-būd bu vīrāne kimūndür

Gör zūlf-i raqamda görinen nokta-i hālin
'İrfān ile baq dām kimūñ dāne kimūndür

Bu emr-i müvellāyı hıred faşla ne kādır
Yok 'āşıkınuñ gāyeti cānāne kimūndür

Turmaz yine tek-hefte tarar turra-i şāmı
Meşşātası kimdür 'acabā şāne kimūndür

Zencīr-i hayālāt ile ārām ider ancaq
Dil nāmına nā-dīde bu dīvāne kimūndür

[17b]

Peymāneye ta‘zīmde terk-i edeb itme
Bildüñse haqīkātde bu mey-hāne kimüñdür

Çok kimseyi gördüm bu çerāgāhda **Nābī**
Bilmez ki kimüñ nānını yer hāne kimüñdür

-98-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

Giryān iseñ ey dil n'ola cānāne bizümdür
Baħr-ı ğamuz ol gevher-i yek-dāne bizümdür
Şûfî senüñ olsuñ yüri var gerdiş-i tesbîh
Biz rindlerüz gerdiş-i peymāne bizümdür

Hüccetle senüñdür bilürüz şavma‘a zāhid
Fermān-ı şeh-i ‘aşk ile mey-hāne bizümdür

Peymāne-şümār olmağ için lāzım olursa
Senden çekerüz subħa-i şad-dāne bizümdür

Kimdür bizi men‘ eyleyecek bāğ-ı cināndan
Mīrāş-ı pederdür girerüz hāne bizümdür

Harbā o olaşsuñ serine mihr-i münürüñ
Biz şem‘a-i şevkuz per-i pervâne bizümdür

‘Aql olsa şaf-ārā-yı huşümet yine *Nābī*
am çekmezüz andan dil-i dīvâne bizümdür

-99-

[Mef‘ülü Mefâ‘ilü Mefâ‘ilü Fe‘ülün]

Gülzār-ı cemālüñ görünürse baña pesdür
ün bülbül-i cān aña giriftār-ı kafesdür

Dil uyhuya varmaz gelicek hāl[i] hayāli
Rāhatlık ile h āb ola mı cāy-ı megesdür

Ger añlar isem derd [ü] belā reh-güzzerinde
Bu kâfile-i ‘aşa figānum çü ceresdür

Cān aldı gözüñ buse virem didi lebüñden
Cānum yirine cān olan āhır o nefesdür

Āh eylemegi ‘aş ile ey *Cem* heves eyle
Dā‘im çü cihān işi hevā ile hevesdür

[18a]

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Eglenmek için bu dil-i maḥzûn püser ister

Ġavġāsuz iken başına şimdi keder ister

Güzel seveyim dirseñ eger zaḥmete katlañ

Şayd itmek için semtine her gün sefer ister

Farzâ güzeli fend ile sen ele getürdüñ

Pāyına yüzüñ sürmege mahfice yer ister

Ben de sever idim güzel ammā ġazel alsa

Ķarınları toķdur ġazele sîm [ü] zer ister

Gösterseñ aña sîm [ü] zeri sen kesesiyle

Ol n'olsa gerekdür saña belde kemer ister

Dünyâ tolusı varlıġuñ olsa dükedirler

'Ömer didi ki elde ķatı çok hüner ister¹³⁵

¹³⁵ Yukarıda 'Ömer mahlaslı şairimiz Âşık Ömer'dir.

[Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün]

Ol 'aşk-ı ezeli mâye-i âb gülümüzdür¹³⁶

Ol şevk-i ebedî cevher-i cân dilümüzdür

Ol rāh-rev-i Ka'be-i şıdkuz ki hidāyet

D[ā]men be-kef-i nāka-keş-i maḥmilümüzdür

Ol bâdiye-peymā-yı fenāyuz ki ḥaḳīkat

Ārāmgeh-i bedreka-i menzilümüzdür

Ol nüṣṣa-i 'aşkuz ki dil-i Hermis-i dānā

Ḥayret-zede-i mes'ele-i müşkilümüzdür

Ol ṭurfe keşāverz-i dihistān-ı vücūduz

Kim deşt-i emel mezra'-ı bī-ḥāşilumuzdur

Ol şāhib-i ser-māye-i sevdā-yı cünūnuz

Kim mālîk-i sāmān-ı ḥıred sā'ilümüzdür

Cevrî bizüz ol bī-ḥaber-i sırr-ı dü 'ālem

Āgāh-ı ḥaḳīkat bizüm eñ gāfilümüzdür

¹³⁶ Mecmuanın ilk beytinde “Ol” kelimesi yer alırken Divanda (Ayan, s.198) böyle bir kelime yoktur.

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Âyîne ne yüzden ola cānāna ber-ā-ber
Olsun göreyüm yüz yüze ol cāna ber-ā-ber

Gül-gün-ı sirişküm hıat-ı Şebdîz ile kavuşdum
Geldi tutuşup ikisi meydāna ber-ā-ber

[18b]

Güyā ki olur gündüz ile gice müsāvî
Zülf-i siyeh olsa ruḥ-ı cānāna ber-ā-ber

Çekdüm ayağı tozı ile cevher-i eşki
Geldi ikisi dīde-i mīzāna ber-ā-ber

Āsān idi artuḫ ḳomaḫ eş'ār-ı selefden
Var ise Cefā'î şeh-i devrāna ber-ā-ber

Cevrūñle yaşım olsa n'ola ḥāke ber-ā-ber
Mihri görmekle çıkar eflāke ber-ā-ber

Bir ḥastaya lāyık mı ola şerbet-i luṭfuñ
Zehr itmemege görmese tiryāke ber-ā-ber

Ey cevr [ü] cefālar ḳılıcı tiri ḳazādur
Ger var ise ol ḡamze-i bī-pāke ber-ā-ber

Şubhuñ yakası tâ dem-i haşr olmaya ey mâh
Mihrüñde tenüm üzre olan hâke ber-â-ber

Küyuñ hevesin kıldı hevâñ ile **Hâyālī**
Ey serv olalı ol has [u] hâşâke ber-â-ber

-103-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Oldı eşigüñ kâdr ile eflâke ber-â-ber
Dutduğı için kendözünü hâke ber-â-ber

Şol hoşka-i la'lüñde 'aceb n'eyler ola zülf
Kim gördi ki mârı ola tiryâke ber-â-ber

Zülfüñ gibi bir zülf güzellerde olur mı
Hâşâ ki benefşe ola hâşâke ber-â-ber

Bir mâh-liķānuñ yine ser-geştesi olmuş
Gördüm felegi bu dil-i ğamnâke ber-â-ber

Ahsent güzel bilmede tab'uña **Revānī**
Bir nesne olur mı 'aceb idrâke ber-â-ber

[Harfû'z-Ze]

-104-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Gül 'ârızuña olsamuķābil 'aceb olmaz
Kim yüzi açılmışda hayā vü edeb olmaz

[19a]

Ṭübā iremez luṭf ile ol serv-i bülende
Bī-aşl olanuñ hem-seri 'ālī-neseb olmaz

Göñlümde gözüñ zikri ile zevķ [u] şafā yok
Bir evde ki bīmār ola 'ayş [u] ṭarab olmaz

Añılsa lebüñ cān [u] göñül cenge düşerler
Mey meclis[i] bī-fitne vü şūr [u] şegab olmaz

Ol ḳadd [u] zenaḥdān [u] leb eyler beni ḥayrān
Kim serv-i sehī meyvesi sīb [ü] ruṭab olmaz

Yüz sürmege irmez eli sen serv ayağına
Her kim şu gibi dīde-ter ü teşne-leb olmaz

'Āşıķlaruña hışm ile ḥançer ne çekersin
Ceng itmege çün mihr ü maḥabbet sebeb olmaz

Gelmez yüzi şevkiyle **Nizâmî** göze zülfi
Her güşede bir pertev-i şems olsa şeb olmaz

-105-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Zülf-i siyeh olmasa yüzünde 'aceb olmaz
Firdevs-i cihândur yañağun anda şeb olmaz

Ditrerse n'ola karşıña hurşid-i cihân-tâb
Dem var mı ki mihründen aña tâb-ı teb olmaz

Ne vech ile beñzer yüzüne ay ü güneş kim
Hurşid [ü] kamer lâle-ruh u gönca-leb olmaz

Bostân-ı cemâlünde dudağun gibi rengin
'Unnâb-ı ter irişmez ü şirîn 'ineb olmaz

Yiridir eger nâr-ı cahîme gire zâhid
Kim yanmağa anda hâcer olur haţab olmaz

Ġamzeñ nazarı müdde'ıye düşse ne tañ kim
Ser-mest-i harâb olana düşmek 'aceb olmaz

Ağyar kapuñ Kâ'besini beklemesün kim
Ahmed var iken hâfiz aña Bû Leheb olmaz

-106-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Bend olsa gönül zülfüne cânâ 'aceb olmaz

Mecnûn-ı belâ-dîdede zîrâ edeb olmaz

[19b]

Haţtuñ gelicek dilde hayâlün nice kıalsın

Bilmez misin ey şüh ki cennetde şeb olmaz

Gördüm ruhuñ 'aksini sâgarda gözümle

Kim dirdi ki mihr ile mehi leb-be-leb olmaz

Bir dânesin ey mihr-i cihân-süz felekde

Âdem saña dünyâda ne dirse 'aceb olmaz

Ne kâse-i mînâ ile içse mey **Nâzım**

Sensiz aña keyfiyyet-i zevki tarab olmaz

-107-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Mihr ile meh öykünse yüzüne 'aceb olmaz

Hercâî güzellerde hayâ vü edeb olmaz

Luţf it hurrem-i vaşla qarîb itme rakîbi

Anda ki Muḥammed ola ḥod Bū Leheb olmaz

Nev-rüz-ı cemâlünde şaçun gice degül mi
Kim dir ‘acabâ huld bir yer içre şeb olmaz

Kaşunla gözün tır-i kemân aındurur ey dost
Cân virmek olur dil-bere sâz selebolmaz

Şol cân ki lebün gibi dutar la‘lün ağızda
Hâsiyyet-i cân-bağşı bu kim teşne-leb olmaz

‘Ayb eyleme dil cân çekişirse lebün üzre
Ki âşûb u fiten meyünde de bî-sebeb olmaz

Şâfi leb-i mey-gününi yâd etdügi bu kim
Meclisde ki cām olmaya ‘ıyş [u] tarab olmaz

Çalenderî

-108-

[Mef’ülü Mefâ’lü Mefâ’lü Fe’ülün]

Esrâr-ı lebün söylemezüz gerçi hamüşuz
Ammâ ki hum-ı mey gibi pür-cüş [u] hurüşuz

Cevrün çekerek zevk-i gam idrâk olunurdu
Müşkil bu ki biz ‘aşk ile bî-ğâkat [u] hüşuz

Nā-gāh getürür diyü şabā müjde-i vaşluñ
Başdan ayağa şāh-ı gül-i ter gibi gûşuz

Zāhid bizi qor ğayra şatar şimdi riyāyı
Tuymış bizi kim mu'tekid-i bāde-fürüşuz

Nef'î gibi tâ'ib degülüz dil-ber ü meyden
Biz anlar ile leb-be-leb düş-be-düşuz

-109-

[Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün]

Āvāre gönül mihr [ü] maḥabbetden uşanmaz
Bî-çāre daḥı derd ile miḥnetden uşanmaz

'Aşqum yaşaduqça ne 'aceb olsa ziyāde
Pîr olmağ ile bir kişi devletden uşanmaz

Ben derd [ü] ğam-ı dehr ile cānumdan uşandum
Dil la'l-i leb-i yār ile şoḥbetden uşanmaz

Bir kerre içen şerbetini bezm-i firākuñ
Yıllarca yise ni'met-i vuşlatdan uşanmaz

[20a]

Vaşf-ı ḥaṭuñ eyler bu şaḳalından uşanmaz
Nev'î daḥı şî'r ile zarāfetden uşanmaz

-110-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

‘İşretgeh-i ‘uşşâkda ‘ayyâşlaruz biz

Ayak çeken âzâdelere başlaruz biz

Biribirümüz rāh-ı maḥabbetde güm itdük

Mecnün ile Ferhād ile yoldaşlaruz biz

Ta‘līm [ü] ta‘allüm yoğ iken mekteb-i ğamda

Bir noktada Qays ile sebağdaşlaruz biz

Ḥam eylemeyüp naḥl-i kadūñ ser-keş olanuñ

Bezl itmek için mīvelerin taşlaruz biz

Nev‘ī gibi bir rind-i cihān şāhib-i ‘irfān

Evbāşlaruz nām ile qallāşlaruz biz

[TERKÎB-BEND'DEN]

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

-111-¹³⁷

Şanmañ bizi kim şīre-i engūr ile mestüz

Biz ehl-i ḥarābātdanuz mest-i elestüz¹³⁸

¹³⁷ Rūhî Bağdādî'nin Terkib-Bendi'nin 1. bendi olup 5. ve 8. beyitler eksiktir.

Ter-dāmen olanlar bizi ālūde şanur līk¹³⁹

Biz māil-i būs-ı leb-i cām ü kef-i destüz

Şadrın gözedüp n'eyleyelüm bezm-i cihānuñ

Pāy-ı hum-ı meydür yirimüz bāde-perestüz

Mā'il degülüz kimsenüñ āzārına ammā

Hātır-şiken-i zāhid-i peymāne-şikestüz

Bu 'ālem-i fānīde ne mīr [ü] ne gedāyuz

A'lālara a'lālanıruz pest ile pestüz

Hem-kāse-i erbāb-ı dilüz 'arbedemüz yok

Mey-hānedeyüz meyhanedeyiz gerçi velī 'aşk ile mestüz

-112-¹⁴⁰

Şuretde n'ola zerre isek ma'nīde yoħuz

Rūħu'l-Ḳudusuñ Meryeme nefħ etdügi rūħuz

Peymāne-i Ḳurşīd ile [her] şubħ iderüz 'ıyş

'İsā ile peymāne-keş lāy-i şabuħuz

[20b]

¹³⁸ 1b elestüz M: elest'iz D. (Ak, Rūhī s.118)

¹³⁹ 2a sanurM: sanır D. (Ak, s.118)

¹⁴⁰ Rūhī Bağdādī'nin Terkib-Bendi'nin 1. bendi olup 8. beyit eksiktir.

Etdükse şarāb içmemege tevbe güzelsüz
Şābit-ķademüz tevbemüz üstünde naşūhuz

Mār ise ‘adū biz yed-i beyzā-yı kelīmüz
Tūfān ise dünyā ğamı biz keştī-yi Nuħuz

Monla okusuñ medresede Şerħ-i Meţāli‘
Metnūñ ķadeħūñ şun bize biz ehl-i şūrūhuz

Şūfi bizi sen cism göziyle göremezsın
Aç cān gözini eyle nazār gör ki ne rūhuz

Pür-ġūlara leb-beste görünmekdeyüz ammā
Rindān-ı Mesīhā deme miftāħ-ı fütūhuz

-113-

[Mef’ūlü Mefā’īlü Mefā’īlü Fe’ūlün]

‘Ālemde mey-i ‘aşķ ile mestānelerüz biz
Ta‘n eyleme zāhid bize dīvānelerüz biz

Dünyā evini ğunc-i ħarābāta deġişmiş
Bir genc-i fenā tālībi vīrānelerüz biz

Aldanmamışuz mañşīb [u] cāhına cihānu
Dervīşlerüz sākin-i mey-ħānelerüz biz

Yer yoğ ise mescidde bize gam degül ey dil
Çün mu‘tekif-i kûşe-i kâşânelerüz biz

Biñ zînet olursa bize ol pîrezen-i dehr
Baş egmezüz ol ahbeye merdânelerüz biz

‘Aş âteşine yanıcı pervâne degülsek
Billâhî **Uşûlî** baña de yâ nelerüz biz

-114-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

Bir bencileyin ‘âşık-ı üftâd ele girmez
Bir sencileyin şûh-ı perî-zâd ele girmez

Bir sencileyin lebleri Şîrîne münâsib
Bir bencileyin âbil-i Ferhâd ele girmez

Bir bencileyin mürde-dil-i râğ-ı raîbi
Bir sencileyin amzesi cellâd ele girmez

Bir sencileyin ‘âşıkûña cevri idici yâr
Bir bencileyin hicri ile nâ-şâd ele girmez

[21a]

‘Aşûñla sülûk eyleyli şî‘re habîbüm
Bu fende ‘**Ömer** gibi bir üstâd ele girmez

-115-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Bitmez yüregüm yâreleri işler oñulmaz
Şabr eyleyelüm çâre nedür bitmez iş olmaz

Peymâne-şifât hasret-i la'lüñle dem-â-dem
Bir dem olur dîdelerüm kan ile dolmaz

Günden güne artarsa n'ola hüsn-i dil-ârâ
Gülzâr-ı cinānuñ gül-i ranâları şolmaz

Bir gamzesi kıttâl bulup sevmiş o hūnî
Şanma ki kişi kişiye etdüğini bulmaz

'Ulvi kuluñı hışm ile redd itdi dimiş yâr
Ol şâh görmeden bu aşl işler olmaz

-116-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Üftâde-i dām-ı gam-ı zencîr-i belâyuz
Bir zülf-i siyeh-kâra kul olmağa sezâyuz

İklîm-i melâhatde şeh olsa n'ola cānān
Biz şükr iderüz devlet-i hüsnüñde gedâyuz

Hāk-i rehini itmek için dīdeye serme
Her şām [u] seher t̄alib-i teşrīf-i şabāyuz

Bir pula şatarsa bizi aġyāre ‘aceb mi
Ol āfet-i gül-çehreye çün bād-ı hevāyuz

Eylerse Nevāyī n’ola eş‘āruma taḥsīn
Biz silsile-i cān-ı Kırım Mengli Girāyuz

-117-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

‘Aşkuñ ile üftāde-i zincir-i belāyuz
Derdüñle hemān daġ gezer Kays-ı fenāyuz

Her demde ġubār-ı dīde-i cānān gözümüzde
Anuñ için ey dil hem o maḥlûb-ı şabāyuz

Şatma bizi aġyāra kerem eyle çıraġ it
Bī-māye saña ey leb-i mül bād-ı hevāyuz

[21b]

Eş‘ār-ı celāletlü şeh-i Mengli Girāya
Hāşā ki aña pey-rev olam biz ne gedāyuz

Hāk-i derīne yüzüñi yüz yerde koyup da
Ey Hāşim-i kemter ḡuluñ olmaġa sezāyuz

-118-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Bu kışsa-i¹⁴¹ 'aşkuñ mey[i] her cāna virilmez

Esrār-ı hayāl¹⁴² meclis-i mestāna görilmez

Bu 'ilm-i kemāl taḥşīli Ḥaḳ dādına muḥtāc

Cehd itmek ile menzil-i dīvāna irilmez

'Aşḳ ile yūri ḳalbūni şāf [u] mücellā

Şem'inde ziyā olmasa pervāne derilmez

Gel 'ārif-i erkān ile her nazma ḳarışma

Ol rind-i cihāndār ile ḥaşmāne durulmaz

Ḥaddūñ mi senūñ nuṭḳ-ı kemāl eyle ferāḡat

Üstād **Cesārī** ile meydāna girilmez¹⁴³

-119-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Her 'āşıḳa ol serv-i ser-āzād görünmez

Bir āhū-yı vaḥşīdür o şahrāda görünmez

¹⁴¹ Bu kelimelerin üst tarafına daha küçük harflerle "Bu bezmde" yazılmıştır.

¹⁴² Bu kelimenin üst tarafına daha küçük harflerle "me'al" yazılmıştır.

¹⁴³ 5b üstād M: Lāf itme D. (Akkuş, s.700)

Äyinede ‘aks-i ruĥını seyr idemez yād
Bir rüĥ-ı muşavverdür o bīnāda görünmez

Sāyem gibi üftāde düşer pāyine ey dil
Ol māĥ-ı şeb-ārā saña tenhāda görünmez

Ĥāl-i ruĥ taĥrīr ile tefhīm olunur dise
Bir noĥtadur ol şüret ma‘nāda görünmez

La‘l-i elem-i ĥasretle Nāzım-ı bī-kes
Dīvāne gibi şimdi bu dünyāda görünmez

-120-

[Mef’ülü Mefâ’lü Mefâ’lü Fe’ülün]

‘İrfān-ı cihān rāzını nā-dāna duyurmaz¹⁴⁴
Gencīne-i esrārını bir cāna duyurmaz

‘Āşık diye mi sevdicegüm ibn-i filāndur
Yār ismini fāş‘ eyleyü her yana duyurmaz

[22a]

Dirlerse niçün ĥālını vaşf eyledi yāra
Olmaya bu kim derdini Loĥmāna duyurmaz

¹⁴⁴ 1a nā-dāna duyurmaz M: cānāna tuyurmaz D. (Akkuş, s.697)

Pervâne yaķar bāl [ü] perin Şem'e velikin
Feryādını ol Şem'-i Şeb-istāna duyurmaz

'AŐķ ile bu dil ķaŐr[1] eger yansa **Cesārī**
Āh eyledüĝin dost u düŐmāna duyurmaz

-121-

[Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün]

'Arz-ı hüner itsek n'ola erbāb-ı kemālüz
Bu ma'reke-i 'aŐķda biz Rüstem-i Zālüz

Āsüde-i ĥāl görinürüz 'aŐķ ile gāhī
Pejmürde-ķıyāfet oluruz başķa ķıbālüz

EŞ'ārumuzuñ remzini nā-dān idemez fark
Biz rind-i cihān nükte-Őināsāna me'ālüz

Ķand-i leb-i dil-dāra nazar itdügümüzçün
Bir Őīrīn-edā tūṭī-i güyā-yı maķālüz

Bi'llāh bize hem-dem olımaz zāĝ ile kerkes
Şol Ķāfda iskān iden 'anķāya miŐālüz¹⁴⁵

¹⁴⁵ 5b kâfda M: kâf-ı D. (Akkuş, s.706)

Biz bir bölük üftādeyüz ‘ālemde **Cesārī**
‘Uşşāklaruz mā’il-i maḥbūb-ı cemālüz

-122-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

Cān virmeyicek derd ile cānān ele girmez
Müşkil budurur ol daḥı āsān ele girmez

Güldeñ ne biter gülşen-i ‘ālemde ḥabībüm
‘Āşıklara ḥüsnüñ gibi seyrān ele girmez

Münkirlerüñ inkārına ḡam çekme ki zīrā
Küfr olmayıcaḡ arada imān ele girmez

Sür devrünüñ ihvān-ı şafā ile cihānda
Kim buncaleyin bir daḥı devrān ele girmez

Ey **Hāletī** sür yüzünüñ dergāhına anuñ
‘Ālemde Ḥayālī gibi sultān ele girmez

[22b]

-123-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

Erbāb-ı ḡama rāh-ı belādan ḥazer olmaz
‘Aşḡdan ḡadem uran kişide bīm-i ser olmaz

Ey mäh-ı Zuhal-päye şaķın āhum oķından
Kim đarbına bu günbed-i mīnā siper olmaz

Reftār ile bālālīg ile bāğ-ı cihānda
Ŧoğrusı bu kim kām̄et-i yāre irer olmaz

Her şeb ser-i kūyine yaķar meş‘alem[i] mäh
Kimdür diyen üstine ġarībūñ döner olmaz

Sırr-ı ġam-ı ‘aşķı degürür ġūşına yārūñ
Nev‘ī dür-i eşküm gibi bir bed ġüher olmaz

-124-

[Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün]

Dil yāresi tīmārına merhem mi bulunmaz
Erbāb-ı ġama mūnis [ü] maħrem mi bulunmaz

Añlar dil-i maħzūnı perī-rūları şehrūñ
Ādem olana miħnet ile ġam mı bulunmaz

Cānā hele sen sür ķapudan dīv-i raķībūñ
Firdevs-i ser-i kūyuña ādem mi bulunmaz

Her laħza ġözüm cām[i] ʈolar ġūn-ı ġamuñdan
Elbetde cihān bezmine bir Cem mi bulunmaz

Ol zülf-i bünāgūşa gönül bađladı Nev‘ī
‘Iyş ehline bir kūşe-i mülzem mi bulunmaz

-125-

[Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fe‘ûlün]

Bī-çāre gönül bir dem olup hurrem açılmaz
‘Ālem açılup güldi dil-i pür-gam açılmaz

‘Ālem gülüp açılduğını n'eyleyeyim ben
Sevdā-zede dilden bu ğam-ı müdğam açılmaz

Gitdükçe hevālanmada bu dāđ-ı derūnum
Hep yāreler açıldı benüm sīnem açılmaz

Hākister-i ebr açdı güneş āyinesin āh
Rūyuñdaki ol zülf-i ğam-ender-ğam açılmaz

Çāk eylese Nev‘ī'nüñ eger yađa seni ğam
Esrār-ı dili bulmayıcak merhem açılmaz

[23a]

-126-

[Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fe‘ûlün]

Gülşende fiğān eyleme şeydā sesi sevmez
Ol ğonca-dehen zāt-ı hüveydā sesi sevmez

‘Älem senüñ esrârına hep vâkıf olurlar
Zinhâr şaķın ‘aşķ ile sevdâ sesi sevmez

Mâ-beynümüze girmesün aġyâr [u] münâfık
Şâyed ki ider fitneyi peydâ sesi sevmez

Tenhâda buluş yâr ile cân şoġbetin eyle
Ey bād-ı şabâ tuymasun a‘dâ sesi sevmez

Sevdüm yine bir dilber[i] ‘âlemde **Cesârî**
Cānum yoluna eyledüm ihdâ sesi sevmez

-127-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

Tiryâkilere itme şamata sesi sevmez
Keyf ehl[i] olan kimseler aşlâ sesi sevmez

Perr-i meges âvâz[ı] kıomaz dîdemi h ‘âba
Ey nûr-ı başar ħâlet-i rü’yâ sesi sevmez

Şayyâd olan âdem ide mi şît [u] şadâlar
Pervâz ider murġ-ı dil ‘anķâ sesi sevmez

Olduñsa eger ‘ilm-i ledün sırrına vâkıf
Keşf itme rumûzât[ı] o ma‘nâ sesi sevmez

Üç kaçre düşürdüm yine ‘ummāna **Cesārī**
Bir kimsenüñ ism[i] bu mu‘ammā sesi sevmez

-128-

[Mef’ülü Mefâ’lü Mefâ’lü Fe’ülün]

Evşāf-ı mey-i la‘l-i lebün dillere şıgmaz
Bir bāde bu kim kaçresi biñ sāğare şıgmaz

Şüfi dün içüp mey-gedede mest yaturken
Mescidde riya ile bu gün minbere şıgmaz

Dil çok kütüb-i medreseyi ez-bere aldı
Lākin hatt-ı āyāt-ı ruhuñ ez-bere şıgmaz

Eşcār kalem olsa mürekkebi yed-iderya
Ben derdümi yazsam nice biñ deftere şıgmaz

La‘lünden iki buse kerem görse **Lezīzī**
Ol şād ile bu şehre degül bir yere şıgmaz

[23b]

-129-

[Mef’ülü Mefâ’lü Mefâ’lü Fe’ülün]

‘Aşkuñ meyi sāğar-be-kef-i dil-bere şıgmaz
Lezzāt meger zezeme-i kevsere şıgmaz

Naş-āveri hāme-i Behzād olur ise¹⁴⁶

Taşvīr idemez çeşm-i nigh deftere şıgmaz

Eyler ise küttāb-ı cihān nazmumı taḥrīr

Dīvānçe-i ṭab‘-ı hüner dillere şıgmaz

Ḥıfz itmesi āsān mı degül muşḥaf-ı ‘aşkı

Bir vech ile itmām [ı] anuñ ez-bere şıgmaz

Cānā bu **Cesārī** lebinüñ būsesin alsa

Şevkuñ ile dünyāya degül maḥşere şıgmaz

-130-

[Mef’ülü Mefâ’lü Mefâ’lü Fe’ülün]

Bu semtimüze kân-ı vefā yâ niye gelmez¹⁴⁷

Māni‘ mi olur var aña āyā niye gelmez

Tā bezm-i elest dostlugumuz beyne'l-humā var¹⁴⁸

İḥvān-ı şafā maḥşad-ı a‘lā niye gelmez

Olsaḳ n'ola gün gibi cemāliyle müşerref

Teşrīf kı lup mihr-i mücellā niye gelmez

¹⁴⁶ Beytin vezni eksiktir.

¹⁴⁷ 1a Bu semtimüze M: Bu cānibe ol D. (Akkuş, s.700)

¹⁴⁸ 2a beyne'l-humā var M: var idi a"dem D. (Akkuş, s.700)

ال قلب من القلب الي قلب سبيلاً¹⁴⁹

Bu nuḡ-ı hoş a‘lā bilür ammā niye gelmez

Cān u dil anuñ maḡdemine muntazır oldı

Bir kere bizüm ḡāneye tenhā niye gelmez

Ol ḡaşları miḡrābına yüzler sürülürdi

Āyā n‘idelüm mescid mey-ḡāneye gelmez¹⁵⁰

Bend olur idüñ zülf duzaḡında **Cesārī**

Zencīr-i cünün her dil ¹⁵¹dīvāneye gelmez

-131-

[Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün]

Erbāb-ı ḡamuz ‘āşık-ı dil-dāde-i ‘aşḡuz

Öldürse bizi ḡam yine āmāde-i ‘aşḡuz

Nāz itseñ olur ḡamze-i ḡübānede ḡāhī

Yārān-ı tenüñ meşreb-i şeh-zāde-i ‘aşḡuz

[24a]

Ne ṡurra eşīr itmeḡe ḡādir ne kirişme

Kimse bizi bend idemez āzāde-i ‘aşḡuz

¹⁴⁹ “El-ḡalbū mine ‘l-ḡalbi ile ‘l-ḡalbi sebīlen /Kalpten kalbe yol vardır.”

¹⁵⁰ 6a mescid M: meclis D. (Akkuş, s.700)

¹⁵¹ 7b her dil M: sen gibi D. (Akkuş, s.700)

Cem gibi n'ola çekmez iseñ renc-i humārı
Rindān-ı şabūhī-zāde-i bāde-i ‘aşkuz

Yok tākatumuz kūyına yüz sürmege yārūñ
Meskān-ı harābāt u üftāde-i ‘aşkuz¹⁵²

Nef’î gibi mā’il degülüz şîve-i nazma
Meftūn-ı edā-yı ğazel-i sāde-i ‘aşkuz

-132-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

Āşüfte esîrān-ı ham-ı zülf-i dü-tāyuz
Dîvāne degül silsile-i cünbān-ı belāyuz

Bilmem ne füsün eyledi ol turra-i cādū
Kim böyle serāsîme vü āşüfte-nümāyuz

Ṭob eylemişüz kelleyi çevgān-ı belāya
Meydān-ı maḥabbetde bilir bî-ser ü pāyuz

Āh ile perākende ğubār-ı dil-i ‘aşkuz
Ne teşne-i şebnem ne taleb-kār-ı (sabâyüz)¹⁵³

¹⁵² Bu kelimenin üst tarafına daha küçük harflerle “mestān” yazılmıştır.

¹⁵³ Parantez içindeki “sabâyüz” kelimesi metinde silik çıktığından Nef’î Divânı’ndan alınmıştır. (Nef’î Divânı, s. 308.)

Bir dāma tutulmaz dilümüz tırradan özge
Zırā kafes-i ‘aşkıdan āzāde hümāyuz

Pīşāne-i hırşīde düşer sāyemüz ancak
İşbāt-ı vücūd eylemiş erbāb-ı fenāyuz

Sāhīr degülüz şa‘irüz ammā söze gelsek
Nef‘ī gibi mu‘ciz-dem-i pākīze-edāyuz

-133-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

Bir sencileyin fiskeci kırnaz ele girmez¹⁵⁴
Bir bencileyin maşhara burnaz ele girmez

Bir sencileyin nev-res-i murğān ile avlar
Bir bencileyin muğlim-i kuş-bāz ele girmez

Bir sencileyin saçı birışim teli olmaz
Bir bencileyin tafracı gazzāz ele girmez

Bir sencileyin mest-i mey-i nāz ele girmez
Bir bencileyin ‘āşık-ı ser-bāz ele girmez

¹⁵⁴ Der-Kenardır.

Bir sencileyin fitne-i mestür bulunmaz

Bir bencileyin āyīne-i rāz ele girmez

Bir sencileyin hüsñ ile yek-tā güzel olmaz

Bir bencileyin ‘aşk ile mümtāz ele girmez¹⁵⁵

Bir sencileyin ğonce-lebüñ vaşfına kâdir

Bir bencileyin nâdire-perdāz ele girmez

[24b]

Bir sencileyin yok dil-i Cevrī ile hem-dem

Bir bencileyin mahrem [ü] dem-sāz ele girmez

-134-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

Zülfüñ hevesinden bu dil-i zār çekilmez

Zencir-i belâdan o giriftār çekilmez

Virmez o kadar zaħm-ı hadengüñ dile zaħmet

Aġyārı nişān itdüġi āzār çekilmez

Rüsvā-yı ħarābāt-ı melāmetden utanmaz

Bir yerde ki sāġar çekilür ‘ār çekilmez

¹⁵⁵ 6b girmez M: girez D. (Ayan, s.218)

Tek rıtl-ı girān-ı ğam[ı] çeksün dil-i bī-tāb
Añma elem-i dehri ki ol bār çekilmez

Cevrī gül-i ümmīde elüñ şunma şakın kim
Zahm-ı elem-i nīş-ter-i hār çekilmez

-135-

[Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün]

Yalıñız cān u dil[i] çeşm[i] giriftār idemez
Ġamze yār olmasa ol fitneyi der-kār idemez
Turfе 'ayyār-ı tenüñ havşaladur ğamze-i yār
Fāş ider naqd-i dil[i] çalduĝın inkār idemez

Mest iken çeşm[i] yine eyleyüp imsāk-ı vefā
Va'de-i nīm-nigāh itdüĝin ikrār idemez

Bu teĝafül ki var ol ğamze-i bī-pervāda
Rāz-ı dilden anı Cibrīl haberdār idemez

Ma'nīye rūḥ virür feyz-i kelāmum¹⁵⁶ *Cevrī*
Degme mu'ciz-nefes ol kuvveti izhār idemez

¹⁵⁶ 5a kelāmum M: kelām-ı D. (Ayan, s. 216)

-136-

[Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün]

Biz gamze-i dil-berle kadeh-nüş-i elestüz

Bir neşve ile cilveger olmuş iki mestüz

Hem-meşreb olup zülfine bir âfet-i mestüñ

Perhîz-i dil-i zühde mühim-sâz-ı şikestüz

Ser-dâde-i hükmi-nigeh-i çeşm-i bütânuz

Ne secde-ber-i 'aql u ne endîşe-perestüz

[25a]

Olsa dü cihân şarşar-ı fitneyle perîşân

Biz zülfî hevâsiyle yine dest-be-destüz

Cevrî gibi virdük suhana kâdr-i bülendi

Şanmañ bizi kim nâzım-ı her gevher-i pestüz

-137-

[Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün]

Biz turfe-ħarîfân-ı heves-bâz-ı elestüz

Huş-yâr ile huş-yâr oluruz mest ile mestüz

Himmet gibi şâfî-dil [ü] pākîze-cebînüz

Ne secde-ber-i kām [ü] ne ümmîd-perestüz

Yā subḥa veyā cām-ı Cem olmuş kefümüzde
Bu vādī-i sevdāda yine bāde-be-destüz

Āh ile şabā dāğ-ı maḥabbetle bahāruz
Reng-i çemen-i tevbeye esbāb-ı şikestüz

Cevrī gibi üftāde-i ḥāk-i reh-i ‘aşkuz
Şanmañ bizi kim pāye-i ikbālde pestüz

-138-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

Şüfî degülüz mest-i mey-i ‘aşk-ı Hudāyuz
Zāhid degülüz ḥāne ber-endāz-ı riyāyuz

Dīvāne degül silsile-bend-i dil-i ‘aqluz
Mestāne degül şaḥne-keş-i kūy-ı hevāyuz

‘Ālim degülüz ‘ārif-i rāz-ı dil ü cānuz
Monlā degülüz mes’ele-perdāz-ı kazāyuz

Geh fikr-i ḥaḳīkatda Felāṭūn gibi ḥāmūş
Geh sözde Aristo kadar efsāne-serāyuz

Geçdük heves-i zevk-ı beḳā-yı dü-cihāndan
Cevrī gibi biz mest-i mey-i cām-ı fenāyuz

-139-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Ser-mest-i ğamuz gerçi ne rind [ü] ne levendüz

Nüş eylemede hûn-ı dili ğamze-pesendüz

Bir 'işveyi biñ cāna alursağ nıgehinden

Bāzār-ı maḥabbetde yine fāyide-mendüz

[25b]

Pest eylemezüz ḥāk-i reh-i ḳaddini ammā

Biz mertebede zülf-i hevāsıyla bülendüz

Hem zülf-i girih-gīr-i maḥabbetle esīrüz

Hem 'aḳl-ı hevāyī-revişe silsile-bendüz

Cevrī ki ola nükte-serā Rūm-ı suḥanda

Müstāgni [vü] şad bülbül-i Şīrāz u Hucendüz

-140-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Ser-mest-i ğam [u] perde-der-i ḥālet-i 'aşḳuz

Ĝam āfet-i 'aḳl [u] dil [ü] biz āfet-i 'aşḳuz

Yoḳ bir bilür esrārımızı ğamzedden özge

Pür-hûn-ı dil ü dem-beste-leb ḥayret-i 'aşḳuz

Hayret bizi bir şekl-i ğarībe kōdı ammā

Bağsañ yine biz āyīne-i şūret-i ‘aşkuz

Leb-teşnesidür nuḡkumuzuñ rūḡ-ı Mesīhā

Ser-çeşme-i feyz-i suḡan-ı ḡikmet-i ‘aşkuz

Nāz itmedeyüz pertev-i ḡurşīd-i ümīde

Biz sāye-nişīn-i ‘alem-i himmet-i ‘aşkuz

Hem mādde-i tāb-ı dil-i derd-keşānuz

Hem āb-ı ruḡ-ı cevher-i māhiyyet-i ‘aşkuz

Ṭoymaz dilümüz neşve-i cām-ı ğam-ı dehri

Cevrī gibi üftāde-i¹⁵⁷ keyfiyet-i ‘aşkuz

-141-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

Biz pey-rev-i ‘uşşāk-ı belā-perver-i ‘aşkuz

Ḳurbān-ı ğam-ı yār [u] fedā-yı ser-i ‘aşkuz

Bī-ḡayd-ı ğam-āzāde-i ümmīd [ü] recāyuz

Bī-ḡāhiş-i dil-bende-i fermān-ber-i ‘aşkuz

¹⁵⁷ 7b üftāde-i M: âlûde-i D. (Ayan, s. 216)

Keyfîyyetümüz derk idemez fehm-i hikem-senc

Mâhiyyeti ma'lûm degül cevher-i 'aşkuz

Eşkâl-i heves cilve-ger olmaz dilümüzde

Pâk olsa n'ola âyînemüz mazhar-ı 'aşkuz

Leb-teşne geçer cur'amuza gamze-i dilber

Hün-âbe-i dildür meyümüz sāgar-ı 'aşkuz

[26a]

Cevrî gibi ser-māye-dih bir hāce-i 'aqluz

Biz naqd-ı cünûn ile ki sevdā-ger-i 'aşkuz

-142-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Biz nükte-şinās-ı niğeh-i fitne-firbüz

Hem-rāz-ı dil-i 'āşık [u] hem-ħal-i raķībüz

Cibrîle nihān gamze-i cānāne 'ayānuz

Endîşeyi hayretde koyan sırr-ı acībüz

Olsaķ n'ola ol çeşm-i suħan-gūya muħātab

Ĥāmūş-zebān nāţıķa-pîrā-yı ġarîbüz

İtdük şiken-i turra-i āha dil[i] beste

Āzāde-ser-i dam-geh-i şabr [u] şekîbüz

Cevrî gibi şâkird olalı mekteb-i ‘aşka
Mecnûna sebağdaş u Felâṭûna edîbüz

-143-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

Gülzâr-ı maḥabbetde ki ḥâr-ı heves olmaz
Enfâs-ı nesîm ile hevâ hem-nefes olmaz

Bir râh-rev-i Ka‘be-i râz-ı dil ü cānuz
Cemmâze-i maḥmil-keşümüzde ceres olmaz

Murgân-ı felek-seyr [ü] ḥarem-perver-i ‘aşkuz
Bizde ğam [u] endîşe-i dām u ḳafes olmaz

Âzâde-ser-i sâye-i iḳbâl-i cihānuz
Kim evc-i hevāmuzda humâlar meges olmaz

Cevrî gibi yokdur dilümüzde ğam-ı dünyâ
Deryâ-yı fenâda elem-i¹⁵⁸ ḥâr [u] ḥas olmaz

-144-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

Kâlâ-yı cihân germ-nigâh itmege degmez

¹⁵⁸ 5b elem-i M: keder-i D. (Ayan, s.221)

El virmedi hayfâ diyü âh itmege degmez

Yâ bâde-i gül-fâm yâ şüh-1 gül-endâm
Âdem dağı bir gayrı günâh itmege degmez

Ma'lûm iken encâm-1 cihân 'ömr-i 'azîzi
Tazyi'-i heves-kârî-i câh itmege degmez

[26b]

Erbâb-1 fenânuñ nazarında gül-i hurşîd
Ârâyiş-i etrâf-1 külâh itmege degmez

Mısr[a] meh-i Ken'an[1] 'azîz eylemek âhır
Evvel anı üftâde-i çâh itmege degmez

Nâbî o perî itmeyicek nâmeñe rağbet
Ruhsâre-i evrâk[1] siyâh itmege degmez

-145-

[Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün]

Kıldukca nazar haţţ güzel ara oğuruz biz
Nâ-dân anı fehm idemez 'ayân oğuruz biz

Bir nükte yazılmış velî dört bâb ile tefsîr
Her kanda açarsak anı âsân oğuruz biz

Ma'nāda 'ayān fehmi iderüz ilm-i ledünni
Şanmañ bizi evrāk-ı perīşān oğuruz biz

Keşf oldı bize Fürs ile hem şāhid-i ma'nā
Bu mekteb-i 'irfānda Gülistān oğuruz biz

Alduğ ezeli destimüze haţţ-ı hümāyün
Hem yol ile serkeşlere meydān oğuruz biz

'Āşık 'Ömer'üz maħlaşumuz Vehbī dimişler
Her şām [u] seher āyet-i Qur'an oğuruz biz

-146-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Her tîre-meniş kadr-şinās-ı suħan olmaz
Her sifle harîdār-ı le'al-i 'Aden olmaz

Her tab'dan itmez leme'an cevher-i ma'nī
Her şûre-zemîn çehre-fürüz-ı çemen olmaz

Her çeşm olamaz lâyıq-ı ruhsāre-i Yūsuf
Her kâfile leb-teşne-i çāh-ı zekķan olmaz

Her fikr olamaz ma'nī-i der-besteye reh-yāb
Her bī-meze reh-bürde-i genc-i dehen olmaz

Nâbî varak-ı şî'rûñe maḥşûşdur ancak
Her pâre varak çeşm-güşâ pîreñen olmaz

[27a]

-147-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Şanmañ bizi kim zerre-i nâ-çîz [ü] ḥaḳîrüz
Biz gevher-i ḥurşîd ile hem-mâye ḥamîrüz

Müstagnî-i 'âlem geçinürsek n'ola dâ'im¹⁵⁹

Biz rü'yet-i¹⁶⁰ tecrîd ile meşhûr faḳîrüz

Olsaḳ yaraşur gevher-i güş-ı dil-i ma'nî
Perverde-i feyz-ı naẓar-ı çeşm-i basîrüz

İtdükçe ḥîred şûret-i ma'nâyı tefekkür
Biz aña dil-i şâf ile mir'ât-ı zamîrüz

Cevrî gibi âzâde-i kayd-ı dil [ü] cânuz
Zîrâ ki dil [ü] cân ile biz 'aşḳa esîrüz

¹⁵⁹ 2a dâ'im M: her dem D. (Ayan, s.221)

¹⁶⁰ 2b rü'yet-i M: servet-i D. (Ayan, s.221)

[Harfû's-Se]

-148-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Hall eyleyemez mes'ele-i 'aşkı müderris

'Âşk olmak ne revâ dahil-i meclis¹⁶¹

Çeşmüñ gibi olsaydı eger gânzeye mâlik

Fettân-ı zamân olur idi dîde-i nergis

Girseydi eger serv-i sehî hil'at-ı nâza

Bâlâ kadine eylemek olurdu melâbis

Tenhâ degülüz künc-i belâda yanumuzda

Ey gönca-dehen var hayâlüñ gibi münis

Reyhân-ı haţuñ vaşfuñ ider dillere dâ'im

Dirsem n'ola **Ruhî**-i suhan-sâza mühendis

-149-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

'Âşık geçinürse n'ola ol yârime herkes

Hîç murğ-ı hümâya ire mi zâgla kerkes

¹⁶¹ Beytin vezni eksiktir.

Gülşende uyur yār kıyamam sen uyar anı
Ey bād-ı şabā zülf [ü] teline seherī es

Sükker mi ezer nağmede ol ruḥları mir'āt
Tūḫīde daḥı olmaya elhān ile bu ses

Pend itme naşīḫat baña kār itmez efendi
Deryā aķıcaķ tatabilür mi anı ḥār ḥas

Virmez felege yārini merdāne **Zarīfī**
Ey ḳahbe raķīb var yūri andan ümīdüñ kes

[27b]

-150-

[Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün]

Meyl eyledi göñlüm saña ey dilber-i nev-res
'Aşķuñla enīsüm degülem dehrde bī-kes

'Anķā-yı ṭabī'at olanuñ hem-demiyem ben
Maḥrem olımaz sırrumuza ol zāğ ile kerkes

Sevdā-zededür didiler el-ḫaķ bu kelāmı
Güş eylemişüm degdi ḳulağuma ne ḥoş ses¹⁶²

¹⁶² 3b Ne M: bu D. (Akkuş, s. 727)

Meydān-ı maḥabbetde çekem çille-i cevri
Ben Rüstem-i ‘aşkam bu gün ey kaşı muḳavves

Bu ḳāfiye-i sīnde olan nazm-ı **Cesārī**
Tanzīr-i maḳāl eylemeyen elbet ider pes

[Harfū’ş-Şım]

-151-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

Pervāzda gezer murğ-ı Hümā lāneye küsmiş

Ḥayfā nice şayd idem anı dāneye küsmiş

Cānum gibi sevmişdüm anı rüz-ı ezelden

Şimdi aña ne oldı baña yā neye küsmiş

Şekker ile beslenmiş iken söylemez oldı

Maḳşüdü nedür tūṭı-i gūyā neye küsmiş

Müjgān-ı cefā deldi sīnem kaşı kemānum

Olmadı ḥaṭā arada ammā neye küsmiş

Rūḫum gibi uçdı güzelüm ten ḳafesinden

Gelmez nice gündür ne sebep ḥāneye¹⁶³ küsmiş

¹⁶³ 5b ḥāneye M: ya neye D. (Akkuş, s. 742)

Bî-hüde yire şüh-ı cihân âfet-i devrân
Üftâde **Cesârî** gibi dîvâneye küsmiş¹⁶⁴

-152-

[Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün]

Râz-ı dil[i] var zümre-i 'irfân ile söyleş
Kim dir saña var câhil [ü] nâ-dân ile söyleş

Vâkıf olayım dirseñ eger sırr-ı kemâle
Var rind-i cihân nükte-şinâsân ile söyleş

Derd [ü] elem-i dehr[i] ferâmûş ise sūduñ
Nüş it bir iki cām leb-i cānân ile söyleş

[28a]

Faşl itmek ise maqşaduñ ol da'vâ-yı nazmı
Ey dil yüri şol şâhib-i dîvân ile söyleş

Etfâl-i cihân hâll idemez remz[i] **Cesârî**
Bu mes'ele-yi müşkil[i] pîrân ile söyleş

¹⁶⁴ 6b Cesârî gibi M: gedâ `âşî"-ı D. (Akkuş, s. 742)

-153-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Hâl-i dil[i] ol gamze-i fettân ile söyleş

Esrâr sözin nükte-şinâsân ile söyleş

Olduñsa rumûzı niğehi sırrına vâkıf

Ma'nâsını tenhâda dil [ü] cân ile söyleş

Keşf eyleme nâ-dâna şaķın nükte-i çeşmin

Mestâne-i ney zümre-i rindân ile söyleş

Âdâb gözet dil-beri gördükde hamûş ol

Ne âh ile ne çâk-i girîbân ile söyleş

Kem-mâyelere baħş-i ma'anîde söz açma

Cevrî gibi üstâd-ı suħan-dân ile söyleş

-154-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Ey la'1-i şeker-ħandı nemek-pâş-ı dil-i rîş

Hem nûş şunar cânâ nigâhuñ hem urur nîş

İtdi ruħuñ âteş-gede-i ħüsni fûrûzân

Ĥâlûñ aña tapmazsa olur kâfir-i bed-kîş

Sevdā-yı ھاtuñ meyl-i hevā-yı ser-i zülfüñ
Şaldı dil-i āvāre vü ser-geşteye teşvīş

Vaşluñ hevesin itmez idi hicrūñi añsa
Çekmezdi belā olsa gönül ‘ākıbet-endīş

Her lahzada biñ yāre urur ھاñçer-i gamzeñ
Olsa n'ola şad-pāre ciger **Cevrī**-i dil-rīş

-155-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

Şebnem ٲolı mānendi bu gün güllere düşmiş
Ol tāze vü ter goncaları hep sere düşmiş

Gül ocağı pür-süz ile āteşlere yanmış
Gül öksüzi bülbülleri ھاķistere düşmiş

[28b]

Gül damlası bir duħter-i rez gibi ٲolaşup
Bir pīr-i ھاřābāt gibi kāfire düşmiş

Vā‘iz vera‘-ı bārid ile buzda giderken
Ferrāce vü destār ile bir maşhara düşmiş

Şābit de ne mażmūn düşürürdi daħı ammā
Bir ma‘rifetüñ ھاđri bilinmez yire düşmiş

[Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün]

Bilmem niçün ol şîveli dil-ber baña küsmiş

Bakmaz yüzime ol perî-peyker baña küsmiş

Peymâne gibi hiç yüze gülmez ele girmez

Âyâ ne sebep mühcir-i enver baña küsmiş

Bir vechle yaklaşmaz o gül dâmeni deste

Ol âfet-i devrân ruḥ-ı aḥmer baña küsmiş

Cânum gibi sevmişken 'ayân tâze civânı

A'dâ sözine uymuş o server baña küsmiş

Bülbül gibi feryâde düşürdi kereminden

Raḥm eylemeyüp gül yüzi şad-ber[g] baña küsmiş

Yâd itdi beni sîne-i bâğ-ı İreminden

Ol ḥür-i cinân lebleri kevşer baña küsmiş

Ḥişm ile nazar kıldı bu dil oldı perîşân

Bîhüde yire kâkül-i 'anber baña küsmiş

Göz vaz geç anuñ bağı demürden çatı **Zârî**

Söz mi kâr ider sînesi mermer baña küsmiş

-157-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Hayfâ beni ol rûy-i gülistānum unutmış

Güş eyledigüm âh ile efgānum unutmış

Gözden kişi dūr olsa gönülden[de] olurmış

Derdüme devâ kıлмаğa Loḡmānum unutmış

Ḳaldum şeb-i zulmetde görünmez baña dünyā

Zāhirde bu veche meh-i tābānum unutmış

Ya'ḳûb gibi ḳan ağlar isem şām [u] seherde

Ġamum beni ol Yūsuf-ı Ken'ānum unutmış

[29a]

Zihni şaḳınup olmasın ol ġayriye bende

Me'mül idemem ki beni sulṫānum unutmış

-158-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Her dil-ber olan 'āleme seyrān olagelmiş

'Āşıḳlar aña vālih u ḥayrān olagelmiş

Luṫf ile 'aṫā kāh eyice bir nāz edālar

Vādī-yi maḥabbetde hünerdān olagelmiş

Hoş zevk [u] şafâdur güzeli sevmesi ammâ
Âh n'eyleyelüm âhiri hicrân olagelmiş

Kim itmez ise şâhına şıdk ile şadâkat
Çatline anuñ mûcib-i fermân olagelmiş

Vallâhi **Cesârî** güzeli sevmemek olmaz
Kânûn-ı ezel 'âdet [ü] erkân olagelmiş

-159-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Mâdâm ola ol zülf-i siyeh-kâr müşevveş
Eksik mi olur şâne ile dilde keş-â-keş

Düşer mi idi süz-ı derûnum nefesinden
Nāyuñ da derûnında eger olmasa âteş

Eydür bu kadar kalmış anuñ naş [u] nigârı
Çok seng-i melâmet yidi bu deyr-i münakkaş

Yok yâ kaşı cevruñ çekenüñ hadd [ü] hisâbı
Güyâ ki açıldı yeñi dükkân-ı kemân-keş

Yahyâ haberüñ mey-gede-i 'aşkda aldum
Her yirde bulunmaz didiler bâde-i bî-ğış

-160-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Gerdende çün ol zülf-i siyeh-kâr dolanmış

Billâhi gören gence şanur mâr dolanmış

Ben ister idüm yâre kemer-veş şarılaydum

Bel beklemege hançer-i zer-kâr dolanmış

Çün kırtulayın istedüm ol dâm-ı belâdan

Kayd-ı dile zülf[i] katı pek dar dolanmış

[29b]

'Ayb eylemeñüz nâlesine bülbül-i zârûñ

Gülşende gül etrâfını hep hâr dolanmış

Göz hîrelenir yüzüne bağıdıqça Sezâ'ı

Ser-tâ-be-ka-dem ol meh-i envâr dolanmış

-161-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Dil-beste-i zülf oldı yüzi ağa dolaşmış

Bî-kayd idi dīvâne gönül bağa dolaşmış

Nev-ğaṭṭ yine bir dil-bere meyl eyledi ancak

Cân kızusıdur gör anı otlağa dolaşmış

Dām itdi sırr-ı zülfünü ol dāne-i hāle
Dil murğ[1] görüp dāne varup ağa dolaşmış

Sīnemde olan dāğ[1] temāşāya gelüp yār
Gör āfet[i] güneşcesine dağa dolaşmış

Meyl itmeye mi hāsta dile yār **Sezā’ī**
Gördüñ mü cihān içre tabīb şağa dolaşmış

[Harfü’s-Şad]

-162-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

Āvīze kılup burka’uñ ey reşk-i melek aş
Dür çenber idüp hālesini māha elek aş

Dīdār[1] yeter ‘āşıkā sen perde-i ebrī
Hūrşīde qaraltı idüp ey çarḥ-ı felek aş

Ey şahne senüñdür götürü şalb-i siyāset
Ağyāra āmān virme götür bir yere çek aş

Ol şūḥuñ o da’vāmuzı ey kâzī-i dānā
Tedrīc ile bir semt-i şalāḥa çekerek aş

Bu ŧi'ri zer-efŧān idüp ehl-i dile **ŧābit**
Bir öndül diyü hil'at-ı zerrīne benek aŧ

-163-

[Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün]

Geh bāde içür zāhide sākī ki 'arak baŧ
Mestem duramam dirse 'aŧāsıyla dayak baŧ

Başmak ŧadedinde bu gice muhtesib ammā
Ey duhter-i rez meclise baŧdırma ayak baŧ

[30a]

Bir tāze kabak baŧdı ile meclis-i meyde
Ey muğ-beçe-i mest harīfāne kabak baŧ

Mey-ḫānede bir başına sultāndı abdāl
Ey pīr-i muğān bir iki ŧāhāne çanak baŧ

ŧābit gibi pīrāna düşüp vādī-i nazma
Pāy-ı taleb-i ḫāme 'aŧāsın kaçarak baŧ

-164-

[Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün]

'Uŧŧāka vefā eylemek ol yārüme maḧŧŧüŧ
Ḷullara 'atālar daḧı ḧünkāruma maḧŧŧüŧ

Kim kâdir olur böyle şîrîn sükker edāya
Tūfî gibi elhân yine güftâruma maḥşûş

Zulmetde kalan cān [u] dilûñ rûşen-i tâbı
Ol beñleri ülker meh-i ruḥsârıma maḥşûş

Ey ğonce senüñ çün giceler şubḥa dek el'ân
Bülbül gibi feryād [u] fiġān zāruma maḥşûş

Deryâ-yı muḥîṭ olmasa bu nazm-ı **Zarîfî**
Dünyâyı tutan ṭab'-ı güher-bāruma maḥşûş

[30b]

[Harfü'd-Dâd]

-165-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Bir nazm didüm dişlerüñe ey güher-elfâz
Neşr eyledi ma'nîleri üzre dürer-elfâz

Sükker ola mecmû' nebâtı şuyı şerbet
Her kânde ki oḡunsa bu şî'r-i şekker-elfâz

Aġzı şuyı aḡardı eger Ḥusrev işitse
Didüm leb-i Şîrînüñe bir şî'r-i ter-elfâz

Sırrı bu benümle kelimât itmedüginüñ
Esrâr-ı lebin keşf ide dir ol püser elfâz

Cânlar virür elfâzuñı işitmege **Zâti**
Şâ'irler arasında olur mu'teber elfâz

[31a]

[Harfü'l-Fâ]

-166-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Keşşâfa bakup oğusa yıllarla Mevâkıf
Olmaz kişi esrâr-ı kitâb-ı gama vâkıf

Fenn-i gam[1] terk eyleye mi 'ârif-i bî-kâr
Budur ezeli pîşe-i erbâb-ı ma'ârif

'Uşşâka bir ay oldı ki görünmedi ol şâh
Kullar ne suç itdi ki virilmedi vezâ'if

Güller gülüp açıldı idüp gonca tebessüm
Bülbül öteden söyledi gülşende leṭâ'if

Korğar lebin öpmege uyurken anuñ agyâr
Ey **Hayretî** gam yime ki el-hâ'inu ḥâ'if

-167-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Ƙıldum saña bu cãn[1] faķırāne tekellüf

'Ālemde gedādan n'ola sultāna tekellüf

Hay iki gözüm tuħfe-i cāndan daħı nem var

Bir kerre Ƙılam saña ĥaķırāne tekellüf

La'l eyleyeli mihr-i ruħuñ ƙanlu yaşımdan

Her dem ƙıluram ben leb-i cānāna tekellüf

Dil Şem'-i ruħuñ Őavķına pervāne olalı

DüŐmiŐdür oda yanmaķ için yā ne tekellüf

Bu **Ĥayretī** nüñ göñlüni almaĥa sebeb ne

MakŐüduñ eger cān ise cānāna tekellüf

[31b]

-168-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Ey bād idicek sevgili cānānuma teŐrīf

Bir kez dimedüñ eylesün ol cānuma teşrif

Mey nüş iderüm 'aŐķ ile bir ĥayli zamāndur

İtmez mi ‘aceb meclis-i devrānuma teşrîf

Maḥzūn dilem maḥdem-i pāk ile olur şād

Nāgāh eger kılsa benüm yanuma teşrif

Gülzār-ı cemāline olam bülbül-i gūyā¹⁶⁵

İ‘zāz ile itsüñ dil-i nālānuma teşrîf

Üftāde gedādur hele ‘ālemde **Cesārī**

Lāzımdur ide cümlesi yārānuma teşrif

-169-

[Mef’ûlü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ûlün]

Virse n'ola hicrānla bî-şabr [u] tevaḳḳuf

Her mūy-i tenüm derd ile dir Yūsuf Yūsuf

Meh gibi gül-‘izārelik ey mihr-i cihān-sūz

Yetmez mi daḥı itmemesin tarḥ-ı tekellūf

Ḥātem gibi cāy itmiş iken sīnede kendüñ

Kimdür ki bu kez itmeye ḥasretle te’essūf

¹⁶⁵ 4a güya M: şeydā D. (Akkuş, s. 790)

Bilmezlikle baħr-i ğam-ı fırkata dūřdüm
Dil eylesesün mi dahı şad ħayf [u] telehhüf

Va‘d itmiş iken luşfinı bu **Nāzım**-ı zāra
İtdüñ yine ey şüh-ı cihān va‘de taħallüf

[Harfü’l-Kāf]

-170-

[Mef’ülü Mefâ’ilü Mefâ’ilü Fe’ülün]

Ol bülbül-i ‘aşkam ki gül [ü] yāsemenüm yok

Ol tūṭı-yi gūyā-yi firākam çemenüm yok

Ben tekye-i ‘aşkuñda ol ‘uryān-ı ğamam kim

Pinhān-ı beden itmege bir pīrehenüm yok

Ol ħāne-ħarābam ğam-ı hicrānuñ ile āh

Feryād [u] fiġān itmege beytü'l-ħazenüm yok

Bīhūde hemān micmere-i dil olur āteř

Āh itmege bir turre-i ‘anber-şikenüm yok

Pervāne-ṭabī‘at göñül ey **Sāmī**-i şeydā

Sūzān olacak meř‘ale-i encümenüm yok

[32a]

-171-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Üftâde olan miḥnet-i hicrânına lâyıḳ

Bîgâne 'adū vuşlat-ı iḥsânına lâyıḳ

İnşâfa gel Allâh[1] severseñ hele fikr it

Ne 'ırzuña düşer bu senüñ şânına lâyıḳ

Bir yire gelürse şeb-i yeldâ ile nev-rûz

Olmaz ḳara zülfüñ gibi gerdânına lâyıḳ

Âhum alup aḳıtma yaşıḡm yirlere cânâ

Güldür yeter itdüñ ḡam-ı giryânına lâyıḳ

Gördün kerem-i yâr 'Ömer yok saña sen de

Bir dil-ber[i] sev tâ ki ola cânına lâyıḳ

-172-

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

İsterse n'ola hasta göñül yâre şarıлмақ

Mecrûḡ olıcaḡ lâzım olur yâre şarıлмақ

Olmadı müyesser baña ol serv-i revânuñ

Leblerin öpüp ḳaddine bir pâre şarıлмақ

Žāyi‘ ola mı bunca emek dünyede yoħsa
Yā Rabb naşıb ola mı dildāre řarıлмақ

Öpdüm lebini řoçmaĝa ammā edeb itdüm
Güldi didi bilmez dahı bī-çāre řarıлмақ

Bir vaşlına bu ‘Āřık ‘Ömer degmedi bir gün
Lāyık mı saña her gice aĝyāre řarıлмақ

-173-

[Mef’ülü Mefâ’lü Mefâ’lü Fe’ülün]

Çeşm-i dil-i inzāra řafā geldüñ ey ‘āřık
şol meclis-i ihzāra řafā geldüñ ey ‘āřık

Oldı saña erbāb-ı ma‘ārif müteraķķıb
Ķāmetüñi izhāra řafā geldüñ ey ‘āřık

Fehm itmededür dilde rumüzāt-ı kelāmuñ
Bir vāķıf-ı esrāra řafā geldüñ ey ‘āřık

Çalındı bu dem ĝuřuma ĝoř sāz[u] maĝabbet
řā‘irliĝi iķrāra řafā geldüñ ey ‘āřık

[32b]

Olsa n'ola dā'im saña hem-dem bu **Cesārī**
‘Ařķ-ı kerem-āřāra řafā geldüñ ey ‘āřık

[Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün]

Dirlerse n'ola dehrde bülbüllere 'âşık
Olmışdur o bî-çâreler ol gül-tere 'âşık

Her şahş[1] birer hâl ile Hâkık kıldı tesellî
Tüccâr kimi olmada sîm ü zere 'âşık

Dendānuña dürr la'lüne yâkūt dimiş var
Şarrâf-ı cihân olmaya mı gevhere 'âşık

Pervâne-şifat tolanurum şem'-i cemâle
Oldum yine bir mâh-liķâ peykere 'âşık

Gel ism-i şabûrı yûri vird eyle **Cesârî**
Çok eyledi Mevlâ seni bir dilbere 'âşık

SONUÇ

Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi Galata Mevlevihanesi 161 numarada kayıtlı bulunan şiir mecmuası tezimizin asıl konusunu oluşturur. Tertip tarihi ve mürettip kaydı bulunmayan ve 1 nazm, 174 gazel ile Ruhî'nin terki-bendinden bendler barındıran bu mecmua, genel itibarıyla türünün özelliklerinin birçoğunu taşımaktadır. İncelediğimiz şiir mecmuası, alandaki çalışmalara katkı sağlayabilecek nitelikte bir mecmuadır. Dolayısıyla bu çalışma, edebiyat tarihini mecmualar gibi yazma eserler penceresinden aydınlatmak amacıyla hazırlanmıştır.

Mecmua, derleyicinin başlangıçta belirlediği bir tertip metoduna göre düzenlenmiştir. Buna göre şiirlerin seçiminde öncelikli kıstas vezindir; ikincisi ise nazım şeklidir. Bir diğer ölçüt ise bu şiirlerin mecmuada yer alış sırasını belirleyen kafiye ve rediftir. Bu sıranın belirli ölçütlere göre sıralandığını görüyoruz. Tertipteki bu ölçütlere bakılarak mürettip, nazire veya benzer şiirleri toplayan bir mecmua hazırlama gayesindedir denilebilir.

Özellikle aynı vezinle yazılmış manzumelerin mecmuaya alınması, seçilen şiirlerin mürettep bir divan gibi düzenlenmesi ve kafiye-redif benzerliğinden dolayı birbirine nazire sayılabilecek gazellerinin yer alması bu mecmuanın dikkat çekici en önemli özelliğidir.

Mecmuada mahlası olmayan ve bu yüzden kime ait olduğu belirlenemeyen 3 gazel bulunmaktadır. Bunun dışında mecmuada mahlası olan 43 şair bulunmaktadır. Bu 43 şaire ait toplam 1 nazm, 174 gazel ve Rûhî-i Bağdadî'nin terki-bendinden alınmış bazı bendler günümüz alfabesine çevrilmiştir.

Yaptığımız inceleme neticesinde, bu mecmuanın özellikle XVI. ve XVII. asrın şiir anlayışını, zevkini, rağbet gören şairleri ve şiirleri ihtiva eden önemli bir eser olduğu anlaşılmıştır. Mecmuada Cesârî, Cevrî, Hayretî, Bâkî, Nev'î, Nâbî, Âşık Ömer, Hayâlî, Fuzûlî gibi divan sahibi şairlerin şiirleri hayli fazladır. Özellikle Cesârî'ye ait gazellerin diğer şairlere göre gazellerinin fazla olması ilgi çekicidir. Bu husus, mecmuanın mürettibinin saz şairi Cesârî veya onun etrafında bir saz şairi ya

da musiki-şinas bir şahsiyet olabileceği fikrini desteklemektedir. Fakat bu husus ile alakalı kaynaklarda somut bir bilgi yer almamaktadır.

Sonuç olarak Galata Mevlevihanesi bölümü 161 numaralı şiir mecmuası, aynı vezinde söylenmiş nazire/gazeller mecmuasıdır ve farklı aynı zamanda kişisel formda üretilmiş bir mecmuadır denilebilir. Şekil ve muhteva açısından bugüne kadar yapılan tasnifler içinde *gazel/kalenderî mecmuası* olarak adlandırabileceğimiz bu mecmua devrin rağbet gören şiir ve şairlerinin tespiti için önemli bir kaynaktır.

KAYNAKÇA

Akkuş, Y. (2013). *Gurbette Bir Meydan Şairi Cesari ve Türk Dünyasından Halil Açıköz'e Armağan*. İstanbul: Doğu Kitabevi Yayınları.

Akkuş, Y. (1991). *Nefî Sanatı ve Türkçe Divanı: İnceleme-Karşılaştırmalı Metin*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi.

Akyüz, K. (1990). *Fuzûlî Divânı*. Ankara: Akçağ Yayınevi.

Avşar, Z. (1998). *Edirneli Nazmi: Hayatı Edebi Kişiliği Eserleri Türki-i Basit ve Gazelleri Dışındaki Tanım Şekil ve Türleri*. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.

Ayan, H. (1981). *Cevri Hayâtı, Edebi Kişiliği, Eserleri ve Divânı'nın Tenkitli Metni*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Basımevi.

Çavuşoğlu, M. (1983). *Yahya Bey ve Divanından Örnekler*. İstanbul: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

Gıynaş, K.A. (2011). *Şiir Mecmûaları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası*. Konya: Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Dergisi.

İpekten, H. (1991). *Azmîzâde Mustafa Hâletî. DİA, C. 4*. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

İpekten, H. (1996). *Divân Edebiyatında Edebî Muhitler*. İstanbul: MEB Yayınları.

İpekten, H. (2003). *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, İstanbul: Dergâh Yayınları.

İpekten, H. (2007). *Bâkî Hayatı-Sanatı-Eserleri*. Ankara: Akçağ Yayınları.

İsen, M. (1990). *Usûlî Divanı*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Kalpaklı, M. (1995). *Fevrî*, İslam Ansiklopedisi. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.

Kaya, B. A. (2011). *Taşlıcalı Yahyâ. DİA*, C. 40. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

Köksal, F. (2006). *Sana Benzer Güzel Olmaz Divan Şiirinde Nazire*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Köksal, F. (2012). *Şiir Mecmûalarının Önemi ve Mecmûaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP), Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*. İstanbul: Turkuaz Yayınları.

Kurnaz, C. (2011). *Divan Şiiri Şekil Bilgisi*. İstanbul: H. yayınları.

Kurnaz, C. (1998). *Hayâlî Bey. DİA*, C.17. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

Kut, G. (1986). *Mecmua*. Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, Devirler/İsimler/Eserler/Terimler, C. 6. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Küçük, S. (1994). *Baki Divanı Tenkitli Basım*. Ankara: TDK Yayınları.

Köksal, M. F. (2001). *Edirne'li Nazmi Mecma'ü'n-Neza'ir: İnceleme-Tenkitli metin*. C.6. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.

Levend, A. S. (1988). *Türk Edebiyatı Tarihi*. C.I. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Mengi, M. (1977). *Bir Şiir Mecmuası Hakkında*. Ankara: Türkoloji Dergisi.

Orhan, M. (2012). *Benderli Cesârî Divânı, Hayatı, Divânındaki Mazmunlar, Dini-Tasavvufî Kavramlar ve İnsan*. Tokat: TDK Yayınları.

Ozan, Y. (2008). *Metin Tesisinde Şiir Mecmualarının Katkısına Bir Örnek: Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi Koleksiyonu 5214 Numaralı Mecmua ve Muhtevası*. İstanbul: Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi.

Pala, İ. (2009). *Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü*. İstanbul: Kapı Yayınları.

Parlatır, İ. (2006). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*. Ankara: Yargı Yayınevi.

Sefercioğlu, N. (2001). *Nev'î Divanı'nın Tahlili*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Sami, Ş. (2002). *Kâmûs-ı Türkî*. Ankara: Çağrı Yayınları.

Tanyeri, M.A. (1991). *Ne'vî Divanı*. Tenkidli Basım. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Tarlan, A. N. (1992). *Hayâli Divânı*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Tarlan, A. N. (1992). *Zâtî Divânı* (Edisyon Kritik ve Transkripsiyon). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, C.I- II.

Tarlan, A.. N. (1992). *Hayâli Divanı*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Tatçı, M. (1998). *Hayretî*. DİA, C.17. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

Tunç, S. (2016). *Süleymaniye Kütüphanesi Galata Mevlevihanesi Bölümü 161 Numaralı Şiir Mecmuası*. Konya: (Makale).

Uzun, M. (2003). *Mecmua*. Ankara: İslam Ansiklopedisi, Türkiye Diyanet Vakfı.

EKLER

اسما وصفات اولون کلام از زینده چشما و علیا و سیمیا و بیبر
زلفک خندان طالع من و کتفه سلسل نور و ظلام و دنیا و ر

نور قادرا اولدی ای اوملا ناکده اولور انک شایسته قضا یا
ان جهان عالم انشیر کن احاطه بر قلم و کلام و عظمت کلام خدا یا
نسخه خلیفه که بعد از جلال کلام در ذره جلال اولور عرض معللا
در درگاه بر آینه و کعبه هر چه می باشد حکمت و کلمه نقظه س اولشای
اطلا که هر حکم او بسته یا غیب بر یکی جهاب اولدی جوتم قیبه بینا
ظلمت شد مردم که خوب و بد وجوده بر امر کت ایله جمله جهان اولور
اولی می انتم جهان خلق بر غمش دیوانه خون اولور اول جانم می نل
بر جهت براتی بیدر و انکم نسبت بو هیئت کبر الید علایر میلا
خوئی تو کلام ذره قدر طلق اولور اول و شوش براده اولور طالع

برو کلم اولم جلوه کنی بر اولعلا اولسونه نه عجب شمع زده بری علا
بر موه که هر چه می آید حوس غیبه و نیم ناظر اول اول و نه سنا
بر کند و کبرین کنونک سینه می انیم ایت کیم نیم سینه آری همه مظهر کبریا
بر بر صفت اولدش کند و کیم می ایت بر شکر ایدیک تا اولم سینه زده می

Sulaymaniye Kütüphanesi
Belgenin Adı: T. 211
Demirbaş No: 161
Sıra No: 161

فصل
در بیان...

2

مشهور کردی که با سبب بیایانیت سوره دومه اول اعلا و ثانی اول
اولی دین و دومه با و در اولی لیل بر این که اولی است اشاره مسا را
منشور اولی که در کتب کبریا بر این اولی است اشاره مسا را
دوم که در کتب کبریا بر این اولی است اشاره مسا را
فصل
در بیان...

در چشمه دنیای و تقاضای اولی الفکر بود که در کتب کبریا
حسب سبب سقا و کتب کبریا که در کتب کبریا
چنانکه در اولی اولی اولی اولی اولی اولی اولی
فصل
در بیان...

فصل
در بیان...

2

فصل

بوی تو خندان ز دل دلایر عجب
چون صد لب تامل و در انصاف
هر که با به او رسد ازین حق
بوی تو خندان ز دل دلایر عجب
آب خنود خنده ای تو کس کو کند
هر که با به او رسد ازین حق
الای که بوی صفت قیاس را بدین
بوی تو خندان ز دل دلایر عجب
شاه قزاقان قوم خوشبخت
بوی تو خندان ز دل دلایر عجب

4

بوی تو خندان ز دل دلایر عجب
چون صد لب تامل و در انصاف
هر که با به او رسد ازین حق
بوی تو خندان ز دل دلایر عجب
آب خنود خنده ای تو کس کو کند
هر که با به او رسد ازین حق
الای که بوی صفت قیاس را بدین
بوی تو خندان ز دل دلایر عجب
شاه قزاقان قوم خوشبخت
بوی تو خندان ز دل دلایر عجب

بوی تو خندان ز دل دلایر عجب
چون صد لب تامل و در انصاف
هر که با به او رسد ازین حق
بوی تو خندان ز دل دلایر عجب
آب خنود خنده ای تو کس کو کند
هر که با به او رسد ازین حق
الای که بوی صفت قیاس را بدین
بوی تو خندان ز دل دلایر عجب
شاه قزاقان قوم خوشبخت
بوی تو خندان ز دل دلایر عجب

بوی تو خندان ز دل دلایر عجب
چون صد لب تامل و در انصاف
هر که با به او رسد ازین حق
بوی تو خندان ز دل دلایر عجب
آب خنود خنده ای تو کس کو کند
هر که با به او رسد ازین حق
الای که بوی صفت قیاس را بدین
بوی تو خندان ز دل دلایر عجب
شاه قزاقان قوم خوشبخت
بوی تو خندان ز دل دلایر عجب

بوی تو

انقلاب قریحی حالق اورنگ سپهر
 مانشد بچشم حال سلاطین گناهانیت
 دنیا بدو بزم برون اولم قورجنت
 موصول اولم بروم علم کجورجنت
 بودی عشق تو کار کفاه برآو
 حکم است سلیمان اولم مورجنت
 فرسخ کالوب باکی کون اهل کفان
 وصلن بوم اولم صومجنت
 عشاق نم یار بر سر شسته ورتا
 اصیال اولم طبع البیعت صومجنت
 ویزدنی عطفه دل برداشتم بایب
 تالمیم بوسه زنی اولم مشهورجنت

مرا به نیازی اولم در جرم سرانیت
 بلوگن بیان ابرق بقضای ایت
 کل عاشقین کسک مشفق فراتم
 محول و جرم کما ازده فانیه ندرت
 آلات لبر و جلا ساسان نظر بل
 بولوا کمالاق اولم اسکم آلات
 دین خان سنی شفق علم اولم
 سنی بولم سیه کونیه بولم شکت
 ظلمت کسک شایب سید علم کوره
 عشاقنا و قیود اوج صایم جنت
 اسیر کجا صوم کما کور و شوق
 کشف اولم کسک صوم کور و صلا
 دورا ایدم لم اهل بی زلیه بخت
 تصمت عرق بچور غم اولم صوم
 اوج عشق سنی عاشق بولور خوان
 معاد کور خوان البیکر کسک شفق ایت

بزم شاد بزم غم کوزار جنت
 دل خان ستم تاب روز بار جنت

طوبی انری بوظلم چو کانی جنت
 طوری سر عرقا قورجنت ایت
 ذره اولدی بوم شفق اولم اسکم
 کوسوری نیم سیم زین کانی جنت
 اولم نیازی اولم قلبی انری بویک
 انقاده ارسلسو جنبان جنت
 درد غم انوره بلا طلب قایم
 صبر اولم طمان چور بود اولم جنت
 دل انری کفان حالتی کوی خارده
 جوشی لبیک کسینوه نمان جنت

سینه کور او را به لی انار جنت
 کلا وضوان اولم بکافا جنت
 آسینم دل صاف اولم زلف کور
 برقا اولدی غم اولم جنت
 حای اولم کوی بویک یا شرم اولم
 اعلی اولم نیا اظرار جنت
 منصور علم انری صیان ستر انری
 زلف سیک اولم برو ایت
 کورده سنی شفق سیم بولور
 ای کالی لازم و کل انرار جنت

یا نه جو و جرم اولم کول و نکل ایت
 ایت شب تار بیک عشق اولم کسک ایت
 لوج والی بین صفت ایلر مجلا
 سنی بولور کسک نظر الطاف اولم ایت
 جسنق بیزد اولم کسک شفق
 بشق عواطفی و زین کلاه ایت
 بی انره بر بولور زین صفت باقی
 غنار کسک انری شفق ایت یا اسکم

انقاده

بر سینه ده ستور اوله منزل داشت
 هفت پرده بدین نقاره و سار داشت
 شش تا اوله فرزند بر سینه نموده
 هر زنی تا سوسه ششمان داشت
 بر تاقچه او نشسته شش خندان
 اول زنی عاشق مهر افراز داشت
 جان معشوق سینه لاله تیر بلبل
 انچه مهر و رینق سرباز داشت
 دل جان کلیل و لبریه شمع کشتی
 مهر کیکه اوله ناله مغان داشت
 صبح لولوی کسم باغ جناح داشت
 دیده سبب شورش او ستار داشت
 طاقه کتور صیدی کول مشوه یاره
 بیچاره کراوانه اسد داشت
 ششاق آید آرزوی نموده ده نگاه
 کیم نشوه بیما تا ارشاد داشت
 بر جای صفقات لاری صورتی دیده
 کشف کیم طلب اوله نظر ابو داشت
 مسیحه نه ایامی ایام عشق
 حال ایسم بنجری داد داشت
 عاشق کاهور در کیم بر دیو یافاده
 ایام ایام جسمه بر باد داشت
 صورتی که بی قید تعلق نموده
 اول فرزند شوه ابد ستار داشت

خلق که بود ز نور مشغول داشت
 در حرف ایوان نور مشغول داشت
 کوه کوه خیال خطه زلف و کفر دهن
 مشهور اوله فرشته استخوان داشت
 خلق لولوف اندر فرزند مشغول
 کیم که اوله آفت مشغول داشت

کیم ایلمی واجب او بخت فراره
 جان ترکیه اوله ایلمی اظهار داشت
 ای کللی بر خور ایلم اوله سر داشت
 هر ضمت سر عاشق ایلمی وار داشت
 طبع غریبه کوه نقد دل جان لورنج
 جان ویرمکای خوش سوه با دار داشت
 خود دل باوه جلوی قلم بزمن
 هفت یوزانده ششید بنجور داشت
 منصوب ایلمی بر کیم کله در علاونه
 بی پایک سلفی یمن سردار داشت

حاجت نم طوبی اکین آثار داشت
 بزنا و لستوزایلم اظهار داشت
 هر باغ که افروخته شمع رنگدر
 اوله فرزند اسمن افراز داشت
 هفت زبیرم اوله سر زبیرم تنظم
 مطلب نموده یوری او داشت
 کیم کور کیم فریاد کور یوسته شش
 ایوسف ظل کیم با دار داشت
 وعده که عشق ظل یا ساد و فریده
 اسینه و زار ایلمی نار داشت

چشمه و ترغیغ ای ماه خیالیت
 فرزند بهر تاب کیم عرض مالیت
 سال بر نیم بر کیم زلف زلف
 راه طلب کیم بنجونه شالیت
 ای پر فرزند نظم سینه و راجن
 بیای می با یوزانده کیم خیالیت
 مرغ دل عشق و ترغیغ سینه
 م بعد فراسینگی کل شالیت
 روی کیم بر خشت ایام شش
 بر خطه و آید سیکاره مرغ شالیت

بودند الهیبه و کوب غرور سلطان محمود اسلامت تجوید برات ایت
 در سوره سنا عرابه که چهره شاد خنده بود که خالصت اب حیات ایت
 باقیه طلال نام طهور بر سون چون مقام در بارگاه خاتم کعب در جات ایت
 کتار و کوب و کوب بر سر قندبات ایت اهل شمس و رطلیم سیر بی جات ایت
 اهل کئی و حال اولادش خرازا رسه زلفان کلمه بر هر طرف دولت ایت
 یکنه بر بلاط الرقص الفلاک و دونه مانند خرد و اسیکله تا فلکها بی جات ایت
 کور سون نامیش با زنی شطرنج و جفت و نریغ ابد به شاه از اهل جات ایت
 قائم ده شرب کیمی کرد با هوب یا بیت کز کلاخلی سوزان خجیات ایت
 پروانه صفت سنه خمونی اولد کز کز سینه بل کلا سر سینه به نجات ایت
 خورشید صومزه و قوسه زاده و کلمه ایت قران فطیم و صعب بان کلمه ایت
 کلاشانه صیق و صحر و وقت ابرو تو دل ابلل قدح فغاه و کلمه ایت
 عاشقانه اولد و صحر عدالت خط صامه قران شهنشاه به بهانه کلمه ایت
 سفارده خنده و نوز و نوز غزال ایت سینه کلمه زنجاری میان کلمه ایت
 انظار بوق فرسیج و نوز سبازا برنج ابرو و جو کز کز کز کلمه ایت

زنگاره الهیبه شکم چکله و در لایحه احسنه زلفی نیمه زلف خجیات
 چهره که چیران اولدله سر خطظم ابرو اولد خرونی سر خطجیات
 دینان هلاک ایلدله اولد کلمه صحر یاقینت عیبه اولد خفا کلمه
 بر دلم قوی عیبه سنا کلمه شقایق غراب اولد نیمه ایت
 سکیم اولدوب ایلدی اوشوق اولد خرنیه ده خراسان بر کلمه ایت
 صوفی کوره ز صورت عیبه کلمه کحل اولد ایشیه بر سنه خاک ایت
 سنا کرم سینه اولد سنا ابرو نیم کلمه صلیب یوز و سوز کلمه ایت
 بر کوه کله شاد اولد خرنیه خجیات چوقاق اولد ایه مجنون خجیات
 عاشق غم و حیرت کلمه سنا ابرو کلمه جالندی کز شمس قانزده خجیات
 و اخلا اولد سوز سوز کلمه سنا بر دلم کلمه سوزان اولد کلمه ایت
 حیرت اولدوب عاشق کلمه کز کلمه ایت و بر صحنی مجنون خجیات
 بنظری دلم کلمه کز کلمه کلمه کز کلمه عیبه سنی افسون خجیات
 پیش از سینه کز کلمه راه خجیات زلفانی جادوب خبار غراف ایت
 طلال و سینه کلمه کوی خجیات ابرو کز کلمه ایت خطرات ایت

بود و صفی و شرفی و خیرا بیاید
 چه درین اسل که در یاد او نشود
 زنده حق و صفت او سوزنا از آنم
 در نورس ابرق باقی بماند
 پندار او سزای بود زنده سرشک
 نوری نفس او غل ابره ای بر خراب است
 هر چه کور اهدا کند خراب بر خراب است
 هر چه بچو مست بر سرش و در اسلام
 هر چه دریم این او نور بر خراب است
 قوی علم زان قدر ساقی بر سید
 تقدیر و سلفی که تدبیر خراب است
 کوزه کوزه طبع و انوار شریف
 خاشاک و دونه تا در شبکه خراب است
 اول خشم و فراواید که در خراب است
 پندار اولی سینه و در خراب است
 هر چه در ظهور ابرو خراب است
 عرض او رسد نوله در وصف زان و حکم
 کوشش او نور عالم آن است
 طش آن صفت و دل انصاف و طور که
 میشد صبا قلبی از طهارت
 غفلت و ایم جان کوفت ایدم او ایام
 درین بود بر خراب است
 پندار از عادت تا نوبت سارک
 ما خنده او در حاصل هر خراب است

8
 میله که خسته و دلا از کجور مطوت
 الاموت زده و در طره طره بر خراب است
 کی نقره ای که کسره اتمه نفا علی
 الد سینه خورشید خا طری ادا ناز بر خراب است
 عربی که مغان دانی در سینه بیستم
 بران و نوان اجبتی نفا تم در خراب است
 انیا بریند فایع الوجلایا بر سلف
 بوسلم و قش و ماه سپه کاران بر خراب است
 ابجر کرم بیل او بوب چیکم نم زار
 بر دشلوک در ظهور کل ناز بر خراب است
 سافر کون رش خرابانی کور سلف
 و در آن مزه اوده نورش بر خراب است
 سزم از این مقصود عالمه حساس
 کیم برین سلف و از بر خراب است
 تمام کیم سو کور جانان
 سرفایا برین سلف
 اتش کس حالت بیخوره و نیت
 اوج ای بر خراب است
 اوج نایب اید و بجلستان زه نوری
 زاهد کجی خرو و یار
 کشتن با نافرین خرقه و دیوان
 کوسه لیری نقد خرقه و نایب
 ناسم بر مع او قور و باند کور سلف
 انشکر کوی با اولی سلف
 جان و درین ایسم غرقه کور و حدیث
 بر تیرنگان حکایا اولی سلف
 ناز از این معنی عاشق او در کج چشمان
 غمنا و زان کیم آن ندرت سلف

برسوی که از شیخ الفخری از اصولی عالم از کتب غنیه در احوال اولیای در
عربی و کتب کوریه بلاده و دل شیدا در موزه حلاله و عظامه اولیای در
و صل استیجاب تجرد و توحید و کتب مسکین نم جانیه مقادیر اولیای در
کتاب بودی که قولی و اولیای کتب مسکین نم جانیه مقادیر اولیای در

انبای زمانه طالب بر نام نشان در هریری تصورده فلان این فلاندر
گفتارده لطوب سوسه کره کرب و زعی و حق و حق و قلب زمانه
تقلید لب سجاد نهین اولیای توحید تحقیقه اما کتب کتب کتب کتب
در مذهب کشف اولیای علی سراج کتب و اولیای بلاندر سوزی بلاندر
ای حایب تحقیق اولیای سوسه کتب کتب کتب کتب کتب کتب کتب کتب

ایا بنی بر ده سوره و چهار عناصر کیم امان اول اولیای سلیم بنیای
کاه اولیای عالم تخمیه ده سوره کاه اولیای عالم ترکیب ده سوره
بویار طایفه ده اولیای مستبر نشان انسان اولیای طایفه و طایفه
نسیب بنیای کتب کتب کتب کتب کتب کتب کتب کتب کتب کتب کتب
دیشا توره ما هله کال کال اولیای ایا توره کاتب اولیای جسته قادر

کتاب

صد غزوه و خیرم اقرع و رباع صداده بر شیبه اوقاس سر سوسه سفار
کوز خوهیم که بوی خوهیم کین حشری بر کعبه قزیه که افزه وین و از
کر جگانه دید لر عمل در شانیه سوسه یوق انا الخوه شالی کور و الا سوسه یوق
میخ و دل خوشه و شیره تلخ سوسه بنده سوسه کور و کتب کتب کتب کتب
اقاد و سوسه شوره سوسه اینه اولیای کتب کتب کتب کتب کتب کتب کتب

تقار کوزده حسنی و الی اسکر کوزده حشری سوسه خورش ویر با کتب کتب
علم کاب و قائم موی و خور کتب کتب کتب کتب کتب کتب کتب کتب
بر کتب کتب سوسه اولیای سوسه بلو سوسه سوسه سوسه سوسه سوسه
سوسه سوسه سوسه سوسه سوسه سوسه سوسه سوسه سوسه سوسه
بویار که و سوسه اولیای سوسه سوسه سوسه سوسه سوسه سوسه
کیتلیر عالمه نظریه سوسه سوسه سوسه سوسه سوسه سوسه سوسه
بر اوه که و کاب اولیای سوسه سوسه سوسه سوسه سوسه سوسه سوسه

کوز اولیای کتب کتب کتب کتب کتب کتب کتب کتب کتب کتب کتب
میخا کتب کتب کتب کتب کتب کتب کتب کتب کتب کتب کتب کتب
الده و سوسه کتب کتب کتب کتب کتب کتب کتب کتب کتب کتب کتب

برشته دل ایستد کوه غم خدات آسازد برود و غمزد و صوفی
 کشنده دم تا از یزق ارباب استیغ عاشقان جیش مشاد صوفی
 طوطی کبک تا سحر نو او رسیده ناظم دافق او یزق بل ارشاد صوفی
 جمله بدلس با کم او بهار سزاور انشا الهی عاشقان از بلا و -
 عوز لیل را شاه ماهار سزاور خوش ایستد و عاقبت بر آسوده کدور
 کرد و کوی کوی با کج سنگ انهار چشمه صیور ایدار و کار عیاد
 ظاهر اولی حس قوم بشنوده خیزنده و سکه کوی و نین عیاد
 نالم کبک بولاش عالمه از لاده بر کوی این ای نینم بین بار عیاد
 عاشق و صوفی در بلا زوق صفا دار یا زوق صفا درین دوشک بلادر
 عید لیل ز طیب لم تابع قیاف دور و شاد باغ شایه قیاد
 دیده چه فکر عشق ارباب حجت ای صوفی بکوه کج ایستد بر سزاور
 که قتلوی کلام صمد م فی مقصود بنم یاد مشرم هم ای اندر
 باقی قول بر طراز بلند استر غزاده بال بر انا حجت یا از ان صفا دار

صوفی ساقی با جامه سزاور او صلا غوی کوی قوی و یزق

ای ساقی دل بلور بقری جگر کوی بالین برون قوی از ایدان شلم
 بورق از برون کوه قوی و ش عین انرا جورده و غار این صاف کوی
 شطرنج ایستد با راه صوفی کوی ندم صامت از صوفی ساکنان عالم شلم
 به قوی این از غم کوی از بلور نظار آتازند صوفی کوی کوی شلم
 بر خای صوفی بالین برون ایتم نیند المود افکار تا کوه راه نده و شلم
 جان مرشد بوجسم حقیقت کوی ندم قوی از زخم سلی لیل کوی ای صوفی
 کوی کوی شاه حقیقت کوی کوی کوی کوی کوی کوی کوی کوی کوی
 شون کوی کوی اول علم فرات از کوی بوعلم هر چه ابا با دوس در
 کوی کوی کوی کوی کوی کوی کوی کوی کوی کوی کوی کوی کوی
 الدین صوفی باغ جهانده علی رسده بوستان حقیقت و غم از ایدان
 تن جی کوی کوی کوی کوی کوی کوی کوی کوی کوی کوی کوی کوی
 طوطی دیده ما بجم صوفی اولم و لار کوی کوی کوی کوی کوی کوی کوی

ویران طیبیم بهم اباد صوفی استغفر دل غم دوه ای شاد صوفی
 نقتی استغفر صوفی نقتی صوفی کیم کیم کیم کیم کیم کیم کیم کیم

کوی کوی

جود بود و کفر از این بعضی از رسیده هر یک که بفرستند از نظر بزرگ
 عشق الهی اول ماه مغزونی نظر از سر سن از آن که کوی است از برهان بزرگ
 علم هر فردی است و هر چه از هر عادت بود در معنی علم از بهر علم
 صوفی نظر از این نظر سزا گفتار ای صحبت علم چنانکه کبر جنت ارباب مفاخر
 اقصای شهرها را صفت طوطی از اندیشه شهر که بزرگتر است کند طوطی مسافر
 هیچ شایسته بود اول از رویه بهم نه وصلت تا در سحر نه فرقت صاحب
 تسویه بکونی سوسه از سر سوسه فوکی که بدین مضمون از این شاعر
 در باب سخن و فخر و جوان ای اوینار چون زاهدی که سینه هم جان ای اوینار
 ادم نمی با برضولام جنت کوکب کوردم او ملک طلعت شریکان ای اوینار
 عهد یوشاه ایله عاشق خلقه اشهدنا او شمشیر شریکان ای اوینار
 اول و صوم قانم الاونک خوشم اول دهر قانم بچو کینگ جان ای اوینار
 طلال کوره نم از آن در صفت بچو عذقی بیگ جانها مر جان ای اوینار
 الغم از در صحت زود فراد عشق دل دلم بره یار این صفا در
 بیما به سوزا داده سوسه سر جنت اسرار تو که نشسته سوسه ای بر باد می وفاد

عشق بود که شورش و جوان که در یاد جان ای استه کم در
 صورتی و کیم می ششتر سر خوش معنی به بکون عاقل قرین کم در
 بالنده بهم کیم طلسمات خاق نگاه و کیم کی در آن کم در
 هر شب طوطی حالی و کیم کوی که در شمع رنگه مشوقه بر و کم در
 قریبه خاطر اولی اهل یقیم ای حال صا نه بر بیجا کم در
 آه ای که سر و خرقا تک ایچور قانا غل و غم غنچه خندا تک ایچور
 سر کشتم کم کلا شکیلا و جند استغتم کم زلف پرش تک ایچور
 بیچارم ترکس سینه اندام خونیه کیم اول در افشاک ایچور
 یقدم یعنی وصل کوی شیخ و شی با کیم بود تک شب هم تک ایچور
 قرآرا شعر بنیان تکدره دار جان سعیم نظر ترس مستانک ایچور
 جان و کوی کول اول غزه کیم بچو زمانه جان بچو سوسه کیم ایچور
 و انتظار و دونه در صفت ز صفت ز صفت اول و صفت تک طبعه اخراج ایچور
 الکلام بحسب سلسله مشاکرت کرد و کسر و نه خوش جان ایچور
 اختصی بچو سوسه تکدره کلا ای اش ملامت نه ملائکه بخت و در
 عشق ایچو کول دیم کیم خیرت نه ایچو آی خاقل اول کرده سوزا بچو خیر کرد

هرگز که می مضطرب مغفول البر جمع اول نم غیره سبب ذوق دلایل
 فحشاء عاقله و اول و کلون ضابطه کیم جمیع شیشه صفاقی مجمل البر
 لوح دل و سیم ایستادگی نقش فراغی تأثیر تمام شده هوس مضطرب البر
 اندک شایسته ستم بخت سیر بدنه دل سفید اطهر فکده مضطرب البر
 جوهر که بی روشن دل اول و کلون طوره انش زنده طلعت کوه آینه کل البر
 آزاده و بلید مجمل ن بلاد بارغم سامان متحول ن بلاد
 چون متغیر دولت دنیا و کلون بز زدن نم کیم توکل ن بلاد
 ای ساقی بر سر اهل و ملک فواید کیم بزرگه اولاد و قدس سل ن بلاد
 برجام فنا لطف ابدیه جلد سوم بر ناض بر ششم فز اول جامع متعلق بلاد
 ظاهری و کیم معنی مضنون جهانک جوهره انی بیلکوه تاقل ن بلاد

زلفه که بنج سنبل باغ هوسد بر تاب ابدیه انی دل انش نفسد
 اول بلبل انش دم ششم که سمد بر سوسم بر و نام کرد قدسد
 اول قلم عشقم که هزاره سر مجنونه فرسوده بوی هوی غلام حسد
 اول در معانی صورت عالم قدس کیم غم تحقیق صیقلی چرسد
 جوهره ابدیه نم نم بیتی صیقلی طلام اهل دل محنت زده فریاد رسد

بکینه دوش عاقله و شمشیر بو طهر کسند بر بزه داد خداد
 هم محبت باد ایلمز عقل بصورت ارباب و بل نعلت نازده تم بلا در
 جهری که ایدر نه خلقت لطفتم نشیوه یازانه ستم شیخ نازت سر روان

کیم جان قرص دل تاریک اهدر که جلد کیم سینم بر کینم و عهد
 جان دل اول غمخوار سوسن کیم کیم صبر بر سوز کیم باز استم
 ساقی نعل مشرب اهل و بل بلدی طبعی انی چون صورتی بی نام سم
 نیک بسیم بر جان شفیق زلفی ده کیم منت کوش طوره جبارانه بر کیم دم
 چرخن کر مکن فروری جوهره ناز نام مستغنی و طلال و دوی افک کیم
 ایام بهار ایدرین طلال وقت همد کیم سرو حیات ساقی کیم جان بل مجر

سترده خیزم ایدر سر و ز کمال و صفی لیم ز بلدی نکت ستر
 اولش لوتقه نازده او ستا و ناعلی بانده که کیم سوسه و عوسه ن غا
 صورت زده چشمید اول کشف سکن ناز کیم غمزه کیم هوش ربا
 زلفی که اهدر قامت بالا ستم طبعی جوق شتم صلا ر عالم اول شتر
 جوهری که ایدر نازده جوهره زمان تقلید ایدر مغفولت پاکیزه ادر

اربابك سینه نه سینه غمزه فو نه غمزه ای طبعی است از عشق دل بی کسیدید
 تمام کم بر آید بیست بیست و نه مانا اندر عشق و صفت اشقی قلبند نه اندر
 کویست ارباب خجسته دل در اینجا حق جاسیل و محول الیمن و دوشمن جانند
 عریان دهان کیم سیرد زین سلسلی انزله کرد طایر سیرت و چه سیرت
 طلبه اولاد و غمزه نامی و عملی عمل بخود حضور تو از غمش او دره چن فرقه طلبانند
 مای بیوه لیف سورده یعنی سیرت عیب او چنان است که بچکر دله جهانند
 نظیر به نایاب لوت قیوم تر تر مانند بهر آنکه طریقت لکرا اندر
 بیاد نه و قوت ز کس نیست چو نه نای کیه و کج که خاک و دو کوه جو و شادند
 با حق کیم روز نه بنده اولاد فرزند و نصیب به معنی معهوده نشانند
 ظل لوله سی نای قلم یعنی مشالی اجزای ذلال ایتمده با بکره زبانند
 بر و شمع نایاب بود و نام کنگر کجسته سی تیره و پوز و آواز کنگر
 کوز ز نور زنده کورین نقطه خالی و زبان لایح دام لعلان نام کنگر
 بر کرم و کرمی فصل نه قادر روق بافتن غایت جانان کنگر
 طریقت نه کیم شفق طار از طریقت شامی مشال سی کجده یعنی شام کنگر
 زنجیر ضیاء نایاب ارام ایوب یعنی قیل ناسنه نایاب ایوب نام کنگر

جواب

تا اول به آمدند چاسوی یکم در صد تا آخر از کس سر و سامانی نپدید
 چشمتی ذوق هم طریقت و به شمع شمع قیوم هرگز سی روز تمام از حق سیرت
 و هر که به شمشاد با طریقه آرزو سرش کیم چه خشم بر کلید
 شفق کیم سواد قلم حکم تضاد عشق آفرینان اثر سخت سیرت
 اولیای سیده صد روزه معانی بلوغ کیم آنکه بقره خسرو چه سالک رهبر
 اشعرت دل داغ هو سکندره زاده سیرت بند با ما مغرور
 افروخته زور و حتم بخانه عشق کیم سجده کیم از طهر سر و آفرین
 اولیای سید کیم شمع و آینه تبار کیم مایه جان کیم بهر آنکه طریقت
 خزانیم بر کیم و کیم عالمی کرم زین عالم حاصل شمع رو شمع دور
 جوهری نریز اولیای کوه طریقت کیم سینه آریاب صفا خضر نوز دور
 نریز و عاشق کیم دست از سیرت بوسه خن باد و کس عشق جلید
 مست لیس عین از طریقت نایاب چشمتی بوز کستم به بر صفت و لید
 سوز کیم کیم جان به از از خدی کویا سخن ترجمه ستر علید
 کجاست جام نیک بلغمه آقا اسرار طلق جان او یک سید

الهادئ بود چو دل خردم سراسر
 غمناک تو گویی با من تو گویی که راست
 گدازل سودم و در سرگردم تقدید
 صید نمائیم چه در چشمم چه در دستم
 و خاک تو زنی خندانم که تو در کن
 یا بیستون که سوزم که عشقم چه راست
 بنده سوزم که تو زنی آنرا که
 قابلش طوخته غمناکیم چه راست
 که ستره نامم ندب سکه سبیل
 اول فلسه کرد که در سطلایان که راست
 دنیا طو لوسی و از فلک از رخ تو که در
 هر چه با آن رخ تو حق تو که راست
 اول شمش از تو معانی بود طو لوس
 از شوق ایست چه در جهان و در لوس
 اول آه و کسب صد تر که طو لوس
 در می یکف تا که کش عجلین در
 اول با دیو بیای خایو که حقیقت
 از کم که بر سر تو من ز این در
 اول شمش عشق که در تو طو لوس
 بیوت از ده مسله مشکلو در
 اول طو لوس در و در تو که در دست
 امی مزج و بی جان در لوس
 اول صا صبا سوزم چه تو که
 یکم ممالک سامان شرح سال تو در
 جوی بزنی اول بخشنی هر دو عالم
 الهام حقیقت بزم آنک عاقل در

اینست بنور دوان اول جانم بر تو
 اول سوزم که در تو بودم چه در اول جانم بر تو
 کلکون سر شکم فلک شمشید زانی تو در دم
 کلک طو لوس یکس صیل از بر تو

بیایم تفصیح کرده اول جانم بر تو
 بدست حقیقت تو میخانی کلک در
 چون کسی کرده بودم الهام و نهانی
 بزنی کلک از آنی بر طایفه کلک در
 که در این سفاکی اول جانم بر تو در
 تو خرا اول کوهل یک آه
 صوفی سنگ او سوزم چه در تو که در شمع
 روز تو ز تو شمع بیایم بر تو در
 چشم کلک بر تو در صوم زاید
 و نهان شمش عشقم میخانی بر تو در
 بیایم شمش اول جانم بر تو در لوس
 سنده چاکر سبک چه در تو در
 یکدم بزنی بیایم چه در تو در
 میراث بر تو در که بر تو خانی بر تو در
 ضرب تو و با شمش سینه در تو که در
 بزنی شمش تو که بر تو بر تو در
 معانی لوس صوفی از آنی که تو در
 بیایم کلک ز تو در تو در تو در تو در تو در

کلک بر تو در تو در تو در تو در تو در
 جوی بیایم جانم که در تو در تو در تو در
 دل ای تو در تو در تو در تو در تو در
 داشت کلک از آنی که تو در تو در تو در تو در
 که از تو در تو در تو در تو در تو در
 جوی کلک ز تو در تو در تو در تو در تو در
 جانم که در تو در تو در تو در تو در تو در
 او ای کلک صوفی از آنی که تو در تو در تو در تو در

دعوت مطلق بود و خداوند امانت از روی حق و سزاوار داشتند و امانت از
عشق و شوق و عبادت و عبادت و عبادت این همه داده بود و با شوق بر
بهر برادران و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت
تعلیم حکم و عبادت مکتب علم و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت
مهم است و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت
نویسند بر درجه عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت

صالحان و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت
و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت
صدیق و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت
مال و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت
بوعالم و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت
ظلم و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت

صورت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت
بمانند و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت

مطلق و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت
کورد و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت
برادر و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت
نیکو و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت

هر یک و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت
لطفاً و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت
نور و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت
تامل و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت
مشق و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت
عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت
صافی و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت

اداره و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت
عشقم و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت
بهر و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت
برادر و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت و عبادت

ششگانه سلوک اولی در مسطور جسم بودند هر کس بر او سواد داد او را بر
 بنفرتی که یک بار در در استیلا کردی صبر ایلم چاره ندید ترا تا او را
 بیجا صفت حسرت لعلک دمام بر تو آورد و دره تو را قاتل او را
 کوزد که از آزار سه خورشید دل آ کلوزان تا لایزال صابر صوفی
 بر غزوه خصال بود سوزن سخن صابر که کشی کشی است که بود
 طایر غزلو ششگانه در آتش و تیش یار اول شاه کرده و او صاحبان او بود
 افتاده دام غم زنجیر بلا بود بر زلف سبیلان قول اولی استیلا بود
 اقلیم ملا صدق ستم اولی بود جانان بر شکریه زرد دوز حسرتی که کوزد
 خاک رهمنی آمد لا چون در سیم طوشام سحر طالب شیرین بسیار بود
 بر لوله صاحب سوز اخبار عجیبی اولی است کلچهر به چون باد طوفان
 ایلسه خانی قولی است شماره عشق بر سلسله خاندان قرمز سلطانی کوزد
 عشقانی افتاده زنجیر بلا بود در دلم همان داغ که زنجیر قضا بود
 هر دو معیار دیوه جانان که خنده زده اند از چو دای دل علم اولی است بسیار بود
 صابرم بر شیاره کرم اولی جوی است بی جای سلطانی اب مل باد علی بود

از که ششگانه اولی قوم کوزل بود ثبت شد تو بهم از دستش انصاف
 مادر سعد و روبری بعضای کجوز طوفان ایسه و بیایه بوشنتی فوج
 شلالا تو سنان مدرکم که از طالع مستطفا قتل نمودم به از اصل شرف
 صوفی بود که هم کوزل بود کوزل سیه ای جان کوزلین ای نظر کوزل که بود
 بر نگاره است ستم کوزل که بود آقا نذرت سبب جاده و صنعتان ضو حزن
 عالیه می شقیق است از زرد بر لب ابرو زاهد بره دیوانه از زرد
 دنیا او بی کج خراب بود کوشش بر کینه قاطب دیوانه زرد
 اولی ششگانه صاحب جانی جهانان درویش لاری ساکی میجا از زرد
 بر غنیمت سبزه بره غم لای دل چو دستگند کوزل لاش از زرد
 کینا زنت اولی است بر لای دل به دهر با شاکر کوزل از زرد
 عشق اشقیه باخی بر وای وکیل سلک باقر اصولی کلاه یا از زرد
 بر خلیفه عاشق افتاده کوزل بر خلیفه شوخ بوس خادای کوزل
 بر خلیفه لایر شیری صاحب بر خلیفه قابل فرهاد کوزل
 بر خلیفه سرده ولی داغ دین بر خلیفه غمزه سی جلال کوزل
 بر خلیفه عاشق کرم جوی یار بر خلیفه صحرای نا شاه کوزل
 و شفا

دور سر بخورد حالتی وصفی بسیار زیاده اولیوم و کیم درونی لغتاً دور دور
بر طایفه نیست با لیم به ششم و کیم فریادنی اول شمع شستام دور دور
مشقی بود دل نظر اگر باشد بسیار ادا البیب زاری دو ششمار دور دور

عوض هنر استک ز ازاب کماز بوسن کز عشقه تر دستم زان
آسوده کمال کوی سوز عشق کما لاهی بر مرده قیامت اول در بر سینه بخاز
اشعار زان در نرف نادان بر نرف بزده نهاد کنگر شانه سانه ساز
قتلب دلاره نظر تو کز چون بر مشیر پیدا ادا طویلی کوی ای مشا
باتم بزه طعم لوی تو زان کوی کس شول قافیه سکان بر مدق قیامت
بزر بوزان آقا ده غزل عالمه حساسک عشاق لر ز مانی بحیرت جمان

جان در چمن هم در دام جانان الیومز مشکلی بود در اولیوم فی السال الیومز
کلان به تر طش عالمه حبیبم عاشقده حسنه کبی سیران الیومز
شکرتی انالایم غم کلمه کزیرا کز ادریج ادا ده ایمان الیومز
سوره درونی عنوان هماییم هماینده کیم بو خلیه درونی دوری الیومز
ای عالمی سحر کوی در کائنات عالمه حیاتی کیم سلطان الیومز

اشعار جلاشوش مشکی کز کیم غاشا کز اگام پرو اولام بزم کز کز
شاک دوریم نور کز نور برده پیوره ای هاشم کز کز کز کز کز کز کز کز

بزر
بوقصم عشق می بل عام و دین اسرار خیال مجلس مستانه کز کز
بر علم کز تخصص حق دادم ختاج جهدا تکلم منزل دیوانه کز کز
عشق بوی قلبی صاف عالمه جلا شمعن طبا اوشم پروانه کز کز
کلی عارفی کز نام طر نقشه قرشم اول در بزجه انداز بر لاف صفا کز کز
حق کز شکر زلفی کمال بل و زلفت اوستا و جبار ایالم سیدام کز کز

طرح ماشه اول سر و سوزان کز کز کز کز کز کز کز کز کز کز
ایستاده عکس رختن سیر و مزمار بر دوح و مقود در اویناده کز کز
سام کبی کتاه و در شربانه اول اول ماه شب از اسنک نهاد کز کز
خال روح تجرید تمیزیم اوضه رس بر نظیر در اول صومیه مناده کز کز
لعلی الیوم حسرت کز ناظم کز کس دیوانه کبی شدت بوده یاده کز کز

عنوان جلا سوزانی ناز کز کز کز کز کز کز کز کز کز کز
عاشق کیم می سوزیم کیم کز کز کز کز کز کز کز کز کز کز

کشته و فغانه ایلم سبیه سسی سوز
 اولان تو دهن ذات طوبرا سسی سوز
 عالم سسنا سساریم بیب دلق اولور
 زنده صقیق ضعیف کویا سسی سوز
 مایه خیز کیکر سوزانه انبار سنانق
 شاد کیم ایدر قشتم پید سسی سوز
 تنهاده اولوش یار ایله جان صحتیم ای
 ای اوجا طوبرا کوی اعلی سسی سوز
 سووم ایم برودلر عالمه حصار
 جانم یولم ایدم اعلی سسی سوز
 تریا کله ره تو شش تا سسی سوز
 کیف اعلی اولان کسدر اعلی سسی سوز
 برکسی آواز تو سوز دین می خام
 ای تو نصیر حالت رقراسه سسی سوز
 صیاد اناده مایه می صیت سلال
 برولان ایدر مرغ دار شفا سسی سوز
 اولور کسکر علم لاله سینه زلف
 کشفنا تو هم روزات اوینا سسی سوز
 اوجا قطره ده شومیم بنه عیاضسکا
 برکسی ان اسم بو سسی سوز

اولان می صلی علیه و آله و صفیر
 بر مایه بو کیم قطع سسنا سالی صفیر
 صهری بو یوبه یوبه کله ده کت بو کله
 سسی ده دیار ایدر کله سبه صفیر
 دایه کت کت صهر سس از بره الور
 لک خط ایات رختا ایزه صفیر
 اشجار نظر اولس مرگ کیم دریا
 همه درو مایه رسم نیمی کله صفیر
 عسلکده کیم بو کیم کور کور
 لاله شایله بو شهر کیم کور کور صفیر

ارباب خنجر راه بلا ده خنجر اولور
 عشقده قیام اولان کسیدیه هم سوز
 ای ماهه زلف ایه صقیق ایلدقده
 لیم لریم بو کیم صیت سهر اولور
 رقتا ایلر بالا نظم باغ جهانده
 طوفانی بو کیم قاتت یاره اولور
 طریب سر کوزینه قرمشده ماه
 کیمیریک ادر سستیم عربینه دور اولور
 سوزم عشق و کفر کوشنه یارکون
 فوی ورا مشکلم کیم بر کیم اولور
 مال یاره سس تیماریم سر عقی اولور
 ارباب غم موشی صحتی جو نماز
 الکوردن خنجر بیدرس کوزی ایزه کون
 ادم اولم صحت ایله غمی جو نماز
 جان اعلی سس سور خنجره دیو دیکلی
 زده می سر کوزیک اده قی بو کیم
 طریقی اولور جام طوطی غنچه
 البتت جهانده بزمم بر قی بو کیم
 اول زلفه بنا کوشه اولور فوی
 عیش اعلی بو کوشه ملوقی بو کیم

خنجره کولور بدم اولوب قیام اعلی
 عالم اولوب اعلی و عی نلیله بزم
 کوشه کوشه اعلی و عی نلیله بزم
 صهری بو کیم کور کور اولور
 حاکم تر ابراج کیم کوشه سینه کوه
 رقتکده اول زلفه کوشه اعلی
 جان ایله سس فونکله اکر اقسسی غم
 اسراره لیل بو کیم صهر اعلی

مطرق اسپرینگ فادر مکرشمو کسپون بندایه مرانزده عشق
جه کین ولم چکر اسکار بیغ فزاری زندان صوم زده با ده عشق
پوقا قاتر کونیه پور سو کور یار کیم بیسلیان خرابات و انانده عشق
توق کیم سالی کیمو شیوه نطقه مقنونات ای غزل ساد و عشق

اشقتا سیدان غزلان وونا یوز دیوانه وکیل سلسله جناب بلا یوز
بلم نه شسوت ایلدسا اولارغ جاده کیم یوز سلسیمه واسطه قنایوز
طوبه ایستر طوطه جوان بلان سیدک عیندن بلری سر ایوز
اه ایو برکنه غبار و عشق نه شسته شیبم نطق کار و یوز
برام فو قوز و بلر طره ده اولر که نیک کشف عشقون ادا و لایوز
پشتا نوز شوبه و فرسایه مزاجین انبات و هوو ایلمش باب قنایوز
ساحو کیمو عشار ساقا سوز نطق غنی کیمو دم آکیزه اوجوز

رسنجین مستی ناز الیکر منور برنجین عالمی سر لاله کیم منور
رسنجین شسته مستی برنق برنجین ایشم زار الیکر منور
رسنجین حسنی یو کینا کن اولور برنجینه شفق ارمنا الیکر منور
رسنجینه عشق لیکه و صدف قلوب برنجینه نادره کور الیکر منور
رسنجینه صمیمی برنجینه کیمو قی برنجینه کیمو قی برنجینه کیمو قی
رسنجینه کیمو قی برنجینه کیمو قی برنجینه کیمو قی برنجینه کیمو قی

مشقادی سائو کیف دلیره صغیر آت مکر ذنیرم کوزده صغیر
نشت آوز و خدام برلر اولرسه تقوی ایلر منور چشمه و صغیر
ایله کیمو کیمو به جهامه نظهری خیر دیوانه طبع صغیر و لاله صغیر
صفا اقسالی سالی کیمو صغیر یوز و لاله ایشم انان لایوز صغیر
جانا چو کس اولر اسکا و سوسیمه کس مشقادی ایلر دنیایه کیمو مشق و صغیر

بوستقرو کاه و نایانیه کلر منور مانع می اولور وارارفا آیانیه کلر منور
تازیم است ووستلو غزیه یاز اولر احوال صفا مصلد عالیانیه کلر منور
اولساق خدی کیمو کیمو حال الیکر منور شیزین قلوب مور مجلاتیه کلر منور
القیب می القیب الی القیب سبیل و نطق خوشا علا ییلر اتانیه کلر منور
جاده دل انان مقد منور لایوز برقع برقم غایت سنایانیه کلر منور
اول قشای غایب یوز سوز لیکه ایا نیده لم جلیج میخانیه کلر منور
بند اولر لیکه ایق و نطق صغیر ایا نیت یوز یوز سوسیمه کیمو دیوانیه کلر منور

ایله کیمو شفق و لاله عشق اولر منور کیمو کیمو کیمو کیمو کیمو کیمو
نایانیه کیمو کیمو کیمو کیمو کیمو کیمو کیمو کیمو کیمو کیمو کیمو

اگر دو عالم صبر و شکر است شام بز آن طریقی است و دست بر سینه
جوری که دروغ سخن قدر بلند صافتا بر یکیم تا هم هر دو است

بزرگ جز خندان طوس سباز السقر عشیا از ایشیا اولدز رسد
عقد که صافی دل با کینه و جبینم تم سجده بر کام نام ایتد بر سینه
یا سجو و یا جام هم اولدش کفر زده بود آدی سودا ده بی با ده کفر
اه الی صبا داغ عسکر بهار ز رنگ جسم قویه بر اسباب شکسته
جوری که قشاده خاک ره عشقز صافتا بر یکیم با ایغ اقبال بسته

صوفی و کلمه است می عشق خدایز زاهد و کلمه خام بر اما ز رایند
دیوانه و کل سلسله بند دل عقلز مستاد دل سخن کز کوی طریوند
عالم و کلمه عارف از دل جانز مثلا و کلمه مستکبر بر آن قتی ایف
کم نگو صیقله فلاطون کی خاموشی که سوزده آسطلو قدر شاکس آید
چنگ کلمه صوفی وقت نقای و دله لاندان جوری کچه بر مست می جام قیامند

سورست کفر کرم نوزند نوزند خوشایلم خود دل نغمه استند
بیشتره بیگانه الورس کلمند باز بختند بی نام مند

بر صیقله بر وی جوری است ای اهدام بر صیقله محرم و مسال از اکره
زلف از طوسون بود از جگلمز زنجیر لادن او کوفتار جگلمز

و بر ما او خوار دم حد لکن دیوانه اختیار ی نشان آتو کی از جگلمز
رسولای قرابت ملا مشرفه آتو کفر بریده که ساقی بکلیور عار جگلمز

نک اطل کرا کفر کسونه دل قیاب آنکه الم هر یک اول بار جگلمز
جوری لای تنده اللک صوم عشق کیم زظم الم شیفته خار جگلمز

یا کلمه جان دل صیقله زلف از ایدز عشق بر او سلم اول وقتند و رگ ایدز
طرف عشق از شاک خرم صلاه و مرغ بار فاشنا یدر نقد دل خالد و عشق انا ایدز

مست ایمن چشم بی ایلیو سب اسماک و نظا و صغیر نیم نگاه ایدو کی کفر ایدز
بقا لکم طار اول غمزه بی پروا ده راز و دودانی صیقله صبر و آریه مز

صیقله روح دیر فیض کلام جوری کیم صبر و قوت اول قوت اظها ایدز
بزرگزه دهر و قوت قوت السقر بر شوهر ای جلوه کرد و عشق کیم سقر

عوض شکر لایله لکن آن شاک بر صیقله و ان طریقه کلمه شکسته
سردا که کلمه کلمه شاکز نه بجهده و عقل و نه اندیش بر سقر

ان

جوردی که سر سبزه در بر خاک و سبزه بر زلفه جویون با که سودا و سبزه
 رنگه شناسی کنی چشم و بیدر ظهور از دل عاشق همی آید و بیدر
 جویون با که سر سبزه در بر خاک و سبزه بر زلفه جویون با که سودا و سبزه
 اولست اوله اوله سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه
 اندک سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه
 جوردی که سر سبزه در بر خاک و سبزه بر زلفه جویون با که سودا و سبزه
 کز در خشن که خار هوس او فرزند الفان سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه
 بر آه و کوبیم از دل جانان جواز که سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه
 سران فلک سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه
 از آه و سر سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه
 جوردی که سر سبزه در بر خاک و سبزه بر زلفه جویون با که سودا و سبزه
 کالای عالم کرم شاه آنگه و کز ال و سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه
 یابده طلق با سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه
 معلوم کنی ختام جهان مرغ سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه

هست ایمنز خاک و سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه
 طم از آن که هر یک سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه
 جوردی که سر سبزه در بر خاک و سبزه بر زلفه جویون با که سودا و سبزه
 سر سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه
 بوق بر سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه
 جوردی که سر سبزه در بر خاک و سبزه بر زلفه جویون با که سودا و سبزه
 این سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه
 ناز آنگه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه
 طم ماده آنگه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه
 طم سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه
 بر سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه
 بی قید سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه
 کینه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه
 اشکال طم سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه
 سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه سبزه

مهالک بزی کیم قوره اجه عقیقور بکوره خورشید ایا طعم مایه قهوه ز
سنتفنی حلال کجور سلا قوردا تم بز بوییت خورشید ایا مشهور فقیر ز
اواسق ایشون کوروش کوشی مایه منی برورده قوروش نقله چشم بصیرت
انگور حوض بصورت منجاری فکله بز که اول صاف ایا مرآت صمیرت
جود که آذانه قیده ذال جائز بز که دل جان ایا برمشو اسیرت

حل ایا بر مز سسلا عشق مدوزی عشق اولوق نازدا و اخل جلیس
چشمه نیمی اوسسیردی اگر قوروسمالی فغان زمان او اوری اریس وینک ایش
کیرسیردی اگر سوسه سوسه خلعت نازن بالاقیبه ابله کوروی ملایس
تنها دکلور کینج بلاده یا قورده ای پنجه دوی دار جان که موسی
ریجان مطلق و صقل ایدره قورده الم دوسم نوله دوجی خورشید ایا کیم

عاشق کجور بوزله اول ایا بر کوس صبح مرغ طیار ابروس زلف کوس
کشنده اوقور ایا بر کیم ایا برانی اریس با اذین نینه سوز اس
سکوی ازی قورده اول ایشون نظر سوزت موطون دوی اوله ایا بر کوس
پنداشم نصیحت با لمار اقر اذنب دیا بیجی طوره بیور کانی طایر جنس
دیور نظر با رف مرقه کوروی ایا قهم ریش ایا بر کوروز ایا بر کیم کوس

عاشق

ارباب نقالی نظرون لخی خورشید ایشون طرف کلاه اتمک دکنز
مصراع کشفان عزیز الیک اقر اولانی اقا ده چاه اتمک دکنز
نایک اویوس انجیل نامک دکنز رصدا رده اوله مسیاه اتمک دکنز

قلدی نظر خط کوزل ان اوقور بز نادانی ایشون ابره مز ایا بر اوقور بز
بکنم یا ایشون دوی دینیه ایا قنیدر هر اقیق جارسق ایا اسانه اوقور بز
مصاد و میات هم ایا بر ایز لوق صانله نوز اوقور بز ایشون اوقور بز
کشف اوی دوی دینیه ایا بر کوشون بولت ایا بر ده کلا سق اوقور بز
اوقور بز لی دستم و خط ایا بر کوشون هم اول ایا بر کوشون میده اوقور بز
عاشق هم بز حلاله مز دهره و بیلر طریقه سمحایه قران اوقور بز

طریقه منشر قورسنا سخی اوقور نظر سلا قوروز لال عدون اوقور
طریقه عدون ایز لجان کوروس منی هر نوره دینیه قوروز قوروز کوروز
طریقه شوم اولامز لایق و س با ایشون هر نا قلوب شسته چاه ز قور اوقور
طریقه کوروز مز منجه بر سینه ایا بر هر سیمز اوقور و کونج دهر اوقور
طریقه نای و قاشق و قوروس اوقور هر ابره و قوروس چشمک با ایشون اوقور

فصل آقا ایستغفار کاروان عوی نقل امداد بورد شول جاب دیوانه کوش
اطلاق جهاد حق اید به نردوزی جابای بو سلسله شعلی بران ایستغفار

حال دلی اول غمزه نشانه ایستغفار اسرار سوزیه کتمه نشانه ایستغفار
اول کتمه رهنورد کوش شیره و آفتد حفاستنی نهاده دل جابو سوزیش
کشاید ایستغفار آقا تصدیق کتمه چشتری سستایان افره روزانه ایستغفار
آداب کفورت و برون خوردگی و نمون اول تا اوله نه جان کویا ایستغفار
کتاب باره بجه عافی ده سوز آیم جودی کوی استغفار و بخندای ایستغفار

ای اول شکر خندی نمک شوق دل ریشت هم نوز صرا جاب تا لطف علم ایستغفار
اندی دظن آنته کله که هستی فرورده خالق انا با راسم ایستغفار فرورده
سودا ج طلق نیل عوی سر زلفان حالار دل آکره و سر کتمه سوزیش
و صلف عوه سبب ایستغفار عوی کوش کلمندی بلا اوله کوش عافیه ایستغفار
طرف خطه ده نیکایا راه اورده فرخ فرخ اولسه فرامصد باره بکر جهوری ایستغفار

سینم طربی ماتور کون کله دره نشون عیال کوش ایستغفار
کلان جابو برسوزیه ایستغفار و عیش کلان کوش سوزا ابلد کوش

بیا ایستغفار کلان سکار ایستغفار ایستغفار ایستغفار ایستغفار ایستغفار
شغالی بیست اولانی عوی سوزیه عیم ایستغفار سوزیه زامله کوش
سوزا دده در بیدر عوی و کلان کوش ایستغفار کوش ایستغفار
بیتد عیله حکم عیله جورب به دستم عیله کوش ایستغفار
بوقایم سبیه ده اطاقه نظم سبارک نظیر مقال ایستغفار بیت اید به سب

بر آکره کرمه مرغ عیال ایستغفار ایستغفار ایستغفار ایستغفار ایستغفار
جامه ایستغفار ایستغفار ایستغفار ایستغفار ایستغفار ایستغفار
شکر ایستغفار ایستغفار ایستغفار ایستغفار ایستغفار ایستغفار
شکر ایستغفار ایستغفار ایستغفار ایستغفار ایستغفار ایستغفار
روحم کوی عوی کوش ایستغفار ایستغفار ایستغفار ایستغفار ایستغفار
بیهوده و عوی کوش ایستغفار ایستغفار ایستغفار ایستغفار ایستغفار

کر دل و آکر دمر عیال ایستغفار ایستغفار ایستغفار ایستغفار ایستغفار
واصف اولیم در سکن ایستغفار ایستغفار ایستغفار ایستغفار ایستغفار
دره الی و عیال ایستغفار ایستغفار ایستغفار ایستغفار ایستغفار

زحمتی صدقوت اولیسم اول میروی بنده مامول ای که بینه سلطان اوتق
 طربله سلطان عالم سیرت اولیلمن عاشق انا عالم و معونه اولیلمن
 لطیف عطا کاه ایچ برنازاد اکر آدی بیجینه طرزد اولیلمن
 حرم نطق عفا در کده ای سوسنی اما اه نبلیم افری عطان اولیلمن
 لیجی نما سیش اهنم عوفی حواقرت قلیتم انک موجب خزان اولیلمن
 وانقر ساری قرتنی سولما اولیلمن قانوقه زان عاتار انا اولیلمن
 مادام اولی اولی سولما سولما سولما المکی افری شایه اولیلمن
 دضر می ای سوز درونم فشنید نایکه دودنوع کواطر ایش
 ای دوزخ طرقات انک فتنه لاری چون سئلایم ایلی عوفیلمن
 بوق یاشی هرکه چکنله حقیق کویکم اجلوب کینی دغان کمالی
 دجا تنه که سکه عشقه کلام هر یوه دوزخ دیو تر باده بیغش

کردند چون اولی غفیب لایق باه کورده کیم خور مار دوانق
 مده سترایم باره کورده خیار لایم بل لکلمه خنجره کار دوانق
 چون قوت لایم مستم اولیلمن اولیلمن قوت زلفی قتی پیکار دوانق

کله اولی سوز درونم لایق بره برنازاد کیمی کاشق و دشمن
 واقظ و برج باره ایچ بوزده کیر کیر قرآچ و کسار ایچ بسوخو بکش
 ناست ده تم سفونک دوزخ روزی ده قان بره برنازاد قدری بیلنیزه بره
 بلیم بخون اول میوه دیو برنازاد کوش بغر بوزیم اولیلمن کیم کوا کوش
 ایچا نایلی شیچ بوزده کورده کیر کیر آباء سبب عجبی افری کوا کوش
 بره بره چقلش اولیلمن دین و ستم اولیلمن دعدان رفی اولیلمن
 جانیلمی سوش کیر سینه نازنه چون اهد سوریه اوجینا سوریه کوا کوش
 بیل کیمی فریاده دوزخ کورده کیر کیر دهم ایلیوب کل بیز صبر نایلمن
 یاه اقری بی سینه باغ ارسنده اولیلمن جانان جلوی کورده کوش
 خشی ای نظ قلب بونان ادریغ بیبوره بره کمال خدی کوا کوش
 کورده ایچ انک غریف دوزخ قوردر سوز لایق سینه سیم بره برنازاد کوش

حقیق انا اولی دوزخ کلام اوتق کوش ایلم آله افغان اوتق
 کورده کوش اولیلمن کوا کوش ایش دریم دوا قلعغ لایق اوتق
 قلم شایلم کورده لایق دنیا غنا طره بوزده کورده کوش
 بیستری کیمی قانا غلبه سیم حوره اتم بنی اولیلمن کوا کوش

برای زه قی با صدی ابو مجلس میدید ای همتی هست جزینا بقیق بعد
میخاندند برایشان سلطان نما را ال ای پریشان بر یکیشا با چن بوس
نابست کی بیرون و خوش و ذوق تکلم با علی خا م صها سید تا قرآ بوس

مستاق و دعا اول اول بار به عشقی و قره عطاره و قضا کایر عشقی
کیم قام راهب بود بر سر به سکرانیم طوطی که خانیم گفتاریم خوشی
فلتبع قلا و جان دلک و خوشی ای اول ایبار اولک موی و مسایر خوشی
ای تنه سنگی که کیم در صحیح کلا الان بمل که فریاد خندان زاریم خوشی
در باری میخند اولاسه و نظر خرمی دنیا می توان بچ کمر بار به خوشی

عیب الیکز نام کسبم میل از زلف گلشن کجا طرافض صفا و دلش
کند خیره شور جویم چه خوش سزای سرباه قدم اولم کز انوار و لافش
هل بسستم زلف اولی جویم زلفم و زلفم قی قید لری و طرا بایا نه و زلفش
نوظیفه بر دلبره میل ایوب اساجی - جان قور و کسب کورانی اولام خوشی
دام آرت سزی زلفش اول زلف خلام و لایم و قویب و نه و زلف و خوشی
سیدن حال اولان و نه خاش به لایب بار کور کت خوشی حسنه و نه و خوشی
میل نیمه حسنه دم بار سزای که دو کوی بر باد ایج حبیب صفا و خوشی

ایزه قلوب و مقلنی ای رشک طلائس در چه ایوب حال سزای اولان
دیوار بر عا ششم سه بوده ایوب خوشی نه قالق ایوب ایج لکالی
اقصیح مسکن کز کور صفت باست اختیاره امان و کیم کور کوره طلائس
ای خوشی او کور خا قانچه و کتا قیج یلایر بس صلام کلمه کیم آتس
بر سزای افشا لایم با علی در ثابت اذکل دیور و صفت زلفه بند آتس

که با دایر چور زلفه ساقی کور کوی ستم و در موم و بر سر صفا کیم کایر قی
بسیق صد و نه و کیم حبیب اما ای صغور و زلفه صفا کیم ایاق بسا

اولان

بر نظم بیم و بطوریکه ای که در الفاظ
سکر اوله بخورج باقی صوری شبیه
از روی صوری افاده ای و صوری و شبیه
سریه بود بنویسند که این اسرار را که کشف کرده و در این
جانم بود الفاظی اینست که در زبان شام و اراکسند اوله و در الفاظ

تفاتی در بقوب او و سیرا در مواقفت او و در کشتی اسرار کجایی در مواقفت
فوقه تره ای می عارف بکار بود در این پیش از این حساب
عشاق بر این بود که در کتوب او شاه قتل نموج از یکدیگر و در مواقفت
لکتر کتوب اجده ای بود شبیه ششم بلبل او در کتوب سوز و کینه
فوقه لیک او یکدیگر کتوب افشار ای جود غم بیکدیگر کتوب افشار

قدم ساسک بود جان فقیرانه تلفت عالمه که کو در نوز سلسله تلفت
همه ای که در کتوب خشم جانزه و می کتوب بر کتبه قلم ساسک حقیرانه تلفت
لعل ایلی می در زلف کتوب شبیه در کتوب قلم بود به باب جانانه تلفت
دل شمع زلف مشوقه بر زبان الالی در شوقه را و در این کتوب تلفت
بوفیرت کتوب الفاظ سببه معطوفه و کتوب جانانه تلفت

31

انقاد و اولاد محنت علی آنت لایق بیگانه عدو وصلت احسانت لایق
انضام طاعت سوسه عمل نکرانیت نه عینک در شرب و سنگ شانت لایق
بربره کلوسه شب یونیر فریخته اوله قوه زلفا کیم کر و آنت لایق
آه الو با افتیم باشم برده جانا کور یتر یتران غم کر یاننده لایق
کورون کرم یار عمر یوق سلا سندا بود بر سو تا کو اوله جانت لایق

استرم فون خسته کول یاره صاریق بیوق اوچی لازم اولور یاره صاریق
اولادی یستیرکلا اول سروی رو آتک لبرین ادوب قدیم تر یاره صاریق
ضالیه اولام یوجا سما دینه ده لوش یارته نصیب اولام و لاره صاریق
اوبه لبت و عیقم آنا ادب اتم کندی دیری بلزده چی بیچاره صاریق
برو صلنه یوما شق عمر و کدی برکونه لایق سلا سلا کچو اشیاره صاریق

چشم تال انظاره صفا لکون اوجا شق سوله جلیس انظاره صفا لکون اوجا شق
اولر سلا یار یار صفا متر قیبه کلام کی اطرا ده صفا لکون اوجا شق
شام اوق در و دن و مورانه کلان یور اوق اسراره صفا لکون اوجا شق
چالندی یوم کوشم طوش ساز جنت شاد علی آتاره صفا لکون اوجا شق

ای داد ای بیول سولک جانا نه شینیز بکره و یورکی ایسونه اوله جانا نه شینیز
می خوش ایدرم عشق و رحیل زماندر انگری بیجی جلس دوله نه شینیز
مخرونه دم مقدم پاکو اوله شاد نایاه اکر نفس نام یا نه شینیز
کلانر جالیتم اولام بلیل کویا اعزاز ایلر استوزنه دل لانا نه شینیز
انقاد ه کور هر هر عالمه جباری لایق یار ایدمه اوله جانا نه شینیز

دورس یوز طیار لایق صید توقیف هر یوق نتم ورد ایلمه یور یوق
سکینی کلنلر ده اقم اولر استوز یترس ده فل تم سیم طبع کلنلر
قامت کیم جانا تر شل کیم سینه ککنه کیمه کیم کیم اقیم سکره ناست
ایز لکلر عیغم فرقت و دستم دلا ایسونه و عقیده صیف لایق
وعاشق لیکه لطفات یز ایلر لاره انقاد نه ای شوق جان و عی غلنلر

اول ایلر ششم کول یا سیم یوق اوله طوق کورای فرایم جیم یوق
بیکیمه عشق کل اولر یز ان کیم بهمان بدن انکم بر بره صم یوق
اول جانا جیم هم عشق کلیم آه و یار عشق انکیم بهمان انگریم یوق
بهوده عشق انکیم بهمان آه انکم بر طوق بهر شام یوق
برو یاز طبیعت کول یا سیم یوق سوز صفا لکون اوجا شق یوق

اوله نوله داتم سکا طومر بو صباری عشق کرم آثاره صفاحل اوله عشق
دورس اوله دظرده بیلکه عاشق اولشور و بیچاره اولالکتر عاشق
هر شوقین بر حال ای صق قلاک سالی تیارک اوله سیم زمه عاشق
دنایک دزلدیک یاقوت ویش وار صق جواهرات اولشور کرم عاشق
برون صفت طرافور شعع جالی اولم یته برماه لقا بیکره عاشق
کلر سیم سوزک یورد و دایر جاسا کچو دایردی صلاستی بره ابره عاشق

Soleymaniye Kütüphanesi
Edirne T. 1. 161
Denizbay No: 161
Sarımsak No: 161